

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Adéla KRÁLOVÁ

Konflikt v Súdánu

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš FŇUKAL, Ph.D.

Olomouc 2014

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Bc. Adéla Králová (N1301)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Konflikt v Súdánu

Title of thesis: Conflict in Sudan

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Rozsah práce: 97 stran, 13 vázaných příloh

Abstrakt: Diplomová práce analyzuje příčiny nestability v Súdánu se zaměřením na podstatu konfliktu, jeho aktéry a postoje mezinárodního společenství. Analýza obsahuje charakteristiku nově vzniklého státu Jižní Súdán a konfliktu v zapadosúdánské oblasti Dárfúr. Práce se zaměřuje na klíčové události ve vývoji sporu zvláště od druhé občanské války až po současnost. Pozornost je věnovaná dosavadním strategiím řešení sporu.

Klíčová slova: Súdán, Jižní Súdán, Dárfúr, konflikt, islám, občanská válka, ropa

Abstract: This thesis analyzes the causes of instability in Sudan with a focus on the essence of the conflict, its actors and attitude of the international policy. The analysis includes characteristics of the newly established state of South Sudan and the conflict in the western province of Darfur. The thesis will be focused on key events in the development of conflict especially since the Second Civil War to the present. The attention is devoted to strategies of conflict solutions so far.

Keywords: Sudan, South Sudan, Darfur, conflict, islam, civil war, oil

Prohlášení

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré použité prameny v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Lipové-lázních 2014

..... podpis

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za jeho cenné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce. Rovněž bych chtěla poděkovat Mgr. Miloslavu Šerému za vstřícnost a pomoc při získání potřebných informací a podkladů.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Adéla KRÁLOVÁ**
Osobní číslo: **R100734**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Konflikt v Súdánu**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Primárním cílem práce je analýza příčin nestability v Súdánu se zaměřením na podstatu konfliktu vycházející z politických, etnických, náboženských, ekonomických a demografických faktorů. Práce se zaměří na vývoj od druhé súdánské občanské války.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

Dostupné literatura zabývající se problematikou konfliktů, jejich řešení a případové studie o konfliktu v Súdánu, namátkou:

Bílková, v. Úprava vnitrostátních ozbrojených konfliktů v mezinárodním humanitárním právu. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2007.

Hrbek, Ivan. Dějiny Afriky. Praha : Svoboda, 1966.

Mack, John; Robertshaw, Peter. Culture history in the southern Sudan: archaeology, linguistics and ethnohistory. Nairobi : British Institute in Eastern Africa, 1982. ISBN 0-500-97005-X.

Řehák, Vilém. Súdán po volbách na cestě k referendu. Mezinárodní politika, 2010, roč. 34, čís. 11, s. 27-30. ISSN 0543-7962

Sedlák, J. K etickým aspektům "práva ozbrojených konfliktů". Brno : Vojenská akademie, 2003.

Šlachta, M. Ohniska napětí ve světě. Praha : Kartografie Praha; Nakladatelství České geografické společnosti, 2007.

Tesař, F. Etnické konflikty. Praha : Portál, 2007

The Southern Sudan: The problem of National Integration. London : F. Cass, 1973. ISBN 0-7146-2985-5.

Tomeš, Jiří, Festa, David, Novotný, Josef a kol. 2007. Konflikt světů a svět konfliktů. Praha: Nakladatelství P3K.

Waisová, Š. Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích. Praha : Portál, 2005.

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2010**

Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2012**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 30. listopadu 2010

OBSAH

ZKRATKY POUŽITÉ V TEXTU.....	8
1 ÚVOD	10
2 CÍLE PRÁCE, PRACOVNÍ HYPOTÉZY	12
3 METODIKA PRÁCE, PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	13
4 TEORIE KONFLIKTŮ	14
4.1 DEFINICE KONFLIKTŮ	14
4.2 VÝVOJ A KLASIFIKACE KONFLIKTŮ	14
4.3 PŘÍČINY KONFLIKTŮ	17
5 CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ	19
5.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA SÚDÁNU	19
5.1.1 Obyvatelstvo	20
5.1.2 Ekonomika	21
5.1.3 Problémy země.....	22
5.2 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA JIŽNÍHO SÚDÁNU	24
5.2.1 Obyvatelstvo	24
5.2.2 Ekonomika	25
5.2.3 Problémy země.....	26
5.3 SHRnutí.....	29
6 KONFLIKT SEVER-JIH	31
6.1 DĚJINY KONFLIKTU	31
6.1.1 Historický vývoj Súdánu do začátku druhé občanské války.....	31
6.1.2 Historický vývoj od druhé občanské války.....	35
6.1.3 Súdán pod vládou Umara al-Bašíra.....	38
6.2 PŘÍČINY KONFLIKTU	44
6.3 AKTĚŘI KONFLIKTU	47
6.3.1 Hlavní vnitřní aktéři konfliktu	47
6.3.2 Hlavní vnější aktéři konfliktu.....	49
6.4 DOSAVADNÍ STRATEGIE ŘEŠENÍ SPORU.....	51
6.5 PERSPEKTIVY DALŠÍHO VÝVOJE	53
6.6 SHRnutí.....	55
7 KONFLIKT V DÁRFÚRU	60
7.1 DĚJINY KONFLIKTU	60
7.2 PŘÍČINY KONFLIKTU	63
7.3 AKTĚŘI KONFLIKTU	65
7.3.1 Hlavní vnitřní aktéři konfliktu	65
7.3.2 Hlavní vnější aktéři konfliktu.....	67
7.4 DOSAVADNÍ STRATEGIE ŘEŠENÍ SPORU.....	69
7.4.1 Dárfúrské mírové dohody	69
7.4.2 Genocida	72

7.5	PERSPEKTIVY DALŠÍHO VÝVOJE	73
7.6	SHRNUTÍ.....	74
8	PŘEHLED DALŠÍCH KONFLITKŮ V SÚDÁNU A JIŽNÍM SÚDÁNU	76
9	ZÁVĚR.....	78
	SUMMARY	82
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	83
	SEZNAM PŘÍLOH.....	96
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	97

ZKRATKY POUŽITÉ V TEXTU

AMIS - Mise Africké unie v Súdánu

AU - Africká unie

CNPC - China National Petroleum Corporation

CPA - Komplexní mírová dohoda

COW - Corraletes of War

DPA - Darfour peace Agreement

DDPD - Doha Document for Peace in Darfur

DLF - Darfour Liberation Front

DUP - Demokratická unionistická strana

ELI- Egypt a Libye společnou iniciativu

EU - Evropská unie

EP - Evropský parlament

GNPOC - partnerskou společnost

GoNU - centrální vláda Súdánu

ICC - Mezinárodní trestní soud v Haagu

LDC - Least Developed Countries

IGAD - Mezivládní autorita pro rozvoj

IGADD- Mezivládní orgán pro rozvoj

ILO - Mezinárodní organizace práce

IMF - Mezinárodní měnový fond

JEM - Hnutí pro rovnost a spravedlnost

Mil. - milion

m. n. m - metrů nad mořem

NCP - Národní kongresová strana – islamisté

NDA- Národní demokratické alianci

NGO - Nevládní nezisková organizace

NIF - Národní islámská fronta

OECD - Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

OLS - Operace živý Súdán

OSN - Organizace spojených národů

PCP - Popular Congress Party

PDF - Lidové obranné síly

PRIO - Peace Research Institute Oslo

Př. n. l. - před naším letopočtem

RB OSN - Rada bezpečnosti OSN
RCC- Revoluční vojenskou radou národní spásy
SAF - súdánská armáda
SLA - Súdánská osvobozenecská armáda
SLM - Súdánské osvobozenecské hnutí
SPLA - Súdánská lidová osvobozenecská armáda
SPLM - Súdánské lidové osvobozenecské hnutí
Umma- Lidová strana
UNAMID - Hybridní mise OSN a Africké unie v Dárfúru
UNDP - Rozvojový program OSN
UNHCR- Agentura OSN pro uprchlíky
UNISFA- Přechnodné bezpečnostní síly OSN pro Abyei
UNMIS - Mise OSN v Súdánu
UNMISS - Mise OSN v Jižním Súdánu
UMMA - Opoziční strana Lidová strana
USA – Spojné státy americké
USAID - Agentura Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj
USD - americký dolar
WFP - Světový potravinový program

1 ÚVOD

Súdán patří mezi extrémně chudé země, přičemž ještě před oddělením Jižního Súdánu zemi sužovaly sociální konflikty a občanské války, které do jisté míry pokračují formou napjaté situace a častých ozbrojených střetů v pohraničních oblastech i v současnosti.

Od roku 1956 vévodily národní politice silně islamisticky zaměřené vlády, což se začalo projevovat od doby získání nezávislosti na Velké Británii. Vývoj Súdánu poznamenaly dvě občanské války trvající téměř celé 20. století. Kořeny těchto občanských válek můžeme hledat v ekonomické, politické a sociální nadvládě arabského muslimského severu nad africkým křesťansko-animistickým jihem.

První občanská válka skončila v roce 1972 a po jedenácti letech znovu vypukla v podobě druhé súdánské občanské války v roce 1983. Válka a válkou vyvolaný hladomor měly za následek více než čtyři miliony vysídlených osob a podle odhadů více než dva miliony mrtvých v období dvaceti let.¹

Během let 2002–2004 proběhlo značné množství zprostředkovaných mírových jednání mezi vládou a zástupci jihu. Druhá súdánská občanská válka byla ukončena v roce 2005 komplexní mírovou dohodou CPA v roce 2005. Jihu byla poskytnuta šestiletá autonomie a následně bylo přislíbeno oblasti jižního Súdánu referendum o nezávislosti po ukončení zmíněného šestiletého období. Výsledky referenda o nezávislosti v roce 2011 většinově podpořily rozdělení státu. Jižní Súdán se tak stal nezávislým dne 9. července 2011 a na jeho území se ocitla přibližně tři čtvrtiny bývalých celkových súdánských nalezišť ropy. Konflikt v regionu Dárfúr vypukl v roce 2003 a zapříčinil vysídlení téměř 2,5 milionů obyvatel a vyžádal si přibližně 200 tisíc až 400 tisíc úmrtí. Konflikt v Dárfúru bývá označován jako „největší humanitární katastrofa“ od konce studené války.²

Při řešení této situace zasahovaly organizace jako Africká unie a OSN, nesčetně zemí se angažovalo díky humanitární pomoci.

Situaci, která zapříčinila rozšíření nestability také do východního Čadu, se snažily uklidnit mírové jednotky.

Tato práce má seznámit čtenáře s tak strašnou skutečností, která se zde stala a pomoci pochopit pohnutky, které k tomu vedly. Vzhledem k tomu, že se jedná o téma, o němž se poměrně dost hovořilo, avšak najdou se mnozí, kteří o daném tématu nevědí

¹ HOWARD, O. T. *The Tragedy of Failure: Evaluating State Failure and Its Impact on the Spread of Refugees, Terrorism, and War*. 2010, s. 54.

² WEISS, G. T. *What's Wrong with the United Nations and How to Fix it*. 2008, s. 134.

nic nebo málo, rozhodla jsem se toto téma prozkoumat více do hloubky. Téma mne zajímá také proto, že zde došlo k velkým křivdám a úmrtím a také k událostem, které vedly v tak strašný zločin spáchaný na bezbranných lidech. Touto prací bych ráda uctila památku všem obětem.

2 CÍLE PRÁCE, PRACOVNÍ HYPOTÉZY

Snahou této práce je analyzovat klíčové události ve vývoji od druhé občanské války až po současnost a postoje mezinárodního společenství. Pozornost je věnovaná dosavadním strategiím řešení sporu.

Diplomová práce je věnována obecné teorii konfliktů a následné základní charakteristice států Súdán a Jižní Súdán. Hlavním cílem práce je analýza příčin nestability v Súdánu se zaměřením na podstatu konfliktu vycházející z politických, historických, etnických, náboženských a ekonomických faktorů. Práce se zaměřuje na charakteristiku aktérů konfliktu v Súdánu i konfliktu v Dárfúru. Splnit uvedený cíl práce umožňuje několik variant postupu. Jako nejúčelnější se v průběhu přípravy práce ukázalo rozčlenění na 5 dílčích cílů, kterým budou v práci odpovídat samostatné kapitoly, konkrétně:

1. Analyzovat historii země.
2. Analyzovat konflikty země.
3. Snaha uvést, kdo a co je příčinou vzniku sporů této země.
4. Analyzovat současný stav země.
5. Popsat předpokládaný vývoj země.

Zároveň jsou v rámci práce stanoveny hypotézy:

Hypotéza H1: Příčiny konfliktů spočívají v etnické a náboženské rozmanitosti země.

Hypotéza H2: Velký vliv na vznik konfliktů má politický vývoj země.

Hypotéza H3: Geografická poloha má dopad na vznik konfliktů v zemi.

Hypotéza H4: Súdánský konflikt je ve velké míře internacionalizován díky účasti USA, OSN a EU.

3 METODIKA PRÁCE, PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Při psaní této diplomové práce byly aplikovány metody vyhledávání, sběru, analýzy a syntézy dat, jež byly posléze interpretovány v této práci.

O konfliktu v Súdánu a nově vzniklém státu Jižní Súdán neexistuje mnoho hodnotné literatury v českém jazyce, proto jako elementární zdroj informací byly použity převážně zdroje v anglickém jazyce. Vedle toho byly použity webové stránky samotných aktérů konfliktu, humanitárních organizací a institutů zabývajících se sledováním demokracie nebo konfliktů ve světě. Textovou část doplňují v příloze mapy, opatřené zpravidla z internetových zdrojů.

V rámci této práce jsem přečetla řadu odborných titulů, mezi které patřily však především zahraniční tituly, jak jsem již uvedla. Za velmi dobrou knihu považuji knihu autora WEISS, G. T. s názvem *What's Wrong with the United Nations and How to Fix it* nebo kniha autora HUNTINGTON, Samuel P. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. Dále se jedná o monografii autora ZÁHOŘÍK, J. *Ohniska napětí v postkoloniální Africe*. Kniha se v interdisciplinární perspektivě zabývá především viditelnými i méně viditelnými ohnisky napětí zejména v částech Afriky, dále regionu Velkých jezer a také západní Afriky. Základní tezí je zde předpoklad, že za velkou většinou ohnisek napětí stojí krize státu i identity pramenící z minulosti a špatného vládnutí během postkoloniálního období.

4 TEORIE KONFLIKTŮ

4.1 Definice konfliktů

Často je možné se setkat s redukováním pojmu konflikt jen jako konflikt ozbrojený. Existuje více definic, přičemž níže jsou uvedeny nejčastěji používané definice pojmu konflikt. Každé centrum či institut výzkumu míru a konfliktů nebo demokracie vychází z vlastní definice konfliktu, jejíž odlišné vymezení zásadně ovlivňuje výzkumné závěry. Například lze jmenovat Uppsalský projekt (UCDP, Uppsala Conflict Data Project), Heidelberský institut (HIK), Peace Research Institute Oslo (PRIO) nebo Correlates of War (COW) a mnohé další.

- Termín konflikt obvykle představuje situaci, v níž jedna nebo více skupin lidí (etnická, kulturní, náboženská, socioekonomická, politická aj.) vedou vzájemně vědomý boj z toho důvodu, že sledují nekompatibilní cíle.³
- Konflikt je nesoulad, protiklad nebo kolize jednotek. Cílevědomý spor aktérů, zápas o hodnoty týkající se zachování či zvýhodnění statusu nebo moci, v němž je cílem odpůrců neutralizovat, zranit či odstranit rivala. Může mít násilnou i nenásilnou podobu.⁴
- Konflikt má čtyři základní charakteristiky: 1. aktéry, kteří 2. jednají, aby 3. prosadili své zájmy a hodnoty, které jsou 4. neslučitelné. Pokud se zmíněné čtyři charakteristiky kombinují, je možné definovat konflikt jako sociální situaci, kdy v tomtéž okamžiku minimálně dva aktéři usilují o získání téhož statku – tohoto statku není dostatek, aby uspokojil poptávku obou (všech) aktérů.⁵

4.2 Vývoj a klasifikace konfliktů

Konflikty jsou naprosto přirozeným a nevyhnutelným aspektem všech společností a mezilidských vztahů, avšak ne všechny jsou násilné. Konflikt je dynamický proces, který prochází v čase různými stadii a stupni intenzity. V podstatě vystihuje

³ GEDLU, M. *Subsaharská Afrika: Problémy demokracie, nacionalismu a mezinárodních vztahů*. 1998, s. 55.

⁴ KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*. 2001. 641 s.

⁵ WAISOVÁ, Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. 2005, s. 35.

heterogenitu zájmů a hodnot v lidské společnosti. Tedy transformace zájmů, cílů, jednání a chování aktérů přispívá k vývoji fází konfliktu, například k jeho samotnému propuknutí a manifestaci.⁶ V současnosti se uskutečňuje velké množství globálních, regionálních a lokálních antagonismů, které jsou charakterizovány odlišností příčin, projevů a aktérů a procházejí obdobným konfliktním cyklem a shodně v sobě obsahují potenciál pro řešení, tak i pro násilnou konfrontaci.⁷ Svět není politicky, ekonomicky, sociálně a kulturně homogenní. Přetrvávají a nově vznikají četné diference a nerovnosti mezi jednotlivými státy a regiony, tak v jejich nitru, což samostatně vytváří podstatný konfliktní potenciál.⁸ Právě kulturní heterogenita, která se dělí na etnickou a náboženskou, hraje důležitou úlohu při prostorovém rozšíření ozbrojených konfliktů.

Mezi základní stádia konfliktního cyklu patří:

1. latentní konflikt,
2. manifestace,
3. eskalace,
4. deeskalace,
5. ukončení (řešení),
6. důsledky.⁹

Konflikt nemusí vždy projít všemi stadii, jednotlivá stádia se ale mohou opakovat. Konflikt se může navrátit do nižších stádií v konfliktním cyklu. Obvykle se žádné stádium konfliktu v jeho vývoji nepřeskakuje. Potenciál pro počátek konfliktu se vyskytuje kdekoli, kde existují aktéři s rozdílnými hodnotami a stejnými či podobnými potřebami, zájmy a cíli. Řešení konfliktu může být dočasné nebo i zdánlivé a následně může dojít k interakci celého cyklu.¹⁰

Níže je uveden jen demonstrativní výčet a klasifikace konfliktů, kvůli existenci velkého množství klasifikací podle různých subjektů a respektování rozsahu diplomové práce. Klasifikace konfliktů umožní pro tuto práci poskytnout určitý přehled potřebný při následující analýze konfliktu v Súdánu.

⁶ WAISOVÁ, Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. 2005, s. 50.

⁷ TOMEŠ, J., FESTA, D., NOVOTNÝ, J. *Konflikt světů a svět konfliktů: střety idejí a zájmů v současném světě*. 2007, s. 12.

⁸ BÍLKOVÁ, V. a kol. *Konflikt světů a svět konfliktů. Střety idejí a zájmů v současném světě*. Mezinárodní vztahy. 2008, roč. 2008, č. 4. Dostupné z WWW: <http://www.mezinarodnivztahy.com/article/view/308>.

⁹ HIIK. *The Heidelberg Institute for International Conflict Research. Methodology* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.hiik.de/en/methodik/index.html>.

¹⁰ Tamtéž.

Klasifikace konfliktů

Klasifikace konfliktů může být různá a je možné je klasifikovat podle celé řady parametrů, přičemž se jedná o subjekt a jeho činnosti a dále kvalita a výsledky samotných konfliktů.

- 1. Klasifikace podle charakteristiky subjektů** - vývoj a řešení konfliktů je podmíněno kvantitativní a kvalitativní charakteristikou subjektů konfliktu, přičemž důležitý je počet subjektů, jenž jsou přímými účastníky konfliktu a dále počet stoupců dílčích subjektů. Význam uvedených faktorů je závislý na kvalitativní, obsahové charakteristice subjektu. Reálný dopad tak může mít jeho organizovanost i vlivovou nebo mocenskou pozici. Podle počtu zúčastněných subjektů mohou být konflikty záležitostí dvoustrannou či vícestrannou. Dvoustranné konflikty jsou spojeny s poměrně omezeným okruhem zájmů a dále jsou díky tomu přehlednější, avšak ne nutně jednodušší. Jestliže některá ze stran konfliktu nemá zájem na kompromisu nebo dohodě, konflikt bude zřejmě eskalovat. Pokud se jedná o vícestranné konflikty, pak se zpravidla najde také více různorodých zájmů a to situaci znepřehledňuje a dále komplikuje, avšak vytváří prostor pro kompromisy mezi některými aktéry, jestliže mají částečně společné zájmy. Uvedená situace může výrazně posílit deeskalaci konfliktu, neboť ti, jenž nemají na deeskalaci zájem, se však mohou ocitnout v menšině. Jestliže dvoustranný konflikt začne ohrožovat další subjekty, mohou se do něj zapojit nebo mohou být do něj vtaženy. Vícestranný konflikt se díky vzniku koalic může stát konfliktem dvoustranným. Dále se jedná o charakteristiku podle počtu stoupců každé ze stran konfliktu, kdy tato charakteristika je podstatná z hlediska požadavku na získávání informací jakožto předpokladu úspěšného řešení konfliktu či schopnosti jeho prognózování. Jestliže jsou stranami konfliktu jedinci, je potřebné disponovat informacemi o jejich motivech, hodnotách, stereotypech myšlení nebo zájmech. Důležitým aspektem u institucionalizovaných subjektů je znalost jejich organizační struktury, dále pravidel rozhodování i vlivové nebo mocenské pozice. V rámci mocenské pozice je potřebné znát rovněž mocenský potenciál a schopnost nebo vůli moc uplatnit. Uvedené faktory ovlivňují a podmiňují sílu dílčích subjektů v rámci konfliktu.
- 2. Klasifikace podle typu vztahu subjektů** - konflikt je vždy vztahovou záležitostí a konflikty mezi subjekty tak mohou být podmíněny či propojeny s konflikty, jež se nacházejí také mimo subjekt či jsou výrazem jeho vnitřních pro-

blémů. Nejčastěji mají konflikty podobu interpersonálních konfliktů a subjekty, jenž vstupují do konfliktu tak mohou být tvořeny jedinci či sociálními skupinami, ale i institucemi. Konflikt může probíhat mezi subjekty stejného typu i mezi subjekty různého typu, který disponuje navíc různým vlivovým či mocenským potenciálem. Pokud v dané společnosti převládá kooperace a soutěžení, měly by také být všechny subjekty schopny uspokojit při řešení konfliktu své důležité zájmy. Jestliže však převládá soupeření, je v případě konfliktu subjektů stejného typu pro prosazení zájmů některého z nich důležitá organizovanost, dále schopnost mobilizovat v příslušném časovém horizontu nezbytné zdroje a také vůle k vítězství. V případě soupeření subjektů rozlišného typu či velikosti má pozičně slabší subjekt naději zajistit uspokojení svých zájmů také v případě, že najde nějakou výraznou komparativní výhodu, jenž vykompenzuje převahu protistrany a tedy efektivnější prostředky, kvalitnější strategii a taktiku, také ochotu k sebeobětování nebo mediální vliv apod.¹¹

Dále je možné rozlišovat extrapersonální konflikty, kdy řada autorů uvedený pojem odmítá. V širším smyslu slova se také dále jedná o konflikt mimo svět lidí, tedy konflikt odehrávající se mimo určitý subjekt, kdy tento konflikt na něj svými následky působí a může tak vyvolat interpersonální či intrapersonální konflikty. V rámci úzkého slova smyslu se tento konflikt může týkat subjektu, jenž tvoří nezúčastněný provozovatel konfliktu mezi jinými subjekty.

Rovněž je nutné rozlišovat intrapersonální konflikty, kdy se jedná o vnitřní konflikt člověka, který se následně může promítnout do jeho chování. Vnitřní konflikt tak může vést ke změně motivů či zájmů, což dále může vést k nepochopení nebo ke vzniku konfliktní situace mezi ním a dalšími subjekty. Vnitřní konflikt tak může mít patologický charakter.¹²

4.3 Příčiny konfliktů

Často je možné se setkat s názorem, že se nejedná o zvyšující podíl občanských válek po rozpadu bipolárního světa. Termín občanská válka je synonymum pro vnitro-

¹¹ PROROK, V., LISA, A. *Teorie a praxe řešení politických konfliktů*. 2011, s. 32-33.

¹² Tamtéž, s. 33-34.

státní ozbrojený konflikt. Označení občanská válka označuje mocensko-politický konflikt na bázi ideových motivů, sledující primárně změny systému.¹³

Nejtěžší je určit historické příčiny či trvalé příčiny konfliktů, jelikož ve vývoji konfliktů se příčiny mohou měnit. Řada studií ukazuje zvyšující se roli ekonomických a politických faktorů. Chudoba a zbídačení obyvatel utváří základ a podmínky, příležitost k obohacení pak motiv konfliktů. Konflikty posléze zvyšují chudobu a zbídačení obyvatel a vytváří kruh chudoby a násilí, který lze jen stěží ukončit. Ideově motivované občanské války byly nahrazeny konflikty pro zisk - kořistnické války.¹⁴

Důležitým faktorem vzniku konfliktu je slabost a nedostatečná legitimita státní moci. Zkolabované státy představují riziko bezpečnosti v regionálním i globálním měřítku. Stávají se základními silami bránící se liberalizaci a demokratizaci. Stále významnější proces ekonomizace ozbrojených konfliktů, jenž ukazuje na větší množství konfliktů, které je motivováno výhradně ziskem. Samofinancování bojů není prostředkem, ale cílem. U kořistnických konfliktů nejde o vítěze, ale o kontrolu zdrojů a z nich plynoucích zisků. Více jak dvě třetiny konfliktů od roku 1989 postihly země s hodnotou HDP nižší jak 1 000 dolarů na osobu. Válka v současné době nemusí znamenat selhání, ale aktivitu mocenských sil nebo rebelů snažící si zajistit příjmy. Válka se tedy stává cílem, ne prostředkem.¹⁵

U mezistátních válek respektive internacionalizovaných je charakteristickým rysem stírání mezí veřejných a privátních zájmů, zejména u zájmů vnitrostátních a mezinárodních. Jedná se tedy o globalizaci konfliktů. Globalizace konfliktů představuje nejvýznamnější atribut současných válek.

Mezinárodní instituce však nejsou na tuto situaci ještě stále adekvátně připraveny a neumějí dostatečně reagovat. Neustále se zvyšující tlak na omezené přírodní zdroje a zdroje obživy představuje v zaostalých státech základní příčinu trvajících spirál a difuze či disperze konfliktů.¹⁶

Vysoká nezaměstnanost a frustrace je vyvolána vysokým populačním přírůstkem a nízkými produktivními investicemi, zvláště do vzdělání a zdravotnictví a umožňují snadnou manipulaci nevzdělaných mas k cílům mocenských elit a povstaleckých vůdců.¹⁷

¹³ TOMEŠ, J., FESTA, D., NOVOTNÝ, J. *Konflikt světů a svět konfliktů: střety idejí a zájmů v současném světě*. 2007, s. 349.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Tamtéž.

5 CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

5.1 Základní charakteristika Súdánu

Súdán představuje největší zemi v Africe a zaujímá přibližně 1/3 velikosti USA s rozlohou okolo 2,6 mil. km². Súdán je osídlen v městských částech země a řídce v meziměstských místech. Žije zde přibližně 41 mil. obyvatel. Tato země hraničí s Egyptem, Libyí, Čadem, Středoafričskou republikou, Zaire, Ugandou, Keňou, Etiopií a Eritreí a část hranice leží podél Rudého moře, viz příloha č. 1.¹⁸

Severní Súdán je pokryt libyjskou a núbijskou pouští, přičemž tyto pouště jsou odděleny úzkým, avšak úrodným údolím řeky Nil. Libyjská poušť je tvořena z velké části písečnými dunami a rozkládá se na severovýchodní části Sahary sahající do Libye, Egyptu a Súdánu. Nejvyšším vrcholem pouště je Mount al Uwaynat měřící 1 934 m n. m. a nachází se v místě, kde se tyto tři země scházejí. Poušť se táhne z Nilu do Rudého moře, přičemž pískovcová plošina je kamenitá s několika písečnými dunami a řadou vysychajících řek nebo suchých říčních údolí. Roční srážky v poušti se vyskytují v průměru nižším než 13 cm³. Na východní straně núbijské pouště, poblíž pobřeží Rudého moře, se tyčí hora Erkowit.¹⁹

Pobřeží rudého moře se táhne v délce 640 km². Skalní pobřežní pás tvoří směs skalisek a pouště. Pobřeží Red Sea Hills se rozprostírá od Eritrei až na sever do Egypta.²⁰

Súdánská republika nabyla svých současných hranic dne 9. července 2011, vlivem osamostatnění Jižního Súdánu.²¹ Na většině území Súdánu se nachází rozsáhlé roviny. Na západě, východě a jihu je země obklopena náhorními plošinami o průměrné nadmořské výšce 500 až 1 000 m n. m. Nejvyšší vrchol země kaldera Deriba (3 042 m n. m.) se nachází ve vulkanickém pohoří Džabal Marra. Soutokem Modrého a Bílého Nilu u Chartúmu vznikla řeka Nil, druhá nejdelší řeka na světě, která vnitřně rozděluje zemi na východní a západní část.

¹⁸ LEVY, P., LATIF, A. Z. *Sudan*. 2008, s. 7.

¹⁹ Technology Integration Division. *Sudan in Perspective. An Orientation Guide* [online]. 2012 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://famdliflc.lingnet.org/products/cip/Sudan/sudan.pdf>.

²⁰ METZ, CH. H. *Geography in Sudan: A Country Study*. Federal Research Division, Library of Congress [online]. 1991 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW <http://countrystudies.us/sudan/30.htm>.

²¹ Country Reports on Human rights Practices for 2011 [online]. 2011 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.state.gov/documents/organization/187907.pdf>.

Klima Súdánu je tropické až subtropické, kontinentální na severu země, kdy se červencová teplota pohybuje okolo 35 °C (s maximy až kolem 50 °C). Pobřeží Rudého moře je charakterizováno středomořským klimatem se zimními dešti. Období dešťů trvá asi tři měsíce (červenec až září) na severu a až šest měsíců (červen až listopad) na jihu země i v Jižním Súdánu. V severních a západních polopouštních oblastech se lidé spoléhají na výskyt srážek, které jsou potřebné k udržení základního zemědělství. Nachází se zde také řada bohatých nerostných zdrojů, mezi které patří azbest, chromit, kobalt, měď, zlato, žula, sádra, železo, kaolín, olovo, mangan, slídy, zemní plyn, nikl, ropa, stříbro, cín, uran a zinek.²²

Súdán je členem OSN a také udržuje členství v Africké unii, Lize arabských států, v Organizaci islámské spolupráce a v Hnutí nezúčastněných zemí.²³

5.1.1 Obyvatelstvo

V Súdánu žije řada různých národů, přičemž v severní části se nacházejí spíše muslimští Arabové. Ti zdárně islamizovali velkou část afrických kmenů ve střední části, která rasově tvořila smíšenou europoidně-negroidní populaci a nyní jsou zmíněné kmeny již silně arabizovány. V jižní části země žije negroidní populace, jenž se člení na řadu původních kmenových národů. Nejpočetnějším kmenem jsou tak Zandové tvořící přibližně 700 000 osob. Zbylé kmeny nemají více než 100 000 osob, avšak mezi další poměrně početný černošský kmen patří Furové a Mabové, jichž je přibližně po 700 tisících a kteří žijí u západní hranice s Čadem po obou stranách hranice. Střední a východní oblast súdánského jihu zabírá několik desítek kmenů, přičemž mezi nimi převažují Dinkové. Těch je více než 3 miliony. Dále jsou zde Šilukové, Nuerové, Bariové, Lotukové, kteří překračují také milionovou hranici. Další je národ Núbijců, který má více než 3 miliony a jenž obývá sever Súdánu v povodí Nilu. Na severovýchodě této země se pak nacházejí Bédžové v přibližném počtu 2 milionů osob, přičemž tyto dva africké národy jsou silně arabizovány a také islamizovány. Tyto negroidní národy hovoří jazykem Núbijským, Ta Bedawie, dialekty nilských jazyků a zároveň jazykem súdánským.²⁴

Skladba súdánského obyvatelstva je velmi mladá, medián věku je stanoven na 18,09 let. Obyvatel do 14 let je 42,1 % a naopak lidí starších 65 let je pouze 2,7 %.

²² Country Reports on Human rights Practices for 2011 [online]. 2011 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.state.gov/documents/organization/187907.pdf>.

²³ Businessinfo.cz. *Súdán: Základní informace o teritoriu* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/sudan-zakladni-informace-o-teritoriu-18043.html>.

²⁴ BAAR, V. *Národy na prahu 21. století, Emancipace nebo nacionalismus?* 2001, s. 308-309.

Příčinou není jen průměrná nízká délka dožití 61 let, ale především vysoká porodnost. V Súdánu připadne 4,05 narozených dětí na jednu ženu. Odhad z roku 2013 udává čistou míru migrace: 4,44 migrantů na 1000 obyvatel. Míra vzdělanosti je podobná ve srovnání se sousedními zeměmi, ale znatelně horší v porovnání s jinými arabskými zeměmi.²⁵

5.1.2 Ekonomika

Ekonomika Súdánu prošla řadou nástrah ovlivněnou Turecko Egyptskou nadvládou. Druhá polovina 19. století byla ve znaku zlepšení dopravy a komunikací, která nakonec vyústila v otevření země cizincům. Obchod se zbožím a otroky se rychle zvětšoval, i když byl vážně narušen během Mahdího nadvlády v letech 1885-98. Období britské koloniální správy se neslo v duchu pokládání základů moderní ekonomiky Súdánu.²⁶

Súdánská ekonomika se v současnosti rychle rozvíjí. Od roku 1997 Súdán zavedl makroekonomickou reformu doporučenou Mezinárodním měnovým fondem. V roce 1999 započal Súdán vyvážet ropu a tímto zaznamenal první obchodní přebytek, jenž společně s monetární politikou stabilizoval směnný kurs.

Ekonomika této země se začala zlepšovat zejména s příchodem čínských společností. Důležitou surovinou je ropa, která se například nachází v poušti, avšak země prozatím nemá příliš finančních prostředků na investici do této těžby. Ropná ložiska se nyní převážně nacházejí na území Jižního Súdánu a ropovodem se ropa transportuje do přístavu Port Súdán. Aby bylo možné vyvážet ropu, musí Jižní Súdán spoléhat na ropovod ve vlastnictví Súdánu (viz příloha č. 2). Do budoucna by se tak mohl Súdán stát členem mezi ropnými státy OPEC, čímž by došlo k posílení ekonomiky země. Mělo by tak tímto dojít ke zvýšení atraktivity země, zvýšení úrovně vzdělání a oblasti zdravotnictví.²⁷ Již od roku 2001 je Súdán jakýmsi pozorovatelem tohoto členství, o které usiluje a jehož členem by se rád co nejdříve stal.²⁸

²⁵ CIA The World Factbook. *Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/su.html>.

²⁶ NDULU, J. B. *The Political Economy of Economic Growth in Africa, 1960-2000*. 2008, s. 194.

²⁷ AFROL NEWS. *Sudan now Africa's third largest oil producer* [online]. 2010 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.afrol.com/articles/21889>.

²⁸ KVÁČA, V., KNOTKOVÁ, V., KOCHAN, J. *Ropné zásoby v subsaharské Africe a jejich vliv na utváření světové politiky*. 2009, s. 72.

Čína Súdánu poskytuje příliv přímých zahraničních investic, což představuje výhodu jak pro Súdán, tak pro Čínu. Ta by mohla stát za zkvalitněním života obyvatel v Súdánu, podporou lidských práv a zamezením terorismu.

Súdán si snaží tvořit nové zdroje příjmů, například z těžby zlata. Zemědělství zaměstnává 80 % obyvatel, tvoří však jen 40 % HDP. Ze zemědělských plodin se pěstují cukrová třtina, čirok, bavlna, pšenice, proso, ovoce, datle a zelenina. Významná je těžba dřeva a produkce arabské gumy.

Desertifikace spolu s erozí půdy patří mezi závažné environmentální problémy této země. Dochází zde také k odlesňování, půdnímu vysychání, snížení úrodnosti půdy a úrovně podzemní vody. Súdán je rozdělen do 18 států. Mimo států, existují i regionální správní orgány ustanovené díky mírovým dohodám mezi chartúmskou vládou a povstaleckými skupinami.²⁹

5.1.3 Problémy země

V zemi se vyskytuje celá řada problémů. V roce 1990 - 1991 súdánská vláda podpořila Saddáma Husajna ve válce v Perském zálivu. Administrativa Billa Clintona zakázala americké investice v Súdánu a začala dodávat finance do sousedních zemí. Valné shromáždění OSN odsoudilo súdánskou vládu z porušování lidských práv a Spojené státy americké přidaly Súdán do svého seznamu zemí podporující mezinárodní terorismus. V roce 1994 byl Súdán opětovně obviněn z porušování lidských práv, přičemž na zemi bylo uvaleno embargo na dodávky zbraní. Tuto situaci bylo nutné řešit, proto byla podepsána dohoda o humanitární pomoci.³⁰ V roce 1998 byla zničena farmaceutická továrna u Chartúmu americkými leteckými jednotkami kvůli jeho údajné výrobě chemických zbraní a s napojením na Al-Káidu. Informace o výrobě chemických zbraní se později ukázala jako nesprávná. Problémy však nekončily.

V roce 1996 byly zemi stanoveny diplomatické sankce z toho důvodu, že bývalý egyptský prezident Mohamed Hosni Mubarak El Sayed vystupoval proti islámskému fundamentalismu, který odsuzoval. Súdán spolu s Turábím označil za velké nebezpečí pro Egypt. Sankce zahrnovaly především omezení styků s oficiálními představiteli země, omezení počtu súdánských diplomatů, omezení leteckého provozu se Súdánem a organizaci mezinárodních konferencí proti Súdánu. Jako reakci naplánoval

²⁹ Businessinfo.cz. *Súdán: Základní informace o teritoriu* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/sudan-zakladni-informace-o-teritoriu-18043.html>.

³⁰ TERNON, Y. *Genocidy 20. století: zločinný stát*. 1997, s. 270 - 271.

BAAR, V. *Národy na prahu 21. století: emancipace nebo nacionalismus?* 2002, s. 312.

Turábí v roce 1996 s pákistánskými islamisty a Ajmanem Zavahrím atentát na egyptského prezidenta. Neúspěšný pokus o zabití egyptského prezidenta odsoudila OSN, která následně obvinila Súdán z podpory teroristů, uvalila na zemi diplomatické sankce, vláda Súdánu veškerou spolupráci nebo účast na atentátu odmítla.

Zrušení sankcí v RB OSN bylo možné pouze po změně stanoviska Spojených států, které až do té doby blokovaly každou diskusi o změně sankčního režimu proti Súdánu. Ke zrušení diplomatických sankcí nakonec došlo v říjnu 2001 na základě schválení RB OSN v poměru 14:0 (USA se zdržely hlasování).

Během roku 2001 došlo k výraznému posunu v americko-súdánských vztazích (také obnovení amerického zastoupení v rámci úrovně CDA, jmenování zvláštního představitele USA, bývalého senátora Johna C. Danfortha pro Súdán), jež signalizovaly modifikaci přístupu k Súdánu. V platnosti zůstávají rovněž americké bilaterální sankce, které se týkají zejména ekonomické oblasti. Súdán rovněž zůstává na seznamu State Departementu jako země, která podporuje terorismus.³¹

Americká vláda v roce 2002 obvinila Súdán z genocidy a ze zabití více než 2 milionů civilistů od roku 1983 na jihu během občanské války.

Írán a Libye rovněž vojensky pomáhaly Súdánu v průběhu druhé súdánské občanské války. Mezinárodní organizace - Valné shromáždění OSN, Mezinárodní organizace práce ILO a Amnesty International obvinili Súdán z porušování mezinárodních dohod.³² Americké ministerstvo zahraničí se dosud domnívá, že Súdán je zdrojem, tranzitní a cílovou zemí pro osoby, které obchodují s lidmi za účelem nucené práce a pohlavního zneužívání. Súdán také stále figuruje na seznamu zemí podporující terorismus.³³ Americké bilaterální sankce, týkající se obzvláště ekonomické oblasti, zůstávají i nadále platné.

Na súdánského prezidenta stále platí zatýkácí rozšířený rozkaz ze strany Mezinárodního trestního tribunálu (ICC) za zločin genocidy konané v Dárfúru. Mezinárodní zatykač je také vydán na ministra obrany Muhammeda Abdel Radima.

Mezi další problémy země patří například neustále dohady a boje o ropu a sporné území Abeyi, jenž dosud nemá řešení.

³¹ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Súdán* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/sudan/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html.

³² TERNON, Y. *Genocidy 20. století: zločinný stát*. 1997, s. 270 - 271.

³³ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Súdán* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/sudan/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html.

5.2 Základní charakteristika Jižního Súdánu

Jižní Súdán se označuje jako jeden z nejmladších států světa. Řadí se bohužel rovněž k těm nejchudším. Salva Kiir Mayardit se stal prvním prezidentem země, přičemž po jeho boku stál vice-prezident Riek Machar. Jižní Súdán má republikánské státní zřízení. Prezidentem na čtyřleté funkční období byl zvolen s 93 % většinou v občanském hlasování. Poslední volby se konaly v dubnu 2010 a následující se tedy budou konat v roce 2015. Nyní je pravomocná přechodná ústava a to až do roku 2015. Většinovou pozici v politice ztělesňuje Súdánské lidově osvobozené hnutí SPLM v čele s prezidentem Salva Kiirem Mayarditem.

Jižní Súdán sousedí na východě s Etiopií, na jihu s Keňou, Ugandou a Demokratickou republikou Kongo a na západě se Středoafričskou republikou a na severu se Súdánem (viz příloha č. 3). Republika Jižní Súdán s hlavním městem Juba je členěna na celkem 10 států s celkovou rozlohou 644 329 km² (viz příloha č. 4). Za oficiální měnu si nový stát zvolil jihosúdánskou libru (SSP) a angličtinu jako úřední jazyk.³⁴

Tento vnitrozemský stát převážně disponuje úrodnou půdou a mokřinami, tropickými lesy a pastvinami s velkým množstvím řek. Bílý Nil prochází zemí jako její osa, avšak polovina vody je ztracena v bažinách. Právě centrálním oblastem vévodí rozsáhlá bažinatá oblast Sudd.³⁵ Sudd je obrovský močál obsahující více než 15 % celkové plochy země a je jedním z největších světových mokřadů. Nejvyšší horou je Kinyeti nedaleko hranice s Ugandou, náležící Imatongským horám. Dále je možné v Jižním Súdánu nalézt pohoří Džabal Hadíd, Didinga a Dongotona s výškou nad 3 000 m n. m.³⁶ Klima Jižního Súdánu je převážně rovníkové až tropické. V posledních letech je země zatěžována odlesňováním a erozí v horských oblastech.

5.2.1 Obyvatelstvo

Počet obyvatel je zde okolo 11,09 mil. (odhad z července roku 2013). Více než 2 miliony lidí zemřelo a více než 4 miliony osob bylo vnitřně přesídleno nebo příčinou jejich změny stavu se stalo uprchlictví. Od roku 2005 se více než dva miliony uprchlíků a vnitřně vysídlených osob vrátilo zpět na jih. Rozmístění obyvatelstva Jižního

³⁴ CIA The World Factbook. *South Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/od.html>.

³⁵ COLLINS, R., O, a kol. *South Sudan*. Encyclopedia Britannica [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.britannica.com/search?query=south%20sudan>.

³⁶ METZ, H., Ch. *Sudan: a country study* [online]. 4th ed. Washington, D.C. For sale by the Supt. of Docs., U.S. G.P.O. [online]. 1992 cit. [2013-11-22].

Súdánu je uvedeno v příloze č. 5. Kromě velké chudoby má Súdán i jednu z nejvyšších měr kojenecké úmrtnosti na světě a vysoký podíl procenta negramotných. Na 51 % Jihosúdánců žilo v roce 2010 pod hranicí chudoby.³⁷

Obyvatelstvo Jižního Súdánu je převážně křesťanské či animistické, černošského původu a patří kulturně do subsaharské Afriky.³⁸ V roce 2010 podle zprávy Pew Research Center v Jižním Súdánu 60,5 % obyvatel vyznávalo křesťanství, 32,9 % tradiční animismus zbylých 6,2 % byli muslimové. Mezi nejvíce rozšířené církve patří Episkopální církev a Římskokatolická církev (viz příloha č. 6).³⁹

V Jižním Súdánu žije kolem 200 etnických skupin, z nichž hlavní dvě skupiny jsou zejména skupina Dinků a kmen Nuerů. Mezi další etnické skupiny patří například Kakwové, Bariové, Azandové, Šilukové, Anuakové (viz příloha č. 7). Při vysoké etnické heterogenitě je možné očekávat také velké množství jazyků vyskytující se na území Jižního Súdánu. Více než 60 domorodých jazyků lze zařadit do nilskosaharaské a nigerskokonžské jazykové rodiny (viz příloha č. 8).⁴⁰ Jižní Súdán má velmi mladou populaci, medián věku se pohybuje na hranici 16 let. Data z roku 2011 ukazují nízkou míru urbanizace, většina obyvatel (okolo 82 %) žije na venkově. Hustota osídlení dosahuje také nízkých hodnot, pouze 13 obyvatel na km². Jen 27 % jihosúdánské populace je gramotných a jihosúdánské zdravotnictví patří k nejhorsším na světě. Ačkoli Bílý Nil touto zemí protéká, voda je vzácná především v období sucha v oblastech, které se nenacházejí u řeky. Přibližně polovina populace nemá přístup ke kvalitním zdrojům vody.^{41,42}

5.2.2 Ekonomika

Rozvoj ekonomiky země byl oslaben kvůli dlouhotrvající občanské válce, přičemž nejvíce zanedbaná infrastruktura této země (jen 60 km silnic je zpevněných) a průmysl a zdravotnictví. Nerozvinutá ekonomika Jižního Súdánu závisí na zemědělství, podobně jako je tomu v mnoha jiných rozvojových zemích. Zemědělství je zde základní a zpravidla není mechanizované. Majorita populace se živí chovem

³⁷ The World Bank. *South Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://data.worldbank.org/country/south-sudan>.

³⁸ HUNTINGTON, S., P. *Střet civilizací : boj kultur a proměna světového řádu*. 2001, s. 447.

³⁹ Pew Research Forum. *Global Religious Landscape* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://features.pewforum.org/grl/population-percentage.php>.

⁴⁰ COLLINS, R., O, a kol. *South Sudan*. Encyclopedia Britannica [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1779607/South-Sudan>.

⁴¹ The Southern Sudan Centre for Census. *Statistics and Evaluation. Key Indicators for Southern Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://ssnbs.org/storage/key-indicators-for-southern-sudan/Key%20Indicators_A5_final.pdf 2011-02-08.

⁴² WAI, D., M. *The Southern Sudan: the problem of national integration*. 1973, s. 113.

dobytky, který je závislý na dešťových srážkách. Přestože více než polovina povrchu území Jižního Súdánu je pokryta velmi úrodnou půdou způsobilou k obdělávání, leží ladem.⁴³ Jižní Súdán má jednu z nejúrodnějších oblastí na kontinentu. Chov se soustřeďuje na ovce a dobytek, jehož počet se odhaduje na 10 až 20 milionů kusů. Za nejvýznamnější plodinu země se zde označuje čirok, avšak hlavní tržní plodinu představují burské oříšky. Jižní Súdán se specializuje na export ropy, dřeva a v menší míře dobytka a arabské gummy, jak již bylo zmíněno dříve.

Potenciál země představuje v první řadě objemné nerostné bohatství. Země je bohatá například na ložiska uranu, mramoru, slídy, zlata, diamantů, železné rudy. V pozici nejvýznamnějšího obchodního partnera stále přetrvává Súdán, neboť Jižní Súdán je ekonomicky závislý na dovozu zboží, služeb a kapitálu a taktéž se přes území Súdánu táhnou dva ropovody k rafinériím a přepravním zařízením umístěným v Port Súdán, na pobřeží Rudého moře (viz příloha č. 9). Státní finance a rozpočet se skládá z 98 % ze zisků z prodeje ropy, přičemž ropné pole udržují ekonomiku od roku 1999, jak již bylo zmíněno dříve.⁴⁴

5.2.3 Problémy země

V zemi se také nachází řada organizací podporující svobodné rozhodování. Freedom House je americká výzkumná a nezávislá organizace zaměřená na rozšiřování svobody po celém světě, jež vznikla v roce 1941. Analyzuje a provádí evaluaci států podle stavu a míry dodržování lidských a občanských práv v praxi. Každoročně provádí hodnocení míry svobody ve světě ve zprávě Freedom in the World formou zpráv - Freedom in the World (za příslušný rok).⁴⁵

V hodnotící zprávě pro rok 2013 Súdán opakovaně dostal nejnižší možný rating (7⁴⁶) pro obě spektra hodnocení, politických práv a občanských svobod. Politický režim v Súdánu je možné zařadit mezi jeden z nejrepressivnějších režimů světa s autoritativními prvky. Tato zpráva provedla analýzu Súdánu a uvedla, že náboženská svoboda je sice zaručená prozatímní ústavou z roku 2005, ale nedodržuje se. Zákon zakazuje rouhání a konvertování k jinému náboženství než je islám. Vláda využívá nábo-

⁴³ WOLFRAM, L. *South Sudan: International State-building and Its Limits*. Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik, German Institute for International and Security Affairs. [online]. 2012 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://www.swp-berlin.org/en/publications/swp-research-papers/swp-research-paper-detail/article/south_sudan_state_building.html.

⁴⁴ CIA The World Factbook. *South Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/od.html>.

⁴⁵ Freedom House. *Freedom in the World 2013* [online]. 2013 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2013>.

⁴⁶ Stupeň 7 značí nesvobodný stát.

ženské zákony k pronásledování politických oponentů. Během bojů v jižním státě Jižní Kordofán v roce 2012 vládní síly ostřelovaly kostely a tvrdily, že povstalci je používali jako úkryty. Řada konfliktů je zejména v oblasti Dárfúru. Vládní síly a hlavní povstalecké skupiny v Dárfúru omezují pohyb humanitárních pracovníků a příslušníků mírových sil. Od roku 2007 bylo v oblasti Dárfúru zabito celkem 43 příslušníků ze Spojených národů a Africké unie. Chartúmská vláda i nadále vede válku proti svým vlastním občanům v Jižním Kordofánu a v oblasti Modrého Nilu.

Situaci by mohly zlepšit nevládní neziskové organizace (NGO)⁴⁷, kterým je však nadále odepírán přístup k oblastem Jižního Kordofánu a oblasti Modrého Nilu, které jsou z velké části zasažené konfliktem. Od roku 2003 vláda ovládala a spolupracovala na systematickém zabíjení desítek či dokonce stovek tisíc lidí v Dárfúru. Bojovníci za lidská práva se měli možnost setkat s praktikami znásilnění, organizovaným vypalováním vesnic a nuceným vysídlením celých komunit.⁴⁸ Jižní Súdán rovněž ve zprávě Freedom in the World pro rok 2013 obdržel označení nesvobodného státu s ratingem 6 za politická práva a 5 za občanské svobody dodržované v této zemi.

Zpráva Freedom in the World pro rok 2013 blíže analyzovala situaci v této zemi. Zpráva uvedla, že již v prvním roce nezávislosti byla země poznamenána spory se Súdánem týkající se vymezení a řízení ropného sektoru, což vedlo obě země na pokraj války. Jižní Súdán se snaží postupovat v boji proti korupci a napomáhat zmírnit místní etnické spory mezi chudými občany. Ústava má být předána a nově vypracována do roku 2015, přičemž SPLM zaujímá celkem 90 % křesel v dolní komoře parlamentu Jižního Súdánu. Jižní Súdán má decentralizovaný systém a významné pravomoci jsou přeneseny na 10 státních zastupitelstev. Devět z 10 guvernérů států je zároveň členy SPLM. Nicméně zde stále chybí prostředky pro efektivní fungování politiky, tak jako zkušenosti pro formulování politiky a SPLM je netolerantní vůči opozici. Členové největší etnické skupiny Dinků dominují SPLM a také vedoucím pozicím a bezpečnostním službám na úkor jiných skupin. Korupce je rovněž velkým negativem ve společnosti a veřejnost se k ní staví odmítavě. Prozatímní ústava dává pravomoc protikorupční komisi k zahájení trestního stíhání, ale tento krok ještě Jižní Súdán neučinil. Novináři v současné době působí v právním vakuu. Rovněž parlament musí projít tři návrhy zákonů týkající se regulaci médií a poté zavést právo novinářů o možnosti

⁴⁷ Jedná se o organizace označované jako NGOs, což jsou neprofitující organizace, které jsou založené na dobrovolné participaci svých členů, jež se sdružují za účelem dosažení konkrétních cílů organizace. Organizace jsou organizovány na lokální, národní a mezinárodní úrovni. Mohou vykonávat rozmanité služby i funkce a to včetně monitoringu politiky, provádění odborných expertíz a shromažďování informací.

⁴⁸ Freedom House. *Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2013/sudan>.

působit bez omezení. Jižní Súdán je vysoce závislý na pomoci zahraničních nevládních organizací, které v zemi svobodně působí.⁴⁹

Důležité je také se zmínit o zemích, které snad v rámci celého sledovaného území mají zřejmě nejvíce problémů. Zvláštní skupinu zemí zde tvoří tzv. nejméně rozvinuté státy (Least Developed Countries – LDC's), do které patří Súdán i Jižní Súdán. LDC je pojmenování pro skupinu rozvojových zemí, jež jsou na tom z hlediska životní úrovně obyvatel a ekonomické síly velmi špatně. Podle zprávy Press Conference On Launch Of Least Developed Countries Report 2013 se jedná o 49 zemí.^{50, 51}

Mapování chudých zemí se zabývá také OSN, podle které se Súdán umístil v roce 2013 na 171. místě ze 187 zemí - čili na konci indexu lidského rozvoje (HDI-Human development index). Údaje byly publikovány jako součást zprávy o lidském rozvoji za rok 2013 – vzestup jihu se zaměřením na lidský pokrok v rozmanitém světě (2013 Human Development Report - Rise of South: human progress in a diverse world). HDI usiluje o vyjádření kvality lidského života, za pomoci porovnání údajů o chudobě, gramotnosti, vzdělání, střední délky života, porodnosti a dalších faktorů.^{52,53}

S touto zemí se také pojí Index vnímání korupce (Corruption Perception Index CPI) jenž formuluje korupci jako zneužívání veřejné pravomoci k osobnímu prospěchu. Podle indexu CPI je Súdán považován za jednu ze světově nejvíce zkorumpovaných zemí. Podle výsledků dosažených v indexu vnímání korupce za rok 2013 byl Súdán ohodnocen ratingem 173 z možného 174. Na horším místě se umístily jen Afghánistán, Severní Korea a Somálsko.

Korupce je problém a místní obyvatelstvo ji vnímá značně negativně, což je možné usuzovat ze zdrojů dostupných z Organizace Transparency Internacional. Ta ve své zprávě uvádí, že jsou politické strany v Súdánu považovány za nejvíce zkorumpované instituce. Hned za tímto hodnocením následuje policie a soudnictví. Korupce v Súdánu prostupuje všemi sektory a projevuje se různými formami. V policejních a bezpečnostních sférách narušuje vnitřní bezpečnost a umožňuje porušování občanských a politických práv. Nedostatek transparentnosti v ropném sektoru pak přispívá k politické nestabilitě. Náboženským institucím v Súdánu a Jižním Súdánu se příliš ne-

⁴⁹ Freedom House. *Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2013/sudan>.

⁵⁰ United Nations. *Press Conference* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW:http://www.un.org/News/briefings/docs/2013/131120_LDCs.doc.htm.

⁵¹ Data k 20. 11. 2013.

⁵² MALIK, K. *Human development report 2013: the rise of the South: human progress in a diverse world*. 2013 ed. New York, NY: United Nations Development Programme, 2013.

⁵³ Ve zprávě byla data pro Jižní Súdán a Súdán uvedena ještě společně.

daří korupci potlačovat.⁵⁴ Od nezávislosti Jižního Súdánu země přijala opatření týkající se podpory transparentnosti a odpovědnosti v boji proti korupci. V zemi se vyskytuje řada problémů a tak korupce není jediným problémem. Súdán se i přes velké zásoby ropy setkává s obrovskými hospodářskými problémy, neboť se jedná o poměrně málo rozvinutý zemědělský stát, patřící k nejchudším státům světa.⁵⁵

Súdán se potýkal již dříve s řadou překážek. Koloniální éra byla završena vyhlášením nezávislosti jednotlivých států, ale přesto přetrvalo dědictví tzv. vnitřního kolonialismu v podobě koloniálních hodnot, praktik a reprezentace. Občanské války v rozvojovém světě jsou důsledkem přetrvávající nefunkčnosti mocenských systémů na úrovni jednotlivých zemí i na úrovni globálního systému.⁵⁶

Lokální a regionální skupiny díky násilí dostávají to, co jim upírají zkorumpované vlády. Subsaharská Afrika je konflikty postižena do jisté míry kvůli její neangažovanosti v globálních strukturách. Ozbrojené konflikty se vyskytují v těch oblastech, kde nedosáhne moc centrální vlády ve zhroucených státech a na periferiích jejich sousedů.⁵⁷

5.3 Shrnutí

V rámci této části práce se pozornost zaměřila na zmapování základní charakteristiky Súdánu, který leží v Africe a zaujímá přibližně 1/3 velikosti USA s rozlohou kolem 2,6 mil. km². Zejména v městských částech země je Súdán osídlen a v meziměstských částech je toto osídlení pouze sporadické. Severní Súdán je pokryt libyjskou a núbijskou pouští, přičemž tyto pouště jsou odděleny úzkým, avšak úrodným údolím řeky Nil. Pobřeží rudého moře se táhne v celkové délce 640 km². Skalní pobřežní pás je pak tvořen směsí skalisek a pouště. Byly zde informace o tom, že na většině území Súdánu se nachází rozsáhlé roviny. Na západě, východě a jihu zemi obklopuje náhorní plošiny o průměrné nadmořské výšce 500 až 1 000 m n. m. Nejvyšší vrchol země kaldera Deriba (3 042 m n. m.) se nachází ve vulkanickém pohorí Džabal Marra.

⁵⁴ Transparency International: Global Corruption Barometer [online]. 2013 [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: <http://www.transparency.org/gcb2013>

⁵⁵ Transparency International [online]. 2013 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://www.transparency.org/whatwedo/answer/overview_of_corruption_and_anti_corruption_in_south_sudan.

⁵⁶ TOMEŠ, J., FESTA, D., NOVOTNÝ, J. *Konflikt světů a svět konfliktů: střety idejí a zájmů v současném světě*. 2007, s. 349.

⁵⁷ TOMEŠ, J., FESTA, D., NOVOTNÝ, J. *Konflikt světů a svět konfliktů: střety idejí a zájmů v současném světě*. 2007, s. 349.

Dále se práce věnovala stručnému vymezení obyvatelstva v této zemi. V Súdánu žije mnoho národů, kdy v severní části se nacházejí spíše muslimští Arabové, kteří zdárně islamizovali velkou část afrických kmenů ve střední části, které rasově tvořili smíšenou europoidně-negroidní populaci a nyní jsou zmíněné kmeny již silně arabizovány. V jižní části země pak žije negroidní populace členící se na řadu původních kmenových národů. Nejpočetnější kmen tvoří Zandové v přibližném počtu 700 000 osob. Zbylé kmeny nemají více než 100 000 osob, ale mezi poměrně početný černošský kmen patří Furové a Mabové, jichž je přibližně po 700 tisících a ti žijí u západní hranice s Čadem po obou stranách hranice. Střední a východní oblast súdánského jihu zabírá několik desítek kmenů, přičemž mezi nimi převažují Dinkové. Těch je více než 3 miliony. Dále jsou zde Šilukové, Nuerové, Bariové, Lotukové, kteří překračují také milionovou hranici. Další je národ Núbijců, jenž má více než 3 miliony a který obývá sever Súdánu v povodí Nilu. Na severovýchodě této země se pak nacházejí rovněž Bédžové v přibližné velikosti 2 milionů osob, přičemž tyto dva africké národy jsou silně arabizovány a také islamizovány.

V Súdánu žije velmi mnoho mladých osob, kdy medián věku je stanoven na 18,09 let. Obyvatel do 14 let je celkem 42,1 % a naopak lidí starších 65 let je pouze 2,7 %. Příčinou je průměrná nízká délka dožití 61 let a také zejména vysoká porodnost. V Súdánu připadne 4,05 narozených dětí na jednu ženu. Odhad z roku 2013 udává čistou míru migrace: 4,44 migrantů na 1000 obyvatel. Míra vzdělanosti je podobná ve srovnání se sousedními zeměmi, avšak mnohem horší v porovnání s jinými arabskými zeměmi.

Dále zde byly informace týkající se ekonomiky a hospodářství. Ekonomika Súdánu prošla mnohými nástrahami ovlivněnými Turecko Egyptským působením. Nejprve v polovině 19. století byla ve znaku zlepšení dopravy a komunikací, jenž nakonec vyústila v otevření země cizincům. Ekonomika této země se však začala zlepšovat příchodem především čínských společností. Čína Súdánu poskytuje příliv přímých zahraničních investic, což dále představuje výhodu jak pro Súdán, tak také pro Čínu.

Jižní Súdán se označuje jako jeden z nejmladších států světa. Řadí se bohužel rovněž k těm nejchudším.

6 KONFLIKT SEVER-JIH

6.1 Dějiny konfliktu

Tato část práce se zabývá stručnou historií Súdánu s vytyčením hlavních historických událostí a základních mezníků vztahujících se ke vzniku konfliktu.

Súdán prošel řadou problematických etap. V historii Súdánu se objevuje řada válečných konfliktů, státní násilí a politická represe. Křesťanství zde přinesli egyptští Koptové a Núbijské stání křesťanské útvary úspěšně čelily islámskému tlaku, a to až do 13. století. V této době muslimští Mamlúkové využívali dynastické spory k oslabení Núbijsců, což vedlo k následnému úpadku nadvlády nad severním Súdánem.

Přibližně v 6. století došlo k christianizaci Núbie - starobylé severovýchodní části Súdánu. Následně v 7. století bylo území Súdánu z části islamizováno arabskými vojsky. Muslimové na núbijských územích začali tvořit většinu populace až přibližně v 16. století. V tomto období vznikl rozsáhlý a vlivný sultanát Funj, kdy centrum se nacházelo v Sennaru, přičemž k rozvrácení centra došlo v 19. století egyptsko-osmanským vojskem. Súdán se dále potýkal s osmanskou nadvládou, která byla podporována Egyptem. Tato nadvláda nad severem Súdánu trvala až do roku 1885.⁵⁸

6.1.1 Historický vývoj Súdánu do začátku druhé občanské války

Súdán představoval v dějinách mnohokrát křížovatku civilizací. Práce archeologů ukazuje, že během období před dynastií Núbijsců a vládců Horního Egypta bylo obyvatelstvo etnicky a kulturně téměř totožné. Ve starověku bývala severní část Súdánu (tehdy známého jako Núbie) součástí Egypta. Núbie byla pro Egypt zdrojem otroků a nerostného bohatství – především zlata.⁵⁹

Kolem roku 1100 př. n. l. se vytvořila ve východním Súdánu království Napatá a Meroe, po jejich pádu ve 3. století vznikala menší křesťanská království. Nová víra, která se stala státním náboženstvím núbijských středověkých království, byla v Jižním Súdánu hojně zastoupená. Rozšířili ji egyptští Koptové ze severu. Od 14. století Arabové v několika migračních vlnách silně hospodářsky i kulturně ovlivnili získané území.⁶⁰ Ve středověku v 11. - 15. století vznikaly na súdánském území menší

⁵⁸ RADĚJ, T. *Súdán: mír na obzoru*. Mezinárodní politika, Ústav mezinárodních vztahů, 2004, roč. 23, č. 3, 24 s.

⁵⁹ PANTŮČKOVÁ, J. *Súdán*. 1981, s. 8.

⁶⁰ Tamtéž, s. 9.

islámské feudální státní celky se silnými otrokářskými prvky. Od 15. století převládá definitivně islám nad křesťanstvím. Rozšířený arabský jazyk, i když jazyk úřední, nebyl na většině území dnešního Jižního Súdánu používán a taktéž na severovýchodu, kde si obyvatelé zachovali své vlastní jazyky.⁶¹ Rozsáhlé sultanáty se začaly tvořit až v 16. století. V tomto století přišly z jihu polokočovné negroidní kmeny tzv. Fundžové, kteří dobyli střední oblast Núbie a vytvořili islámský sultanát Fundž s hlavním městem Sennár. Tento sultanát byl rozvrácen na počátku 19. století egyptsko-osmanským vojskem.⁶² Na západě Súdánu v přibližně stejné době se nezávislé arabské i africké kmeny spojily a vytvořily sultanát Dárfúr na území současného Dárfúru. V Núbii byl založen Sennarský sultanát a v Darfúru se rozkládal Dárfúrský sultanát. Tyto dva sultanáty spolu posléze dvě století bojovaly o výsadní moc v této oblasti.⁶³ Jižní Súdán přetrval poměrně izolovaný a neprozkoumaný prakticky až do 19. století, přičemž Islám zde nepronikl kvůli geografickým překážkám.

Ze sultanátu Dárfúr se do západní části jižního Súdánu konaly četné otrokářské výpravy. V té době zde žily již několik století různé africké kmeny vyznávající formy animismu (např. kmeny Šiluků, Dinků, Nuerů či Azandů). Otroci byli již od starověku jednou z nejvýznamnějších „komodit“ na území Súdánu. Např. fundžský sultanát byl na otrocích a obchodu s nimi ekonomicky závislý.⁶⁴ Obchod s černými otroky, který byl na území Súdánu zejména arabskou doménou, vzkvétal až do 18. století, kdy dosáhl svého vrcholu.⁶⁵

Hranice Súdánu (jaké existovaly před odtržením Jižního Súdánu v roce 2011) začaly dostávat svou podobu pod turecko-egyptskou nadvládou v průběhu 19. století. Země byla formálně začleněna do Osmanské říše od roku 1821 až do roku 1881, tudíž se stala podobně jako ve starověku závislou na vládcích Egypta. Z kolonizované země se dováželo nejenom černošské obyvatelstvo do otroctví, ale i slonovina, zlato, arabská guma i dobytek.⁶⁶ Jižní Súdán byl historicky poprvé pod trvalým vlivem severu, což prospívalo obchodu s otroky.⁶⁷ V roce 1820 byla tato oblast dobyta Osmanskou říší a se vzestupem Muhammada Alího⁶⁸ v Egyptě přešel Súdán pod egyptskou kontrolu. Nucené spojení dvou rozdílných celků severního a jižního Súdánu pod turecko-

⁶¹ PANTŮČKOVÁ, J. *Súdán*. 1981, s. 9.

⁶² COLLINS, R., O. *A history of modern Sudan*. 2008, s. 331.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ GUARAK, M., ACHIECQUE, M. *Integration and fragmentation of the Sudan: an African renaissance*. s. 44.

⁶⁵ Vymýtit nájezdy arabských otrokářů na území Súdánu se z velké části podařilo až v 70. letech 19. století.

⁶⁶ PANTŮČKOVÁ, J. *Súdán*. 1981, s. 9.

⁶⁷ RADĚJ, T. *Súdán: mír na obzoru*. Mezinárodní politika. Ústav mezinárodních vztahů, 2004, roč. 23, č. 3, 24 s.

⁶⁸ Egyptský místokrál, vojevůdce a diktátor.

egyptskou nadvládou mělo značný vliv na budoucí vývoj státu Súdán. Od této doby lze pozorovat vyžadování větší míry autonomie nebo i separatistické tendence ze strany v současnosti již samostatného státu Jižní Súdán.

Většina súdánských kmenů se v roce 1881 vzbouřila proti tvrdosti a korupci turecko-egyptské nadvlády. Do čela povstání se postavil muslimský duchovní Muhammad Ahmad, který měl přezdívku Al-Mahdí (Spasitel). Al-Mahdí sjednotil kmeny na západě a ve středním Súdánu a vytvořil velkou říši, která měla charakter vojensko-teokratické diktatury. Ve svém učení hlásal navrácení ke kořenům islámu a zejména k rovnosti. Rozsah Mahdího říše zobrazuje příloha č. 10. Říše byla dobyta roku 1898 spojenými silami Anglie a Egypta a byla nahrazena anglo-egyptským kondominiem (viz příloha č. 11). Káhirska smlouva pak určila zásady společné koloniální správy, ale zcela vynechala otázku právní suverenity anglo-egyptského Súdánu. De facto vznikla britská kolonie, kde veškerá moc byla soustředěna do rukou britského guvernéra, kde Egypt měl jen podružnou úlohu.⁶⁹ V roce 1904, 1908 a 1910 propukla protibritská povstání, která byla vždy velmi krutě potlačena. Zejména podrobení nilotských kmenů v Jižním Súdánu si vyžádalo mnoho let represivních akcí. Jižní a severní Súdán byly kvůli kulturním, náboženským a geografickým rozdílům spravovány jako dvě oddělené kolonie. Na jihu se používaly úřední jazyky angličtina, dinka, bari, nuer, lakoto, šilluk, azande a pari, kdežto na severu arabština s angličtinou.⁷⁰ Během britské správy v zemi byla politika na jihu Súdánu značně problematická. Britská politika vytvářela i podmínky pro případné oddělení převážně černošského jihu od arabského severu. Britové se začali o zemi zajímat až po druhé světové válce, avšak následné jednání o budoucnosti Súdánu řídili výhradně zástupci severu, kvůli komplexní zaostalosti jihu (nízká vzdělanost, neexistence politických struktur), který je kulturně a socioekonomicky podobný například sousedícímu státu - Ugandě. Súdánský nacionalismus vypukl po první světové válce s již zmíněnou egyptskou podporou a získal rozhodující impuls během druhé světové války.⁷¹

V srpnu roku 1955 vyvrcholilo napětí mezi křesťanským a animistickým jihem a muslimským severem. Došlo k několika konfliktům, které vedly až k velkému neorganizovanému povstání ve většině zemědělských oblastí.

⁶⁹ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Súdán*. [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/sudan/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html.

⁷⁰ MACHAR T., R. *South Sudan: A History of Political Domination: A Case of Self-Determination (Riek Machar)*. Philadelphia: African Studies Center, University of Pennsylvania [online]. 1995 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://www.africa.upenn.edu/Hornet/sd_machar.html.

⁷¹ PANTUČKOVÁ, J. *Súdán*. 1981, s. 17.

Stát nebyl následně federalizován vlivem rozhodnutí centrální vlády, přičemž toto jednání vedlo ke vzpouře jižních armádních důstojníků, která vyvolala sedmáct let občanské války (1955 - 1972). Jih země se nezúčastnil jednání o nezávislosti v roce 1956 ani o reorganizaci státní správy.⁷² V roce 1956 pak došlo ke zrušení kondominia, k odchodu byli také donuceni úředníci a egyptské vojsko.

V zemi začalo docházet k nerovnoměrnému hospodářskému vývoji a investice putovaly výhradně do provincií v okolí hlavního města Chartúmu. Po zisku nezávislosti se Súdán potýkal s vládou vojenských diktatur a dlouholetých občanských válek na jihu, doprovázených hladomorem. První nezávislou vládou v Súdánu vedl předseda vlády Ismail al-Azhari, který byl převratem v roce 1958 vystřídán generálem Ibrahímem Abboudem. Vojenský převrat vedl k další vlně protestů, které kulminovaly roku 1964 a uspíšily vytvoření prozatímní vlády. Mezi vedoucí osobnosti protestu patřil zejména muslimský studentský vůdce Hassan al-Turábí.⁷³

Prozatímní ústava byla vyhlášena dne 13. srpna 1971 a Džafar Muhammad Nimajrj byl zvolen prezidentem s 98,6 % většinou.⁷⁴ V Súdánu zaujímal chartúmská centrální vláda v průběhu osmdesátých let stále extrémnější islámské pozice. Mírové rozhovory s vládou, které vedla Světová rada církví společně s Celoafričskou radou církví, úspěšně vyústily v uzavření dohody v Addis Abebě v roce 1972, jenž 17 let trvající konflikt ukončila. Jižanům byla poskytnuta větší míra autonomie. O rok později byla dokonce vytvořena první autonomní vláda jižního Súdánu. Uvolnění situace rovněž umožnilo nasazení humanitárních organizací jako například Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Oxfam, organizace World Service, katolické Catholic Relief Organization nebo Červeného kříže.⁷⁵ Tato dohoda představovala vyhlášení všeobecné amnestie. Následně se do země vrátilo více než milion uprchlíků. V Jižním Súdánu byl zřízen exekutivní orgán - Vysoká výkonná rada, jenž měla právo vykonávat vlastní politiku a v mnohém vycházela z koloniální historie. Po vzoru Británie se inspirovala v rámci organizace vzdělávání apod.⁷⁶ Přesto i tehdy byly patrné rozbroje a stále trvající občanská válka. První fáze občanské války trvala do roku 1972, kdy prezident Nimajrj podpisem smlouvy v Addis Abebě garantoval Jihu určitou autonomii.⁷⁷

⁷² První súdánská občanská válka.

⁷³ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Súdán*. [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/sudan/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ COLLINS, R., O. *A history of modern Sudan*. 2008, s. 113.

⁷⁶ Barbour, K. M. *The Sudan Since Independence*. The Journal of Modern African Studies, Cambridge University Press, Vol. 18, No. 1 (March 1980), s. 84.

⁷⁷ ZÁHORÍK, J. *Severovýchodní Súdán. "Zapomenutý konflikt" v širší perspektivě*. Mezinárodní vztahy. Roč. 2008, vol. 3. ISSN 0323-1844.

6.1.2 Historický vývoj od druhé občanské války

V průběhu hospodářských nesnází mezi lety 1973 až 1985 panovala v Súdánu stále napjatá situace a ojedinělé nebyly ani pokusy o státní převrat.⁷⁸

V roce 1976 byla situace v zemi poměrně příznivá, avšak v tomto období došlo k nečekanému zásahu organizovaného libyjským vůdcem Muammarem Kaddáfím, kterého podporoval Sovětský svaz svými zbraněmi a rovněž Etiopie. Tento převrat měl za úkol odstranit Nimajrího a připojit Dárfúr k Libyi. Útok na prezidenta a útok zejména jednotkami ze strany Ansar, která zastupovala povstalce v Dárfúru společně s islamisty z Muslimského bratrstva, byl zastaven armádou. Nimajrího toto přesvědčilo o potřebě vládnout mnohem přísněji. Nimajrí se však rozhodl udělat nečekaný krok, když se pokusil nabídnout straně Ansar smírný návrh. Díky této dohodě došlo k amnestii v zemi a začalo se posilovat Muslimské bratrstvo, v jehož čele stál Hassan al-Turábí.⁷⁹

V zemi panovalo poměrně příznivé období až do doby, kdy situace na jihu země začala být neúnosná. Důvodem byla skutečnost, že Nimajrí podporoval rozsáhlé projekty a v 70. letech tak veškeré investice soustředil do tzv. zlatého trojúhelníku zahrnující výrobu cukru, zemědělství a chov zvířat. To se však netýkalo jižní části země a tak od 80. let se musel zaměřit také na Jih. V roce 1983 nastolil islámské právo šaría po celé zemi, přičemž tento krok ještě více odcizil převážně křesťanský a animistický jih. Správní hranice na jihu byly reformovány. V tomto roce se Nimajrí rozhodl rozdělit zemi na tři provincie. Vznikly tři nové regiony, a sice Bahr al-Ghazal, Ekvátorie a Horní Nil, čímž došlo ke zrušení dohody z Addis Abeby. Dále rozpustil místní legislativní radu, jmenoval muslima generála Gismaju Adalláha Rasase za předsedu přechodné vlády. Rasas následně započal s decentralizací oblasti.⁸⁰ Přispěl tak k obnovení občanské války. Druhá súdánská občanská válka byla konfliktem trvajícím 22 let, od 1983 do 2005 mezi ústřední vládou Súdánu a Súdánskou lidovou osvobozenou armádou (SPLA). Druhá občanská válka z velké části navazuje na První občanskou válku z let 1955-1972. Ačkoli občanská válka vznikla v Jižním Súdánu, postupně se také rozšířila do dalších oblastí.⁸¹

⁷⁸ COLLINS, R., O. *Civil wars and revolution in the Sudan: essays on the Sudan, southern Sudan, and Darfur, 1962-2004*. 2005, s. 149.

⁷⁹ COLLINS, R., O. *A history of modern Sudan*. 2008, s. 140.

⁸⁰ Tamtéž, s. 140.

⁸¹ JESSUP, J., E. *An encyclopedic dictionary of conflict and conflict resolution, 1945-1996*. 1998, s. 530-531.

Po další násilné islamizaci jihu v roce 1983 vzniklo súdánské lidové osvobozené hnutí SPLM založené Garangem a SPLA - Súdánská lidově osvobozené armáda, která hrála roli ozbrojeného křídla Súdánského lidového osvobozeného hnutí. Spolu pak tyto dva subjekty ovládly celý súdánský jih (SPLM/A).⁸²

V roce 1984 vyhlásil Džafar Muhammad Nimajrí výjimečný stav, ve kterém přiřadil zvláštní pravomoci armádě.⁸³

Se zavedením islámského práva šaría získalo Muslimské bratrstvo a jeho strana Národní islámská fronta (NIF) právo soudit u narychlo zřízených soudů. Předseda Muslimského bratrstva Hassan al-Turábí se stal nejvyšším státním zástupcem. Prezident Nimajrí vyhlásil výjimečný stav, částečně i proto, aby mohl zajistit širší aplikaci práva šaría. Většina ústavních práv byla zrušena, byly nastoleny fyzické tresty za porušení zákona.⁸⁴ Posléze nechal prezident i oběsit advokáta autonomie Jižního Súdánu Mahmúda Muhammada Tahaa.⁸⁵ Nimajrí již přestal cítit potřebu být zadobře s Muslimským bratrstvem a v roce 1985 při projevu je obvinil z pokusu o převrat. Nakonec prezident, který se obával o svoji politickou moc, nechal uvěznit i samotného Turábího a tento krok silně znepokojil súdánské obyvatelstvo.

V dubnu 1985 se prezident Džafar Muhammad Nimajrí vydal na soukromou návštěvu do Spojených států amerických v naději na získání finanční podpory od vlády a Mezinárodního měnového Fondu. V průběhu prezidentovy zahraniční návštěvy v zemi započaly demonstrace, které vyústily v generální stávkou a následný vojenský převrat vedený ministrem obrany generálem Abdulem Rahmanem Suwarem ad-Dahhabem. Následně byla vytvořena patnáctičlenná Přejídná vojenská rada s cílem zabezpečení dočasné vlády a tím i návrat k demokracii.⁸⁶ Z návštěvy, kterou Džafar Muhammad Nimajrí podnikl, se přímo do své země už nevrátil, protože kvůli politické situaci odletěl z USA rovnou do Egypta, kde žil v exilu v letech 1985 - 1999.

Země tak byla řízena Přejídnou vojenskou radou, která se spojila se zástupci původních odborů sjednocených v Národní alianci týkající se záchrany země (NASC). Došlo k dohodě na postupu při vytvoření nové ústavy. Dále byla podepsána Charta aliance národní záchrany.⁸⁷

Premiérem se stal předseda Lidové strany Sadiq al-Mahdí, avšak Sadiq se projevil jako slabý vůdce, neschopný efektivně vládnout Súdánu. Jeho vláda byla typická

⁸² Kolektiv autorů. *Súdán*. Encyklopedie Zeměpis světa. 1999, s. 148.

⁸³ JESSUP, J., E. *An encyclopedic dictionary of conflict and conflict resolution, 1945-1996*. 1998, s. 530-531.

⁸⁴ Amputace končetin za krádeže a veřejné bičování za držení alkoholu.

⁸⁵ ZÁHORÍK, J. *Ohniska napětí v postkoloniální Africe*. 2012, s. 105-107.

⁸⁶ Kolektiv autorů. *Súdán*. Encyklopedie Zeměpis světa. 1999, s. 148.

⁸⁷ COLLINS, R., O. *A history of modern Sudan*. 2008, s. 174.

pro vytváření stranických frakcí, korupci, osobní rivalitu, skandály a politickou nestabilitu. Vláda nebyla schopná vytvořit nový trestní systém, který by nahradil islámské právo šaría a ukončit občanskou válku.⁸⁸ Sádikova vláda naopak od Nimajrího usilovala o obnovení styků s Libyí. Mezi Libyí a Súdánem byly vztahy obnoveny na základě nové dohody o dodávkách zbraní a příslibem ukončení libyjské spolupráce se SPLM/A.

Sádiq se rozhodl ukončit dlouholetý konflikt vojensky pomocí milic Mizeríja, které prováděly razie a masakry obyvatel jihu. Tento způsob řešení konfliktu o 15 let později začali používat také milice Janjaweed v Dárfúru. Křesťanští Dinkové, kteří se vzbouřili proti násilné islamizaci v roce 1983, jsou největší etnickou skupinou v dnešním Jižním Súdánu. Masakry Dinků si vyžádaly odhadem 17 000 obětí. Další tisíce lidí zemřelo na následky těžkého hladomoru. Jižní Súdán v tomto období navíc zasáhlo velké sucho i mor, který postihl dobytek i obyvatelstvo. Tři miliony súdánských obyvatel z jihu se ocitly v uprchlických táborech na severu Súdánu, nebo v sousední Etiopii. Ke konci roku 1988 odhadly statistiky 250 000 obětí na samotném území jižního Súdánu.⁸⁹

Vzhledem k obnovení vztahů s libyjským prezidentem Kaddáfím se v roce 1985 dostal Dárfúr pod přímý vliv Libye. Do západního Súdánu se přesunula Kaddáfího Arabská legie, která se chystala na invazi do Čadu a usadila se v severním Dárfúru.

V roce 1986 došlo k mírovým jednáním mezi severem a jihem a vznikla tzv. Kokadamská deklarace, která rušila výjimečný stav a stávající islámský zákoník na jihu země.⁹⁰ Poprvé od roku 1969 se v zemi konaly svobodné volby, které zajistily předání moci civilní vládě od Přečodné vojenské rady. Na základě dohody byly rozpuštěny existující strany a připraveny volby, v nichž získala největší počet hlasů Lido-vá strana (Umma) a druhá skončila Demokratická unionistická strana DUP. Největším překvapením bylo třetí místo pro islamisty s 18,5 % hlasů. Představitelé stran Jižního Súdánu získali také relativně dost hlasů. Po všeobecných volbách byla vytvořena koaliční vláda, která pozastavila platnost islámského práva⁹¹ a tímto byl značně oslaben vliv Muslimského bratrstva a jejich NIF⁹². Občanská válka však nadále pokračovala. V mezidobí, kdy probíhala bezvýsledná jednání Sádika al-Mahdího s Johnem Garangem z SPLM/A, se podařilo již zčásti mezi severem a jihem dobýt několik důležitých příhraničních oblastí.

⁸⁸ COLLINS, R., O. *A history of modern Sudan*. 2008, s. 164.

⁸⁹ Tamtéž, s. 174.

⁹⁰ Tamtéž, s. 156.

⁹¹ Country Reports. *Sudan country* [online]. 2010 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.countryreports.org/country/Sudan.htm>.

⁹² Národní islámská fronta.

Vzhledem k vlasteneckému nadšení neměla povstalecká armáda problémy s hledáním bojovníků, které cvičila ve zvláštních výcvikových táborech. Oproti tomu se vláda snažila o vznik a rozšíření Lidových obranných sil (PDF), jejichž centra byla vytvořena po celé zemi na úrovních měst i vesnic, přičemž zahrnovaly 5 kategorií: civilní službu, islámské svaté bojovníky, islámské dobrovolníky, studenty a nezaměstnané chlapce.⁹³

V roce 1987 vláda vyhlásila výjimečný stav, který byl později prodlužován, jako odůvodnění bylo uvedeno ohrožení demokracie a nutnost zajistit normální chod hospodářství. V září v témže roce byla dvěma nejsilnějšími stranami Demokratickou unionistická stranou a Lidovou stranou podepsána společná akční charta, určující zbavení povinnosti nemuslimského obyvatelstva uznávat islámské zákony. Zahájeny byly i dlouho očekávané rozhovory mezi povstalcí a vládou. Politickou situaci ovlivnilo sucho, které zasáhlo už tak desertifikací postiženou zemi v roce 1984. Nakonec se al-Mahdího vláda udržela u moci necelé čtyři roky. V roce 1988 byla podepsána mírová smlouva o přerušení bojů a ukončení výjimečného stavu mezi velitelem SPLA Johnem Garangem a centrální vládou, která díky nestabilní situaci nevstoupila v platnost, a boje znovu vypukly.

6.1.3 Súdán pod vládou Umara al-Bašíra

Umar Al-Bašír vystudoval vojenskou akademii v Káhiře a následně v roce 1973 bojoval v egyptské armádě proti Izraeli. Následně se vrátil do Súdánu, kde bojoval proti povstalcům z rebelské skupiny Súdánská lidově-osvobozenecká armáda (Sudan People Liberation Army/Movement, SPLA/M a poté se v roce 1980 stal generálem. V roce 1989 zorganizoval vojenský převrat a stal se premiérem, hlavním velitelem ozbrojených sil a taktéž ministrem obrany. Založil výkonný orgán Revoluční rada pro národní spásu, který byl složený z loajálních armádních důstojníků. Spojencem generála Umar al-Bašíra byl Hassan al-Turábí, vůdce Národní islámské fronty (National Islamic Front, NIF).⁹⁴ První islámská republika trvala v letech 1989 - 2000.

Bašír nahradil vládu juntou - 15-ti člennou Revoluční vojenskou radou národní spásy (Revolutionary Command Council for National Salvation), která byla pod jeho velením. Jedinou oficiální politickou stranou se stala fundamentalistická Národní islámská fronta (National Islamic Front, NIF). Bašír se klonil k islámskému fundamen-

⁹³ ZÁHOŘÍK, J. *Ohniska napětí v postkoloniální Africe*. 2012, s. 108.

⁹⁴ AMO. *Súdán - Dárfúr* [online]. 2007 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.amo.cz.uvds103.active24.cz/soubory/student-summit/12-rocnik/BGR_RB_Sudan_Darfur.pdf.

talismu. Súdánu tak začalo vládnout železnou rukou islámské právo⁹⁵, které je zde výhradně dodržováno. Jediný africký stát, jenž využívá šaría, komplexně jako vnitrostátní právo je právě Súdán. Dalších jedenáct let sužovaly stát islamistické represe a masivní arabizace společnosti. Politika islámského fundamentalismu zahrnovala etnické čistky, které vyústily v masové deportace a vyvražďování civilního obyvatelstva. Znevýhodňovány byly při svém působení v zemi i humanitární organizace, které neměly islámský základ. Nejvíce terorizováni za nedodržování zákona nebyli křesťané, ale tradiční africké kmeny, u kterých se předpokládalo, že jsou nevěřící. Přes milion obyvatel jihu bylo přesídleno do uprchlických táborů v poušti, kde měly přístup jen muslimské nevládní organizace.⁹⁶ Hassan al-Turábí vystupoval po celou dobu konfliktu, jako integrační síla pro všechny súdánské islamisty a v samotném islamistickém hnutí působil prostřednictvím velké moci.⁹⁷

V roce 1990 vznikla islámská rozvědka, kontrarozvědka a dále vojenská rozvědka. Oddíly kontrarozvědky působily v Chartúmu a jejich cílem bylo vyhledávat potenciálně nebezpečné osoby, které působily v oblasti novinářiny, lidských práv, univerzit apod. Docházelo ke ztrátě řady lidí, což zapříčinilo enormní odchod súdánské elity do exilu. Ti, kteří v zemi zůstali a protivili se režimu, čelili zadržení, vyslychání, mučení apod.⁹⁸ Tímto krokem vláda umožnila rozsáhlé pronásledování prominentních osob i bývalých vládců a v podstatě kohokoli, což nebylo dříve myslitelné. V březnu 1991 byl vydán nový trestní zákoník, který zavedl tvrdé tresty včetně amputací a kamenování. Mnoho obyvatel Súdánu, mezi nimi i elity národa, začaly prchat do exilu. Ti, kteří zůstali a nebyli pro režim přijatelní, zažili situaci podobnou Československu během komunistické vlády.⁹⁹ Veškerá nestátní média, shromažďování, politické strany a další „nenáboženské“ instituce byly striktně zakázány.¹⁰⁰

V říjnu 1993 si sám Bašír zvýšil pravomoci, když rozpustil vládu a jmenoval se prezidentem země. Po volbách dostal Turábí funkci předsedy parlamentu. Revoluční rada velení (Revolutionary Command Council - RCC) byla zrušena roku 1996, vládnoucí NIF změnila svůj název na National Congress Party (NCP) a později v roce 2000 na Popular Congress Party (PCP). Nová ústava z roku 1998 stále odrážela tvrdou

⁹⁵ Islamismus je definován jako populistická a mnohdy revoluční ideologie s cílem vytvořit islámský stát a správu veřejných věcí v souladu s islámskými principy.

⁹⁶ TERNON, Y. *Genocidy 20. století: zločinný stát*. 1997, s. 269.

⁹⁷ GALLAB, A., A. *The first Islamist republic: development and disintegration of Islamism in the Sudan*. 2008, s. 110.

⁹⁸ Tamtéž, s. 18.

⁹⁹ GUIDÈRE, M. *Historical dictionary of Islamic fundamentalism*. Lanham, Md. Scarecrow Press [online]. 2012 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://books.google.cz/books?id=p5FWkN6B09YC&dq=Lobban,+Richard.+Historical+Dictionary+of+the+Sudan.+Lanham,+Md.:+Scarecrow+Press,+2002.&source=gbs_navlinks_s

¹⁰⁰ KEPEL, G. *Jihad: the trail of political Islam*. 2002, s. 182.

ideologickou politiku, ale naopak poprvé ustanovila některá základní občanská práva.¹⁰¹

Súdán se následně stal federací o 26 státech, jež byly závislé na chartúmské vládě. Bohužel nedokázal nastolit lidmi požadovanou demokracii. Tudíž hnutí SPLA nepřestávalo se svojí činností a pokračovalo v rezistenci po celá 90. léta.¹⁰²

V roce 1993 byl americkou administrativou tento stát zařazen k zemím podporujícím terorismus. Hlavní příčinou k tomuto rozhodnutí byl pobyt Usamy bin Ladina v Súdánu v letech 1991-1996, kdy byl Súdán často označován za finanční ráj Al-Kaidy. Došlo k tomu proto, že Turábí se spojil s islámskými fundamentalistickými skupinami. Vztah Turábího s Bašírem tak utrpěl značnou újmu. Turábí dokonce osobně do Súdánu pozval právě Usámu bin Ládina. Prezident Al-Bašír se tvrdě postavil proti tvrzení americké administrativy, že jeho režim podporuje mezinárodní terorismus, avšak poměrně neúspěšně.¹⁰³

V roce 1996 se stát ocitl v mezinárodní izolaci, což ovlivnilo také vládnoucí strany. Tato skutečnost vedla až k nepodařenému pokusu o převrat a také k vnitřnímu napětí. Bašír dokázal dosáhnout hospodářského růstu v Súdánu, přestože zde byla patrná značná mezinárodní kritika týkající se vnitřních konfliktů.¹⁰⁴ Rozvrat ve vládě vrcholil rokem 1999, kdy Bašír poslal vojáky a tanky proti parlamentu a sesadil Hassana al-Turábího. Předseda parlamentu byl zatčen a po dvou letech propuštěn.

Další politický vývoj ovlivnilo objevení ropných ložisek v roce 1999 na jihu země. Následovala změna ekonomické politiky Súdánu. Stát se snažil snížit závislost na dodávkách potravin ze západních zemí a vytvořit na svém území obilnici pro Blízký východ. Nerostné bohatství a naleziště ropy v oblasti dnešního Jižního Súdánu představovala další podstatný faktor v druhé občanské válce. Kromě toho je Jižní Súdán také díky početnějším zdrojům vody mnohem úrodnější než dnešní území Súdánské republiky. K eskalaci konfliktu přispěla neutuchající touha dnes už samostatného státu Súdán ovládat přírodní zdroje Jižního Súdánu.

V roce 1999 se Súdán znovu ocitl ve výjimečném stavu. Došlo k rozpuštění parlamentu a byly zrušeny některé důležité body ústavy. V rámci celkové arabizace země vláda investovala enormní částky na rozšíření a podporu súdánské armády.¹⁰⁵ S ros-

¹⁰¹ COLLINS, R., O. *A history of modern Sudan*. 2008, s. 184.

¹⁰² BAAR, V. *Národy na prahu 21. století: emancipace nebo nacionalismus?* 2002, s. 312.

¹⁰³ AMO. *Súdán - Dárfúr* [online]. 2007 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.amo.cz.uvds103.active24.cz/soubory/student-summit/12-rocnik/BGR_RB_Sudan_Darfur.pdf.

¹⁰⁴ LOBBAN, R. *Historical Dictionary of the Sudan*. 2002.

¹⁰⁵ GALLAB, A., A. *The first Islamist republic: development and disintegration of Islamism in the Sudan*. 2008, s. 119.

toucími příjmy z těžby ropy vláda dále financovala moderní zbrojení armády, které bylo bez kvalifikovaných velitelů a velmi potřebných mechaniků jen málo efektivní.

Určitý podnět pro další dění měl dopad teroristických útoků dne 11. září 2001, kdy chtěl Súdán po útocích urovnat vztahy s USA a poskytnul pomocnou ruku v boji proti terorismu, avšak zároveň potřeboval ekonomickou pomoc. Na základě jednání, které vedl Sumbeiywo v Machako došlo k sepsání protokolu, jenž poskytoval možnost sebeurčení na severu a možnost používat na svém území právo šaría. Důležité zde bylo právo na sebeurčení, které mělo být stanoveno referendem pro přechodné období šest let. Tento návrh se však setkal s celou řadou kritik. Konfliktní situaci země začala řešit rovněž Mezivládní autorita pro rozvoj, avšak navrhovaná řešení byla úspěšná až v roce 2002. V tomto roce byl jmenován hlavním vyjednavatelem keňský vyslanec IGADu generál Lazarus Sumbeiywo. Důležitým krokem bylo rovněž rozhodnutí z ledna 2004 týkající se rozhodnutí uskutečněného mezi vládou a SPLA o rozdělení příjmů z ropy, organizaci ropného sektoru této země, dále měnové politice a zavedení nové měny. V květnu roku 2004 došlo k podpisu v keňské Naivasha třech rámcových protokolů, jejichž úkolem bylo zajistit ukončení rozporů a ozbrojeného konfliktu na africkém kontinentu.

Dne 9. ledna 2005 došlo k podpisu Komplexní mírové dohody (CPA) v Naivasha, která byla projednána důkladně proto, aby nedošlo k různým interpretacím a následnému zneužívání. Dohoda byla podepsána vůdcem SPLA Johnem Garangem a prvním viceprezidentem Alí Usmán Muhammadem Táhá. Následně dne 9. července prezident Bašír podepsal ústavu platnou na přechodné šestileté období. Tato dohoda byla projednávána v letech 2002 - 2005 a řešila významné rozpory mezi jihem a severem.¹⁰⁶ Komplexní mírová dohoda (CPA) představuje sadu protokolů mezi súdánským lidovým osvobozenecským hnutím (SPLM) a vládou Súdánu. Dohoda se zaměřila na ukončení druhé občanské války v Súdánu, na rozvíjení demokratické správy věcí veřejných v zemi a na spravedlivém sdílení výnosů z ropy.¹⁰⁷ Podmínky smlouvy byly stanoveny následovně:¹⁰⁸

¹⁰⁶ A summary of the Comprehensive Peace Agreement. *Conciliation Resources* [online]. cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.c-r.org/our-work/accord/sudan/cpa-summary.php>.

¹⁰⁷ Voice of America. *Sudan's Comprehensive Peace Agreement* [online]. cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.voanews.com/content/sudans-comprehensive-peace-agreement-cpa-112719954/157128.html>.

¹⁰⁸ UNMIS. *Sudan Comprehensive Peace Agreement* [online]. 2005 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://unmis.unmissions.org/Default.aspx?tabid=515>.

- Jižní části získají autonomii na šest let, poté se bude konat referendum o nezávislosti (jihosúdánské referendum o nezávislosti, 2011). Autonomii získaly jižní oblasti vlastního prezidenta, parlament, armáda a soudní systém.
- Během přechodného období bude v platnosti prozatímní ústava, přechodná vláda a parlament.
- Obě strany konfliktu spojí své ozbrojené složky do jedné armády čítající celkem 39 000 mužů, v případě, že referendum rozhodne o zachování společného státu.
- Ropné příjmy budou rozděleny rovným dílem mezi vládou a SPLM/A.
- Obě země budou mít oddělené měny a dvojitý bankovní systém.
- Islámský zákon šaría bude aplikován na severu, zatímco na jihu budou stát a církve oddělené.
- Každé území bude používat svou vlastní vlajku.

Podle CPA měl získat vůdce SPLM/A John Garang pozici prvního viceprezidenta. Pár dní po inauguraci však tragicky zahynul při havárii helikoptéry na cestě z Ugandy.

I když v roce 2005 byla podepsána mírová dohoda CPA, zemi nadále sužovaly nepokoje, které ale nyní měly ekonomický ráz, týkající se výlučně ropného pole v oblasti Abyei, ležící na demarkační hranici obou území. Súdánská armáda zaútočila na jih a vypudila 150 000 lidí z jejich domovů, které byly následně zničeny. V roce 2008 proběhlo sčítání lidu a bylo nezbytné pro následné konání voleb. SPLM však označila sčítání za zmanipulované kvůli nesouhlasnému počtu obyvatel v Jižním Súdánu a obvinila vládu z oddalování voleb i následného referenda. Pro celý africký kontinent i mezinárodní společenství představovaly volby naději na demokratickou budoucnost Súdánu a definitivní konec války.

Po více než 20 letech se uskutečnily první pluralitní volby, avšak jejich regularnost byla pochybná. Prezidentské a parlamentní volby pověřené CPA, se konaly v dubnu 2010. Vítězem parlamentních voleb se na severu stala Národní kongresová strana (NCP) následovaná Súdánským lidovým osvobozeným hnutím SPLM. Celonárodní volby se konaly na šesti úrovních: prezident Súdánu, prezident Jižního Súdánu, Národní shromáždění (dolní komora Parlamentu), Legislativní výbor Jižního Súdánu, parlamenty v jednotlivých státech, guvernéri v jednotlivých státech. Jihosúdánský autonomní parlament ovládli zcela SPLM. Prezidentské posty obhájili Umar al-Bašír na celostátní úrovni a Salva Kiir Mayardit z SPLM v Jižním Súdánu. Už před volbami mnozí politici pozorovatelé upozorňovali na četné manipulace a podezření ze

zkorumpování voleb. Opoziční strana Lidová strana (Umma) i SPLM na základě tohoto zjištění vyhlásily bojkot voleb.¹⁰⁹

V červnu 2010 byla jmenována centrální vláda Súdánu (GoNU), ve které je 35 ministrů a 42 státních ministrů. Byla také jmenována vláda Jižního Súdánu. Prioritou země zůstala příprava referenda o rozdělení země, přičemž k tomuto účelu byla jmenována Komise pro referendum v Jižním Súdánu. Zároveň byla zahájena jednání o post-referendovém uspořádání země za účasti hlavních dvou politických stran NCP a SPLM. Facilitátorem jednání je panel AU – Africká Unie vedený T. Mbekim (AUHIP).¹¹⁰

¹⁰⁹ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Súdán*. [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/sudan/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html.

¹¹⁰ Tamtéž.

6.2 Příčiny konfliktu

Súdánskému konfliktu lze porozumět pouze na základě vysvětlení jeho základních příčin. V průběhu nejdelšího konfliktu na africkém kontinentě se postupně měnily i příčiny sporů, od etnických a náboženských přes politické až k ekonomickým, po objevení ropných ložisek.

Mezi konflikty, které probíhaly nebo probíhají v Africe, je možné jen stěží zařadit pouze etnický či jen politický nebo náboženský konflikt. Zpravidla se zde nachází více příčin konfliktů. U konfliktu v Súdánu hraje důležitou roli politická realita nezávislé země a následně dlouhodobý nerovnoměrný rozvoj dvou částí země.¹¹¹ Z toho vyplývá, že většina konfliktů je multikauzálních a časté používání označení súdánského konfliktu za čistě nábožensky motivovaný není na místě. Když Evropa administrativně dělila na Berlínské konferenci Afriku, nerespektovala přirozené hranice etnických skupin. Tento krok nerespektoval etnickou, kulturní ani politickou příslušnost regionů a přispěl k zhoršení už tak napjaté situace a vzájemných vztahů ve státě.¹¹² Avšak problémy v zemi byly již od nepaměti, proto není možné svádět vinu pouze na Berlínskou konferenci, neboť země čelila řadě konfliktů již před touto konferencí.

Nucené spojení dvou rozdílných celků severu a jihu Súdánu pod turecko-egyptskou nadvládou mělo značný vliv na budoucí vývoj státu Súdán. Od této doby lze pozorovat vyžadování větší míry autonomie nebo i separatistické tendence ze strany už dnes samostatného státu Jižní Súdán.¹¹³ Existují rovněž názory, které přisuzují vzájemnou nesnášenlivost mezi Araby a černošskými společnostmi až do dob obchodování s otroky.¹¹⁴

V dobách kolonialismu za britsko-egyptské koloniální správy byla severní a jižní území Súdánu spravována odděleně a už tehdy začalo napětí mezi etniky vzrústat. V této době bylo možné zaznamenat diskriminaci okrajových regionů koloniálními úřady a odlišné zacházení s etniky ze strany vlády, přičemž jedno etnikum bylo zvýhodněno na úkor druhých etnik. Například z hlediska participace na koloniální správě. Zmíněný vzorec zacházení u jednotlivých etnik dodnes přetrvává a přispívá k pocitu nadřazenosti a naopak méněcennosti. Už za dob kolonialismu veškeré investice puto-

¹¹¹ MAYOTTE, J. *Civil War in Sudan: The Paradox of Human Rights and National Sovereignty*. Journal of International Relations, 1994. Vol. 47. 497 – 524. 501 s.

¹¹² BÍLKOVÁ, V. *Afrika: laboratoř mezinárodního trestního soudnictví*. Mezinárodní politika. Ústav mezinárodních vztahů, 2007, roč. 31, č. 5, s. 16-18.

¹¹³ IDRIS, A., H. *Conflict and politics of identity in Sudan*. 2005, s. 24.

¹¹⁴ ZÁHOŘÍK, J. *Ohniska napětí v postkoloniální Africe*. 2012, s. 103.

valy na sever země, zatímco jih zůstal ekonomicky nerozvinutý. Toto rozdělování investic pokračovalo v podstatě u všech následných vlád.

Jih byl zneužíván chartúmskou vládou kvůli velkému množství přírodních zdrojů, značným rezervoárům vody a zemědělské půdě. Posléze na začátku 80. let situaci vyostřilo objevení ropy nacházející se převážně na území jihu. Ložiska ropy byla objevena například v Bentiu v roce 1978, v Jižním Kordofánu a oblasti Modrého Nilu v roce 1979, ropné pole Adar v roce 1981 a Heglig v roce 1982.¹¹⁵ Ropné zdroje Súdánu jsou bohaté. Jejich množství se odhaduje na téměř 2 miliardy barelů. Separatistické tendence konfliktu a násilí v Jižním Súdánu byly do jisté míry podpořeny právě nespokojeností s rozdělováním zisků z ropy súdánskou vládou v Chartúmu. Na základě výše zmíněné změny poměrů v Súdánu se rázem přírodní zdroje čili ekonomické důvody staly zásadní příčinou konfliktu mezi povstalci na jihu a centrální vládou na severu země.¹¹⁶

V roce 1983 vypukla v Súdánu brutální druhá občanská válka, kde klíčová byla jak regionální a etnická identita tak náboženství, avšak někteří mezinárodní pozorovatelé označují ropu za hlavní příčinu sporu.

Samuel P. Huntington představil v roce 1993 svoji teorii, pojednávající o budoucích příčinách vzniku válek a násilí. Dle profesora existuje v současnosti ve světě sedm, nebo osm civilizací. Mezistátní hranice však nejsou vždy stejné s hranicemi mezi civilizacemi, a z toho důvodu konflikty budou vznikat na hranicích civilizací. Jak uvádí Huntington, tyto „zlomové linie“ mezi rozdílnými civilizacemi budou frontovými liniemi budoucnosti. Jde se o islám, odlišnou civilizaci, jejíž lidé jsou přesvědčeni o nadřazenosti své kultury. Hranice islámu probíhá v Africe mezi 11° - 12° s. š., tedy na hranici mezi Súdánskou republikou a Jižním Súdánem. Huntington dále definoval rozštěpené země, kde vedle sebe žijí velké skupiny náležející k různým civilizacím. Uvedené rozdělení a napětí, které je provází, se často objeví tehdy, pokusí-li se většinová skupina náležící k jedné civilizaci definovat stát jakožto politický nástroj moci a vlastní jazyk, náboženství i symboly povýší na státní. Rozštěpené země, jež leží na civilizačních zlomech, pak musí čelit zvláštním problémům, pokud si chtějí uchovat svou jednotu. To je možné jasně vidět na občanských válkách v Súdánu, kde několik desetiletí zuřila občanská válka mezi muslimským severem a zejména pře-

¹¹⁵ RAFTOPOULOS, B., ALEXANDER, K. *Peace in the balance: the crisis in the Sudan*. 2006, s. 12-13.

¹¹⁶ ABIODUN, A., OLONISAKIN, F. *Economic Fragility and Political Fluidity: Explaining Natural Resources and Conflicts*. Adekeye Adebajo – Sriram, Ch. L. *Managing Armed Conflict in the 21st Century*, s. 23-28.

vážně křesťanským jihem, nejedná se tak o přirozeně koherentní celek.¹¹⁷ Samuel P. Huntington ve své knize cituje libyjského vědce, jenž říká:

*„Tribalismus a náboženství (islám) hrály a stále hrají důležitou a určující roli ve společenském, ekonomickém, kulturním a politickém vývoji arabských společností a politických systémů. Jsou dokonce natolik propleteny, že se považují za nejdůležitější utvářející a určující faktory arabské politické kultury a politického myšlení.“*¹¹⁸

Kmeny tak hrají v arabských státech ústřední politickou roli a mnohé z těchto států jsou jednoduše „kmeny se státními symboly“. Existují názory, které etnickou nehomogenitu v Súdánu považují za nežádoucí koloniální dědictví. Jak již bylo řečeno, důvody stálých konfliktů mezi etniky a náboženskými skupinami je možné nalézt v před-koloniálním období a tehdejších sférách vlivu, dále v původních etnických a kulturních entitách a nakonec v britsko-egyptské koloniální nadvládě.¹¹⁹ Křesťanští jižané jsou zastánci sekulárního státu, čili státu kde náboženství je separováno od státu. Náboženská nesnášenlivost se prohlubovala díky odlišnému vnímání muslimů ze severu a konvertistům z jihu.¹²⁰

Současná situace ukazuje stále probíhající arabskou kulturní dominanci v Súdánu a rasovou diskriminaci některých kmenů jako například Bedžů a Furů. Dominantní arabský jazyk jako jazyk úřední, diskriminuje dílčí jazyky jednotlivých etnik.¹²¹

Náboženství lze považovat za jednu z příčin politické destabilizace v Súdánu. Existuje i určitá podmíněnost mezi politickou nestabilitou a počtem etnických skupin v zemi.¹²² Súdán, ještě před rozdělením patřil po většinu své existence k chronicky nestabilním zemím. V historii státu lze identifikovat orientaci k jediné velmoci. V této zemi bylo možné se setkávat s politickými režimy, které byly často svrženy vojenskými puči. Řada afrických zemí má podobné politické příčiny, které se nacházejí v pozadí konfliktu v Súdánu. Mezi tyto příčiny lze uvést boj za právo na sebeurčení, ať už do úplného odtržení nebo v rámci autonomie, autoritativní režim se spornou legitimitou opakovaně nastolený po vojenském převratu a časté neústavní změny. Také je možné zde zařadit neúčinnost státního aparátu a vlády zajistit bezpečnost v zemi. V

¹¹⁷ HUNTINGTON, S., P. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. 2001, s. 177-178.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 178.

¹¹⁹ KVÁČA, V. *Politická nestabilita v Africe 1960-2000*, Mezinárodní vztahy, 2003, roč.38, č.4, s. 53.

¹²⁰ IDRIS, A., H. *Conflict and politics of identity in Sudan*. 2005, s. 81.

¹²¹ TESAŘ, F. *Etnické konflikty*. 2007, s. 251.

¹²² KVÁČA, V. *Politická nestabilita v Africe 1960-2000*, Mezinárodní vztahy, 2003, roč. 38, č.4, s. 53.

neposlední řadě se pak jedná o hrubé porušování lidských práv. Súdán čelil i velkému přívalu uprchlíků ze sousedních zemí.¹²³

6.3 Aktéři konfliktu

6.3.1 Hlavní vnitřní aktéři konfliktu

Na sporu, který se touto zemí táhne již řadu let, má účast řada aktérů. Jedná se o vnitřní aktéry, a sice o Súdánské lidové osvobozené hnutí (SPLM/A), Súdánské osvobozené hnutí/armáda (Sudan Liberation Movement/Army) SLM/A a Hnutí za právo a spravedlnost (Justice and Equality Movement) JEM, vláda a provládní arabské milice Janjaweed.

Súdánské lidové osvobozené hnutí (SPLM/A) bylo založeno Johnem Garangem v roce 1983 jako povstalecká milice s názvem lidová osvobozená armáda SPLA. Toto hnutí vzniklo jako odpověď na islamizaci země. Reprezentuje křesťanské a animistické africké obyvatelstvo. Hnutí se orientuje na rovnoprávnost všech etnik včetně regionů a žádá spravedlivý podíl týkající se bohatství, které plyne z ropy.

Dále zde působilo Súdánské osvobozené hnutí/armáda (Sudan Liberation Movement/Army) SLM/A a Hnutí SLM/A a Hnutí za právo a spravedlnost (Justice and Equality Movement) JEM. Toto hnutí vzniklo v reakci na neschopnost vlády řešit problémy země. Tato organizace byla založena v roce 2003 pod názvem Darfour Liberation Front (DLF) a následně se přejmenovala na SLM/A.¹²⁴

Tato organizace byla vytvořena na základě spolupráce příslušníků kmenů Furů, Massaleit a Zaghawa.^{125,126}

Mezi vnější aktéry patří Čínská lidová republika, USA a EU. Dále zde stojí příslušná vláda země.

¹²³ COLLINS, R., O. *A history of modern Sudan*. 2008, s. 331.

¹²⁴ GlobalSecurity.org. *Sudan Civil War: DLF, SLM/A, JEM* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/darfur.htm>.

¹²⁵ Uppsala Univerzity, Department of Peace and Conflict resolution. *Dabáze konfliktů* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.pcr.uu.se/database>.

¹²⁶ International Crisis Group. *Darfur rising. Sudan's New Crises*. ICG Africa Report N. 76. [online]. 2004 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.ciaonet.org/wps/icg40/icg40.html>.

1. Chartúmská vláda a provládní arabské milice

Hlava ústřední súdánské vlády, prezident, disponuje mocenskými složkami státu, zejména velí straně Popular Congress Party (PCP) a operativní vedení realizuje prostřednictvím ministra obrany. Podle odhadů z roku 2011 súdánské ozbrojené síly disponují stotisícovým aktivním personálem, tvořícím pozemní vojsko, námořnictvo, letectvo, vojenskou rozvědku a Lidové obranné síly (Popular Defense Force, PDF), skládající se z civilistů.¹²⁷ Národní bezpečnostní a informační služba tvoří důležité orgány využívané centrální vládou. Na dodávkách vojenského zařízení a zbraní se značně podílí Čínská lidová republika a Rusko.

Milice Janjaweed jsou skrývanou součástí súdánské armády (Sudanese Armed Forces; SAF). Vláda koordinovala milice převážně proti povstalcům i proti civilistům afrického původu v Dárfúru.¹²⁸ Tuto osvědčenou vojenskou taktiku chartúmská vláda použila následně i v jiných problémových oblastech.

2. Súdánské lidové osvobozené hnutí/armáda

Súdánskou lidovou osvobozenou armádu SPLA založil v roce 1983 bývalý plukovník súdánské armády John Garang a následně vznikla politická složka povstalců Súdánské lidové osvobozené hnutí SPLM. SPLM a SPLA se vytvořila jako reakce na násilnou islamizaci země a dlouholetou diskriminaci jihu. SPLM spolu s SPLA nejdříve požadovala rovnoprávnost etnik a regionů a sekulární stát, posléze samotné odtržení Jižního Súdánu. Jeden z požadavků bylo spravedlivé rozdělení zisků z ropy, těžící se na jihu země. Separatistické hnutí používalo metodu ozbrojeného boje a během občanské války bylo dotováno Libyí, Etiopií a Ugandou.¹²⁹ K hnutí se v začátcích připojily další dvě povstalecké frakce s podobnými cíli, přičemž hlavní proud utvářeli většinou příslušníci etnické skupiny Dinka. Jedním z vůdců frakce byl rovněž William Bany. Po přerušení etiopské podpory se hnutí SPLM nacházelo

¹²⁷ COLLINS, R., O. *Civil wars and revolution in the Sudan: essays on the Sudan, southern Sudan, and Darfur, 1962-2004*. 2005, s. 140.

SMITH, S., W. *Sudan: In a Procrustean Bed with Crisis. International Negotiation* 16. 2001, s. 170.

FLUEHR-LOBBAN, C., LOBBAN, R. *The Sudan since 1989: National Islamic Front rule. Arab Studies Quarterly* 23(2). 2001, s. 1.

¹²⁸ USMAN, T. *Counter-Insurgents or Ethnic Vanguard?* in: Francis, D. J. (eds.): *Civil Militia, Africa's Intractable Security Menace.*, s. 145-147.

¹²⁹ Globalsecurity.org. *Military: Sudan People's Liberation Army (SPLA)* [online]. 2011 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/spla.htm>.

v krizi, začalo se rozpadat na jednotlivé frakce a ztrácet vliv. V polovině roku 1993 se vytvořila Sjednocená SPLM/A.¹³⁰

Mezi další aktéry je možné zařadit také Súdánské osvobozené hnutí/armádu (Sudan Liberation Movement/Army) SLM/A a Hnutí za právo a spravedlnost (Justice and Equality Movement) JEM, které působí výhradně v protivládním sporu v provincii Dárfúr.

6.3.2 Hlavní vnější aktéři konfliktu

Na sporu, který se touto zemí táhne již řadu let, má účast také řada vnějších aktérů. Jedná se například o Čínskou lidovou republiku, USA a EU. Jednotliví aktéři budou následně blíže definováni.

1. Čínská lidová republika

Čína je nyní po USA druhým největším spotřebitelem ropy na světě, díky vysoké spotřebě a současně kvůli velmi nízkým zásobám ropy, kterými tento asijský stát má možnost disponovat. Je nucena expandovat a dovážet ropu ze zahraničí. Nejvýznamnějším obchodním partnerem súdánské vlády před rozdělením státu byla právě Čínská lidová republika, jejíž státní ropná korporace CNPC operovala s největším majetkovým podílem na súdánském ropném průmyslu.

Čínská lidová republika dodává zbraně súdánské armádě, přičemž její zahraniční politika klade důraz na princip nevměšování se do vnitřních záležitostí. Například odmítá reagovat na situaci dodržování lidských práv v zemi.¹³¹ Čína spolupracovala i na výstavbě ropovodu k Rudému moři spolu s Malajsií a s kanadskou privátní společností vytvořila partnerskou společnost GNPOC.

¹³⁰ LESCH, A., M. *Sudan: The Torn Country. Current History*. Vol. 98. no 628. 1999, s. 220.

¹³¹ Patey, L.A. *A Complex Reality: The Strategic behaviour of multinational oil corporations and the new wars in Sudan*. DIIS REPORT, s. 32-34 [online]. 2006 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.ciaonet.org/wps/dii028/index.html>.

2. Spojené státy Americké

USA se distancovala od jakýchkoli investičních záměrů z důvodu sankcí za porušování lidských práv.¹³² Po rozdělení země se největší zásoby ropy nacházejí na dosud nevyjasněné hranici (viz příloha č. 12).

Diplomacie USA se potýkala s nejednou změnou vztahující se k Súdánu. V roce 1995 bylo možné pozorovat boj proti islamistickým tendencím ovlivňující diplomacii, přičemž následovalo diplomatické úsilí o ukončení konfliktu mezi severem a jihem v roce 1995 společně s podporou lidských práv, práva vlády, prevencí konfliktů nebo udržitelný rozvoj a volný obchod. Rovněž prezident USA, Barack Obama, který byl zvolen v roce 2009, považuje zlepšení vztahů a zmírnění dílčích sankcí za více než důležité. Hlavním cílem této politiky bylo zastavení konfliktu, genocidy a porušování lidských práv, neboť Súdán byl a je vládou USA považován za zemi, jenž podporuje mezinárodní terorismus. Například velkým problémem byla skutečnost, že Súdánská vláda poskytla útočiště mezinárodním teroristům i radikálním islámským skupinám. USA začalo kontrolovat dodržování mírových dohod o rozdělení zemí a monitorovat situaci v problémových oblastech ihned po rozdělení země v roce 2011. Jednalo se tak zejména o kontrolu na hranicích Súdánu a Jižního Súdánu.¹³³

3. Evropská unie

Do této problematiky se aktivuje rovněž EU, která vystupuje hlavně v roli dárce humanitární pomoci spolu s USA, která má navíc úlohu prostředníka v mírovém jednání a diplomacii. V době občanských válek přetrvávaly obchodní kontakty mezi evropskými státy a Súdánem. Evropské země participovaly na mírovém vyjednávání mezi severem a jihem prostřednictvím IGAD.¹³⁴ Při podpisu CPA poskytla EU finanční pomoc Súdánu v hodnotě 400 milionů eur.¹³⁵ EU neklasifikovala situaci v Dárfúru jako genocidu. EU také přispěla finančně i dodáním pracovníků v misi AMIS pod záštitou Africké unie v roce 2005. V roce 2007 nahradila misi AMIS první hybridní

¹³² United States of the Treasury. *Sudan sanctions* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/pages/sudan.aspx>.

¹³³ LYMAN, P. *Two New Sudans: A Roadmap Forward*. U. S. Senate Foreign Relations Committee Hearing, Washington [online]. 2011 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.state.gov/s/sudan/rem/2011/168657.htm>.

¹³⁴ EU External Action. *EU Relations with the Republic of South Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://eeas.europa.eu/south_sudan/.

¹³⁵ Republic of the Sudan. *European Community, Country Strategy Paper and National Indicativ: Programme for the period 2005 – 2007* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_sd_csp_en.pdf.

operací Africké unie a OSN (UNAMID).¹³⁶ EU nedisponuje v současnosti žádnou kompaktní a integrovanou strategií pro Súdán. Evropská unie ustanovila pro oblast Súdánu zvláštní reprezentantku Rosalind Marsdenovou a dále prodloužila mandát zvláštního zástupce EU pro oblast Afrického rohu.¹³⁷ Nejdůležitější je však finanční závazek EU pro oblast Jižního Súdánu a Súdánu. Finanční pomoc pro rok 2013 byla schválena v hodnotě 80 milionů eur pro oba státy. Finanční prostředky putují z Evropského rozvojového fondu, tedy z Nástroje pro stabilitu a z Nástroje pro demokracii a lidská práva.

6.4 Dosavadní strategie řešení sporu

Během občanských válek se realizovalo nesčetně vyjednávání mezi povstaleckými frakcemi a vládou. První snahu o ukončení konfliktu nastínila Kokadamská deklarace z roku 1986 a Súdánská mírová dohoda z roku 1988.¹³⁸ V roce 1989 se realizovalo jednání v Addis Abeba a další v Nairobi, jejímž prostředníkem byl bývalý americký prezident Jimmy Carter.¹³⁹ V letech 1992 - 1993 se jednání konala v Nigérii (jednání Abuja I a Abuja II),¹⁴⁰ v roce 1994 se jednání ujal Mezivládní úřad pro sucho a rozvoj (Intergovernmental Authority on Drought and Development, IGADD).¹⁴¹

IGADD, založená v roce 1986, představovala původně mezivládní organizaci šesti východoafrických států se zaměřením na společný rozvoj, zvládání období sucha v regionu. V roce 1996 se organizace IGADD přejmenovala na Mezivládní úřad pro rozvoj (Intergovernmental Authority on Development IGAD)¹⁴², který inicioval další sled vyjednávání mezi lety 1997 - 2005. Nyní je cílem IGAD kooperace v otázkách zajišťování potravin, ochraně životního prostředí, subvence ekonomiky, v politických a humanitárních otázkách.¹⁴³

¹³⁶ EU External Action. *Mission description*[online]. 2012 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.eeas.europa.eu/csdp/missions-and-operations/eupm-bih>.

¹³⁷ Úřední věstník Evropské unie. *Rozhodnutí rady 2013/527/SZBP* [online]. 2013 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: [http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ZGHQa5-jsHqJ:eur-](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ZGHQa5-jsHqJ:eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do%3Furi%3D0J:L:2013:284:0023:0026:CS:PDF+&cd=3&hl=en&ct=clnk&gl=cz)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do%3Furi%3D0J:L:2013:284:0023:0026:CS:PDF+&cd=3&hl=en&ct=clnk&gl=cz](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ZGHQa5-jsHqJ:eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do%3Furi%3D0J:L:2013:284:0023:0026:CS:PDF+&cd=3&hl=en&ct=clnk&gl=cz).

¹³⁸ LESCH, A., M. *Sudan: The Torn Country. Current History*. Vol. 98. no 628. 1999, s. 218 – 222 s.

¹³⁹ LESCH, A., M. *The Impasse in the Civil War. Arab Studies Quarterly* 23(2). 2001, s. 11 – 29 s.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ LESCH, A., M. *Sudan: The Torn Country. Current History*. Vol. 98. no 628. 1999, s. 220.

¹⁴² Členové IGAD Džibuti, Eritrea, Etiopie, Keňa, Somálsko, Súdán, Uganda, Jižní Súdán.

¹⁴³ MULU, F., K. *The role of regional organizations in conflict management: IGAD and the Sudanese Civil war*. [Nairobi: s.n.], 2008, s. 94.

V roce 2001 se Johnu Danforthovi, americkému zmocněnci pro mír v Súdánu, podařilo ve Švýcarsku realizovat jednání súdánské vlády se SPLM/A. Jeho úkolem bylo prozkoumat vyhlídky, zda by USA mohly hrát užitečnou roli při hledání spravedlivého ukončení občanské války a zlepšit dodávky humanitární pomoci.¹⁴⁴

Pod silným mezinárodním tlakem v roce 2002 súdánská vláda a SPLM/A, hlavní povstalecké hnutí na jihu země, zahájila mírové rozhovory pod záštitou IGAD.¹⁴⁵ Dílčí jednání v Machako v roce 2002 a Naivashe v roce 2004 se staly základem pro další jednání a podepsání konečné dohody CPA v roce 2005.¹⁴⁶

Souhrnná Comprehensive Peace Agreement (CPA) obsahovala všechny dříve podepsané protokoly. Dokument skládající se z osmi protokolů byl podepsán viceprezidentem súdánské vlády Alim Osmanem Mohamedem Tahou a šéfem lidové armády za osvobození Súdánu Johnem Garangem za zprostředkování Mezivládního úřadu pro rozvoj (IGAD). Podle CPA měl získat vůdce SPLM/A John Garang pozici prvního vice-prezidenta. Pár dní po inauguraci však tragicky zahynul při havárii helikoptéry na cestě z Ugandy.

Dohoda rovněž definovala časový plán, kterým jižní Súdán měl provést referendum o své budoucnosti. Toho se však dařilo dosahovat jen z části. CPA si kladla za cíl demokratickou transformaci Súdánu a zajistit lepší místo k životu zdejšího obyvatelstva. Druhým cílem je sebeurčení obyvatel z Jižního Súdánu s možností odpovídat za svou budoucnost. První cíl se zatím nepodařilo splnit, neboť NCP se zavázala k další islamizaci a právu šaría pro to, aby se ze Súdánu stala islámská republika.¹⁴⁷ Druhý cíl se snaží řešit, avšak jde to velmi pomalu, neboť země byla velmi dlouho zmítána spory a konflikty.

V zemi se také vyskytují oblasti, které si žádají společné řešení. Důležitou problematikou v této oblasti je zejména Jižní Kordofán a Modrý Nil. Zdejší situace je stále napjatá, neboť jsou zde stálé boje mezi súdánskou armádou a SPLA. Důvodem je zejména nenaplněné referendum týkající se oblasti Abyei v Jižním Kordofánu a dále uskutečnění lidového hlasování o těchto oblastech.¹⁴⁸ Důležité tak je stanovit práva na

¹⁴⁴ DALY, M. *Darfur's sorrow: the forgotten history of a humanitarian disaster*. 2010, s. 12.

¹⁴⁵ IGAD. *Intergovernmental Authority on Development IGAD* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.igad.int>.

¹⁴⁶ Encyclopedia of the Nations. *Sudan* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Sudan.html>.

¹⁴⁷ VOICE OF AMERICA. *SUDAN'S COMPREHENSIVE PEACE AGREEMENT* [Online]. Cit[2013-12-28]. Dostupné z WWW: <HTTP://WWW.VOANEWS.COM/CONTENT/SUDANS-COMPREHENSIVE-PEACE-AGREEMENT-CPA-112719954/157128.HTML>.

¹⁴⁸ Sudan Humanitarian Update 3rd quarter 2011, OCHA, 1 December 2011, s. 1 [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW:

přístupu k vodě a pastvinám pro nomády a konečně dořešit otázky týkající se ropy. Ta má pro Chartúm a Jubu velký význam. Súdán kontroluje ropovod, kterým může být ropa dodávána do přístavu. Súdán si žádá 23 % zisku mezi oběma zeměmi a úpravu příjmů v rámci oblasti obchodu s ropou.¹⁴⁹ Obě země by tak měly vynaložit maximální úsilí na to, aby se jim podařilo vyřešit současnou situaci.

Problém tvoří také chudý Jižní Súdán, který je závislý na vnější pomoci. Problémem je zde chudoba, zdravotnictví, vzdělávání a řada dalších oblastí. Jsou zde rovněž patrné četné konflikty nebo korupce. Avšak je zde mnoho nevyužitých zdrojů, jako je pěstování plodin, nerostné suroviny. Důležité tak je, aby vláda správně rozložila jednotlivé činnosti a úkoly.

Dále se jedná o problémy patrné v Súdánu. Problémem v Chartúmu je již zmiňovaný výpadek z vývozu ropy.

6.5 Perspektivy dalšího vývoje

Mírová dohoda CPA z roku 2005 zanechala nevyřešené některé klíčové otázky týkající se koexistence mezi budoucími státy, především sdílení ropných výnosů, status sporné oblasti Abyei, strategických súdánských států Jižní Kordofán a oblasti Modrý Nil a demarkaci společné hranice.¹⁵⁰ Chartúmská vláda oblasti Modrý Nil a Jižní Kordofán pokládá za své integrální území a neuznává právo obyvatel na sebeurčení, avšak v oblasti Abyei povolila konání referenda.

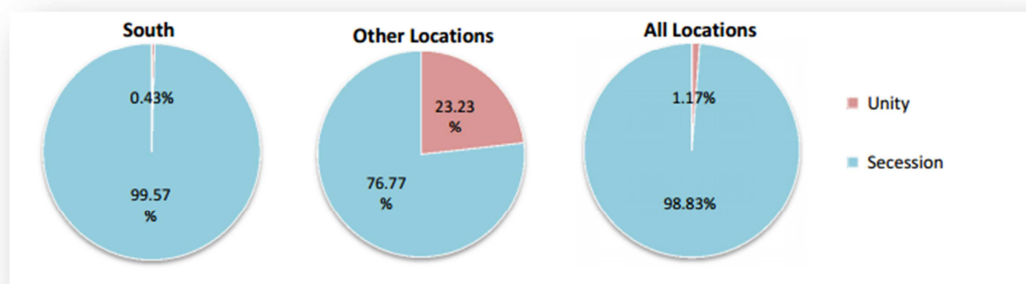
Realizace dlouho očekávaného referenda byla složitá a vládou zdržovaná, nicméně referendum o sebeurčení jižní části Súdánu se uskutečnilo v lednu 2011. V souvislosti s touto problematikou je řada statistik, které vypovídají o této situaci blíže. Ze statistik vyplývá, že voleb v Jižním Súdánu se účastnilo celkem 3 851 994 osob, přičemž z Jihu to bylo celkem 3 770 600 osob a z jiných lokalit pak 177 076 osob. Na níže uvedeném grafickém zobrazení je možné sledovat výsledky referenda.

<http://www.unsudanig.org/docs/OCHA%20Sudan%20Humanitarian%20Update%20Q3%202011.pdf>.

¹⁴⁹ BBC News. *Sudan „Stealing“ Oil from South* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.bbc.co.uk/news/worldafrica-15983251>.

¹⁵⁰ Businessinfo.cz. *Súdán: Vnitropolitická charakteristika* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/sudan-vnitropoliticka-charakteristika-18044.html>.

Graf č. 1: Výsledky referenda

Zdroj: Southern Sudan. *Southern Sudan Referendum. Final Results Report. Southern Sudan Referendum Commission* [online]. 2011 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://southernsudan2011.com/sites/default/files/Final_Results_Report_20110206_1512.pdf.

Tab. č. 1: Výsledky referenda podle oblastí

Turnout: Southern Sudan States					
States	Registrants	Voters	Turnout %	Absentee	Absent %
Central Equatoria	469,987	457,439	97.33%	12,548	2.67%
Eastern Equatoria	468,499	463,706	98.98%	4,793	1.02%
Jonglei	436,304	430,056	98.57%	6,248	1.43%
Lakes	300,399	299,040	99.55%	1,359	0.45%
Northern Bahr El Ghazal	387,336	382,049	98.64%	5,287	1.36%
Unity	504,116	498,231	98.83%	5,885	1.17%
Upper Nile	352,601	347,390	98.52%	5,211	1.48%
Warrap	470,368	469,648	99.85%	720	0.15%
Western Bahr El Ghazal	165,492	162,594	98.25%	2,898	1.75%
Western Equatoria	215,498	214,041	99.32%	1,457	0.68%
Grand Total	3,770,600	3,724,194	98.77%	46,406	1.23%

Zdroj: Southern Sudan. *Southern Sudan Referendum. Final Results Report. Southern Sudan Referendum Commission* [online]. 2011 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://southernsudan2011.com/sites/default/files/Final_Results_Report_20110206_1512.pdf.

Jak z výše uvedeného vyplývá, většina osob volila pro osamostatnění. K osamostatnění Jižního Súdánu došlo 9. července 2011. Na druhou stranu zůstává neobjasněná otázka statusu oblasti Abyei. Severní Súdán oddělením Jižního Súdánu

přišel o čtvrtinu svého obyvatelstva, o třetinu svého území a o 70 až 80 % zásob ropy.¹⁵¹

Země usiluje o určitou stabilitu a uklidnění. V roce 2012 usilovali prezidenti Bašír a Kiira o postupné vylepšování vzájemných vztahů. Zprostředkovatelskou roli mezi oběma státy nadále plní Africké unie.

V zemi dochází k uzavírání řady smluv, které by pomohly vyřešit neustálé problémy. Implementace smluv se však uskutečňuje v pomalém tempu. Situaci nadále komplikují napjaté vztahy vlád obou zemí, přičemž jihosúdánská vláda čelí obviněním z napomáhání povstalcům. Počátkem září 2013 prezidenti obou Súdánů souhlasili s mírovým postupem s další implementací dohod a s řešením případných sporů. Obě vlády souhlasily s realizací referenda, avšak se rozcházejí v názoru na podmínky účasti. Bylo jasné, že referenda se musí zúčastnit samozřejmě trvalí obyvatelé Abyei, ale participace nomádských kmenů, které se v Abyei zdržují jen několik měsíců v roce, na referendu zůstává nevyřešena.¹⁵² Otázka definitivního statutu svrchovanosti oblasti Abyei tak nejednou vyvolala násilné potyčky a dá se předpokládat, že i v současnosti bude činit další problémy.

Je jen velmi těžké odhadnout, jaké budou další kroky vlád a povstalců. Dá se však předpokládat, že jejich kroky budou podobné, jako doposud. Největším problémem zde zcela jistě bude území Abyei, ležící na hranici mezi Severním a Jižním Súdánem. Je zřejmé, že o bohatství z ropy budou tyto země bojovat neustále. K vyřešení této situace by mohla pomoci dohoda, která by bohatství z ropy rovnoprávně rozdělila tak, aby se necítila ukřivděně ani jedna země. Toho však, jak již bylo v rámci této práce možné si povšimnout, zatím tyto země nebyly schopny.

6.6 Shrnutí

Uvedená část práce se zabývala klíčovými událostmi ve vývoji konfliktu v zemi. Súdán prošel řadou problematických etap. Také zde byla kapitola pojednávající o súdánském konfliktu, kdy bylo zmíněno, že se Súdán potýkal již dříve s velkou řadou překážek. Příčin vzniku konfliktu v této zemi je celá řada. Je však značně problematické určit historické příčiny nebo trvalé příčiny konfliktů, jelikož ve vývoji konfliktů se příčiny mohou měnit. Nejedna studie dokazuje zvyšující se roli ekonomických a

¹⁵¹ Businessinfo.cz. *Súdán: Vnitropolitická charakteristka* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/sudan-vnitropoliticka-charakteristika-18044.html>.

¹⁵² Tamtéž.

politických faktorů. Chudoba a zbídačení obyvatel utváří základ a podmínky, příležitost k obohacení pak motiv těchto konfliktů. Konflikty navíc podporují chudobu a zbídačení obyvatel a vytváří kruh chudoby a násilí, jenž je velmi svízelné ukončit.

V historii Súdánu se ukazuje řada válečných konfliktů, státní násilí a politická represe. Křesťanství zde přinesli egyptští Koptové a Núbijské státní křesťanské útvary úspěšně čelily islámskému tlaku, a to až do 13. století. V uvedené době muslimští Mamlúkové využívali dynastické spory k oslabení Núbijsců, což vedlo k následnému úpadku nadvlády nad severním Súdánem.

Přibližně v 6. století došlo k christianizaci Núbie, tedy starobylé severovýchodní části Súdánu. Poté v 7. století bylo území Súdánu z části islamizováno arabskými vojsky a muslimové na núbijských územích začali tvořit většinu populace až přibližně v 16. století. V uvedeném období vznikl rozsáhlý a vlivný sultanát Funj, kdy centrum se nacházelo v Sennaru, přičemž k rozvrácení centra došlo v 19. století egyptsko-osmanským vojskem. Súdán se pak potýkal s osmanskou nadvládou, jež byla podporována Egyptem. Tato nadvláda nad severem Súdánu trvala až do roku 1885.

Byly zde informace týkající se historického vývoje Súdánu do začátku Druhé občanské války a také vývoj po jejím vzniku. Byla zde řada klíčových momentů vedoucích k řadě změn v této zemi. Důležité tak zejména bylo uzavření dohody v Addis Abebě v roce 1972, která 17 let trvající konflikt ukončila. Jižanům pak byla poskytnuta větší míra autonomie, kdy o rok později byla dokonce vytvořena první autonomní vláda jižního Súdánu. Uvolnění situace dále umocnilo nasazení humanitárních organizací jako například Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Oxfam, organizace World Service, katolické Catholic Relief Organization nebo Červeného kříže. Tato dohoda představovala vyhlášení všeobecné amnestie.

Následovala část týkající se historického vývoje od druhé občanské války, kdy během roku 1976 byla situace v zemi poměrně příznivá, avšak v tomto období došlo k nečekanému zásahu organizovaného libyjským vůdcem Muammarem Kaddáfím, kterého podporoval Sovětský svaz svými zbraněmi a rovněž Etiopie. Tento převrat měl za úkol odstranit Nimajrího a připojit Dárfúr k Libyi. Útok na prezidenta a útok zejména jednotkami ze strany Ansar, který zastupovala povstalce v Dárfúru společně s islamisty z Muslimského bratrstva byl zastaven armádou. V roce 1983 se Nimajrí rozhodl rozdělit zemi na tři provincie, a sice Bahr al-Ghazal, Ekvátorie a Horní Nil, čímž došlo ke zrušení dohody z Addis Abeby. Dále rozpustil místní legislativní radu, jmenoval muslima generála Gismaju Adalláha Rasase za předsedu přechodné vlády. Rasas následně započal s decentralizací oblasti, čímž přispěl k obnovení občanské války. Druhá súdánská občanská válka byla konfliktem trvajícím 22 let, od 1983 do 2005 mezi ústřední vládou Súdánu a Súdánskou lidovou osvobozenou armádou (SPLA).

V květnu 1969 došlo k vojenskému puči pod vedením generála Džafara Muhammada Nimajriho.¹⁵³ Tento vládce zrušil ústavu, rozpustil parlament a zakázal jakoukoliv činnost politických stran. V roce 1971 se komunisté snažili jeho vládu svrhnout, avšak bez úspěchu, přičemž došlo k transformaci politických institucí. Nimajriho jmenovali za prezidenta a byl ustanoven Súdánský socialistický svaz, jakožto jediná politická síla.

Důležitou osobností byl také Sádiq al Mahdí, jenž vytvořil v roce 1986 koaliční vládu společně s jeho umírněnou islámskou lidovou stranou Umma, DUP, NIF a dalšími čtyřmi politickými stranami. Avšak jak se ukázalo, Sádiq al Mahdí byl velmi slabým vůdcem a neschopným řídit tuto zemi. V období jeho funkčního působení byla přítomná korupce, rivalita mezi lidmi, skandály a politická nestabilita. Sádiq al Mahdí již po prvním roce své vlády rozpustil vládu, neboť se mu nepodařilo dovést do konce nový trestní zákoník, který měl nahradit původní systém islámského náboženského práva - šaría. Tento krok učinil také proto, že se mu nepodařilo dosáhnout uzavření dohody s mezinárodním měnovým fondem, ukončit občanskou válku na jihu země apod. Sádiq al Mahdí následně vytvořil další neefektivní vládu s cílem zachovat podporu DUP a jižní politické strany. Místo toho, aby Sádiq al Mahdí propustil ministry, kteří nesli odpovědnost za neschopnost dřívější vlády, ponechal si hned 13 z nich, přičemž 11 ponechal své původní postavení. V srpnu 1987 DUP opět svrhlo vládu, neboť Sádiq al Mahdí odmítnul jmenovat Ahmada as Sayida (člen DUP) za představitele Komise.¹⁵⁴ Vláda následně zastavila platnost šarie a vliv muslimského bratrstva a jejich NIF se tímto krokem oslabil a pokračovala občanská válka. Vojenský převrat, který následoval v roce 1989 pod vedením generála Bašíra, jenž byl v čele Revoluční rady velení pro národní spásu (RCC-NS), složené z armádních důstojníků, představoval další ránu pro zemi. Tímto došlo k velké perzekuci odpůrců nového režimu a vliv NIF začal stoupat a právo šaría bylo obnoveno prozatím v severních provinciích.¹⁵⁵

Rovněž zde byly zařazeny informace týkající se Súdánu pod vládou Umara al-Bašíra, kdy v červnu 1989 generál Umar al-Bašír, který svrhl nekrvavým vojenským pučem civilní vládu a zatkl al-Mahdiho, se klonil k islámskému fundamentalismu, čímž ukončil jakékoli pokusy o zavedení demokracie. První islámská republika trvala v období 1989 - 2000.

¹⁵³ GALLAB, A., A. *First Islamist Republic: Development and Disintegration of Islamism in the Sudan*. 2008, s. 55.

¹⁵⁴ Mongabay. *Sudan - History* [online]. cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.mongabay.com/reference/country_studies/sudan/HISTORY.html.

¹⁵⁵ CountryReports.org. *Country information* [online]. cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.countryreports.org/country.aspx?countryid=228&countryName=Sudan>.

Dne 9. ledna 2005 došlo k podpisu Komplexní mírové dohody (CPA) v Naivashu, která byla projednána důkladně proto, aby nedošlo k různým interpretacím a následnému zneužívání. Dohoda byla podepsána vůdcem SPLA Johnem Garangem a prvním viceprezidentem Alí Usmán Muhammadem Táhá. Poté došlo prezidentem Bašírem dne 9. července k podpisu ústavy platné na přechodné šestileté období. Dohoda řešila významné rozpory mezi jihem a severem a vymezila šestileté přechodné období (tedy 2005 - 2011) a v těchto letech předurčila vývoj země. Mezi podmínky dohody patřila skutečnost, že jižní části získají autonomii na šest let, poté se bude konat klíčový prvek dohody a to referendum o nezávislosti. Autonomii získaly jižní oblasti vlastního prezidenta, parlament, armáda i soudní systém. Během přechodného období bude v platnosti prozatímní ústava, přechodná vláda a parlament. Obě strany konfliktu spojí své ozbrojené složky do jedné armády čítající celkem 39 000 mužů a to v případě, že referendum rozhodne o zachování společného státu. Ropné příjmy byly rozděleny rovným dílem mezi vládou a SPLM/A během šestiletého období autonomie. Obě země budou mít oddělené měny a dvojitý bankovní systém. Islámský zákon šaría byl aplikován na severu, zatímco na jihu budou stát a církve oddělené. Každé území bude používat svou vlastní vlajku. Stav tří zemí střední a východní provincie však stále tvoří sporný bod v jednáních.

Rovněž zde byly popsány příčiny vzniku konfliktu v Súdánu s tím, že pozornost byla zaměřena na samotné příčiny, které vedly ke vzniku konfliktu v této zemi a jejich rozboru. Bylo uvedeno, že je nutné přiblížit zejména základní příčiny, a je možné pozorovat celou řadu příčin. Je tak možné se setkat s etnickými, náboženskými, politickými příčinami sahající až k těm, které jsou spojeny s objevením ropných ložisek.

Byly zde informace týkající se celkového vývoje země při konfliktu. Také informace, které již za dob kolonialismu veškeré investice putovaly na sever země, zatímco jih zůstal ekonomicky nerozvinutý. Toto rozdělování investic pokračovalo v podstatě rovněž u všech budoucích vlád. Jih byl zneužíván chartúmskou vládou kvůli velkému množství přírodních zdrojů, značným rezervoárům vody a zemědělské půdě. Následně na začátku 80. let situaci vyostřilo objevení ropy nacházející se převážně na území jihu. Ložiska ropy byla objevena například v Bentiu v roce 1978, v Jižním Kordofánu a oblasti Modrého Nilu v roce 1979, ropné pole Adar pak v roce 1981 a Heglig v roce 1982. Ropné zdroje Súdánu jsou odhadovány přibližně na 2 miliardy barelů. Následná nespokojenost s rozdělováním zisků z ropy súdánské vlády v Chartúmu přispěla k separatistické tendenci konfliktu a násilí v Jižním Súdánu. Vlivem výše zmíněné změny poměrů v Súdánu se přírodní zdroje čili ekonomické důvody staly zásadní příčinou konfliktu mezi povstanci na jihu a centrální vládou na severu země.

V roce 1983 pak vypukla v Súdánu brutální druhá občanská válka, kde klíčová byla regionální a etnická identita tak náboženství, avšak někteří mezinárodní pozorovatelé označují ropu za hlavní příčinu sporu.

Dále se práce zabývala charakteristikou stran sporu, kde byli popsáni hlavní aktéři konfliktu, přičemž bylo objasněno, že je zde Súdánské lidové osvobozené hnutí (SPLM/A), Súdánské osvobozené hnutí/armáda (Sudan Liberation Movement/Army) SLM/A a Hnutí za právo a spravedlnost (Justice and Equality Movement) JEM, vláda a provládní arabské milice Janjaweed a další. Těmto aktérům byla věnována pozornost s tím, že se zaměřila na klíčové vývojové momenty nebo další důležité informace.

Nechyběly ani informace týkající se Chartúmské vlády a provládní arabské milice, dále Súdánského lidového osvobozeného hnutí s tím, že velká pozornost byla také věnována hlavním vnějším aktérům konfliktu. Zde se práce zabývala tím, že Čína tvoří po USA druhého největšího spotřebitele ropy na světě, vlivem vysoké spotřeby a také současně kvůli velmi nízkým zásobám ropy, jimiž tento asijský stát má možnost disponovat a je nucena expandovat a dovážet ropu ze zahraničí.

Nejvýznamnější obchodní partner súdánské vlády před rozdělením státu byla právě Čínská lidová republika, jejíž státní ropná korporace CNPC operovala s největším majetkovým podílem na súdánském ropném průmyslu. Mezi další vnější aktéry patří také USA a EU.

7 KONFLIKT V DÁRFÚRU

7.1 Dějiny konfliktu

Nejprve je vhodné se stručně zmínit o samostatné oblasti Dárfúr, která činí v zemi tolik problémů. Dárfúr pokrývá oblast o rozloze okolo 493 180 km², což je přibližná velikost Španělska. Na této vyprahlé plošině se nachází pohoří Džabal Marra, které je bohaté na srážky a stále bohaté a proudící vodstvo.¹⁵⁶ Dárfúr se tak liší od Severního Súdánu tím, že je zde, zejména v centrální části, velmi úrodná půda, která dává prostor pro pastevce a zemědělce a tvoří značné možnosti obživy. Oproti Súdánu má tato oblast také dostatek vody, což se o Súdánu říci nedá a tím má také řadu výhod. I přesto se jedná o jednu z nejchudších zemí celého světa. Dárfúr se již v minulosti stal okrajovou částí, která sloužila zájmům kolonizátorů, avšak na úkor jeho rozvoje.

Dárfúr sousedí s Čadem a Středoafričskou republikou. Oblast se nachází na poutní trase (povodí Nigeru – Mekka). Název Dárfúr znamená „země Furů“, avšak tito obyvatelé zde netvoří většinové etnikum. Obyvatelstvo Dárfúru je velmi rozmanité a heterogenní, původní súdánské černoši se často mísí s Araby. V regionu se nachází přibližně 80 etnicky odlišných kmenů.¹⁵⁷ Před konfliktem žilo v oblasti Dárfúru kolem 6,5 mil. obyvatel. Území Dárfúru se dělí na 5 administrativních částí. Jedná se o: Severní (s centrem El Geneina), Jižní (s centrem Nyala), Západní Dárfúr (s centrem El Fasher) a nově střední Dárfúru s hlavním městem Zalingei a východní Dárfúru s metropolí Ed Daein.

Dárfúr a jeho historie je jen málo zdokumentovaný, zejména pak pokud je řeč o jeho dřívějším období. Překážce v získávání informací o této zemi a archeologických vykopávkách, které by pomohly odhalit tajemství, brání především nestabilita v regionu a pokračující násilný konflikt. Vůbec prvním autorem, který se o této oblasti zmínil již v roce 1154, byl Al-Idrisi. Na území Dárfúru existoval v polovině 17. století první muslimský stát Furský sultanát.¹⁵⁸ Uvedl, že na území Dárfúr se stal součástí Súdánu až v roce 1956, kdy získal Súdán nezávislost.¹⁵⁹ Za koloniální nadvlády byla finanční a správní podpora zaměřena na kmeny žijící v centrálním Súdánu u Chartúmu na úkor odlehlých regionů, jako je Dárfúr. Prvotním konfliktem zde byl již o mnoho

¹⁵⁶ Představuje rezervoár dešťových vod.

¹⁵⁷ MURPHEY, D., D. *Do Something About Darfur: A Review of the Complexities*. The Journal of Social, Political, and Economic Studies [online]. 2008, roč. 33, č. 2 cit [2013-11-23]. Dostupné z WWW: <http://dwightmurphey-collectedwritings.info/Art96-2.htm>, s. 241 – 242.

¹⁵⁸ FLINT, J., DE WAAL, A. *Darfur: a new history of a long war*. 2008, s. 2.

¹⁵⁹ COLLINS, R., O. *A history of modern Sudan*. 2008, s. 35.

let dříve konflikt na lokální úrovni mezi pastevcí a farmáři, který se následně transformoval do etnické linie mezi araby a černochoy. Již v roce 1932 byly zaznamenány první spory o půdu.¹⁶⁰ Avšak vždy byly tyto konflikty zdárně vyřešeny v poměrně krátké době. Po určitém čase však stále častěji docházelo ke zhoršování přírodních podmínek, což zapříčinilo další a další konflikty. Velkou změnu v této problematice zapříčinil vznik Arabského shromáždění, ve kterém se shromažďovali arabští vůdcové. Zde došlo ke změně etnického vnímání, neboť členové rozhodli, že Arabové budou považováni za moudré a naopak ti, kdo nejsou Arabové, budou považováni za ignoranty, čímž došlo k umocnění konfliktů v zemi.¹⁶¹

Také Britové uměle tribalizovali Dárfúr a rozdělili jeho obyvatele na „původní“ a „osadníky“ a vytvořili tak domovinu pro jedny obyvatele na úkor druhých.¹⁶² V roce 1980 se v regionu velmi zhoršila situace vlivem přelidnění a následného hladomoru, což vedlo k začátkům nepokojů mezi obyvateli Dárfúru.¹⁶³

V letech 1987 - 1989 eskaloval konflikt v násilný boj do války mezi Araby a Fúry a tímto došlo k velké změně vztahů mezi jednotlivými účastníky boje. Ani centrální vládě se daný stav nepodařilo změnit a přiklonila se k Arabům, což bylo černochoy vnímáno negativně. V letech 1996 - 1998 došlo k dalšímu a mnohem většímu konfliktu mezi Araby a Massaleity týkající se boje o kontrolu nad územím.¹⁶⁴ Následovalo období relativního klidu, avšak nepřátelství mezi těmito obyvateli bylo patrné všude, kde se jen člověk podíval.

V roce 2001 došlo k dalšímu konfliktu týkající se neschopnosti Chartúmu úspěšně řešit environmentální krizi, vyřešit spory o půdu a obnovit bezpečnostní situaci v zemi, což mělo za následek, že nearabští obyvatelé přestali vládě zcela důvěřovat.¹⁶⁵ Navíc se v zemi začal projevovat další problém, a sice problém spojený s arabskými nájezdníky označovanými jako Janjaweed. Ti zemi drancovali pomocí loupeží a násilí, které konali na běžné populaci.¹⁶⁶

¹⁶⁰ ABDUL-JAIL, M. A. *Nomad-sedentary relations and the question of land rights in Darfur: From complementarity to conflict*. In: *Nomadic-sedentary relations and failing state institutions in Darfur and Kordofan (Sudan)*. Ed. Rottenburg, R. Halle: Orientwissenschaftliches Zentrum, Martin-Luther-Universität, s. 13-16.

¹⁶¹ ICG. *Darfur Rising: Sudan's New Crisis*. Nairobi/Brussels: ICG [online]. 2004 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/horn-of-africa/sudan/076-darfur-rising-sudans-new-crisis.aspx>.

¹⁶² VESELÝ, D. *Britské listy: Dárfúr: Genocida, nebo politický konflikt mající hluboké kořeny?* [online]. 2009 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://blisty.cz/art/47207.html>.

¹⁶³ FLINT, J., DE WAAL, A. *Darfur: a new history of a long war*. 2008, s. 10-15.

¹⁶⁴ MAMDANI, M. *Saviours and Survivors. Darfur, Politics and the War on Terror*, s. 232.

¹⁶⁵ FLINT, J., WAAL, A. *Darfur. A New History of a Long War*. 2008, s. 116-120.

¹⁶⁶ UCDP. *Sudan*. [online]. 2012 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.ucdp.uu.se/gpdata/gpcountry.php?id=145®ionSelect=1-Northern_Africa#.

Konflikt v Dárfúru eskaloval v roce 2003 částečně proto, že dohoda CPA, která ukončila válku mezi severem a jihem, ignorovala marginalizaci této periferní oblasti. Povstalci nařkli vládu z diskriminace dárfúrského regionu a neschopnosti řešit problémy na regionální úrovni. Začali útočit na vládní cíle reprezentované policejními stanicemi, armádními základnami a vojenskými konvoji. Povstalecké skupiny dobyly město Golo v Severním Dárfúru a byly označeny vládou za separatisty. Chartúmská vláda odpověděla na tyto akce masivními leteckými a pozemními útoky. V březnu 2003 se rebelové zmocnili města Tine podél hranice Čadu a zajistili velké množství zásob a zbraní.

Armáda byla nasazena jak na jihu, kde se druhá súdánská občanská válka chýlila ke konci, tak na východě, kde povstalci sponzorovaní Eritreou ohrožovali nově vybudovaný ropovod vedený z hlavních ropných polí do přístavního města Port Súdán.¹⁶⁷

Vláda na povstání reagovala rovněž obklíčením hornaté oblasti Džabal Marra a podporou pozemních útoků arabských milic Janjaweed, kteří decimovali bezbranné civilisty výhradně afrického etnika v místních vesnicích. Tímto způsobem vedená válka umožnila vládě se po dlouhou dobu od milic formálně distancovat. Nicméně vláda může i nadále jejich „služeb“ užívat pro vlastní politické cíle.¹⁶⁸ Přehled zničených vesnic v Dárfúru je k dispozici v příloze č. 12.

Velký dopad na vývoj dárfúrského konfliktu mělo také referendum mezi jihem a severem v roce 2011. Nejintenzivnější útoky probíhaly ve chvíli, kdy Evropská unie a Spojené státy s vládou v Chartúmu finisovaly podepsání mírové dohody mezi severem a jihem. Ukončení dlouholeté občanské války však znamenalo pro mezinárodní politiku prioritu. I přesto nebyla jednání kvůli vývoji válečného konfliktu v Dárfúru patřičně ukončena.¹⁶⁹ Mapu s rostoucí militarizací konfliktu v Dárfúru je možné najít v příloze č. 13.

Mírové dohody mezi vládou a menší povstaleckou skupinou vyústily v roce 2012 ve zřízení Krajského úřadu v Dárfúru, který zajišťoval ustanovení o odškodnění obětí války a návrat vysídlených obyvatel do svých domovů, avšak i přesto se v druhé polovině roku 2012 situace v zemi zhoršila. Byly obnoveny střety mezi povstaleckými skupinami a vládními silami, přičemž v září 2012 Spojené státy americké odsoudily Chartúm za zahájení bombardování severního Dárfúru, ve kterém zemřelo přinejmen-

¹⁶⁷ FLINT, J., WAAL, A. *Darfur. A New History of a Long War*. 2008, s. 10-15.

¹⁶⁸ MATYÁŠ, Pe. *Britské listy: Dárfúr: Genocida, nebo politický konflikt mající hluboké kořeny?* [online]. 2006 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://blisty.cz/art/31670.html>.

¹⁶⁹ GRZYB, A., F. *The World and Darfur: International Response to crimes of humanity in Western Sudan*. 2009, s. 95.

ším 70 civilistů. Po sérii demonstrací v červnu 2012 začaly úřady používat násilí a masové zatýkání k obnovení pořádku v zemi, jak dokazují výroky řady zadržených. Novináři a bojovníci za lidská práva, kteří se snažili podávat zprávy o protestech, byli zatčeni a pronásledováni. Odhaduje se, že takto bylo zadrženo až 2000 osob. Většina z nich byla propuštěna bez obvinění během několika dnů poté, co slíbila zdržet se politických aktivit. Další byli odsouzeni za trestné činy proti veřejnému pořádku uvalením pokuty nebo bičováním.¹⁷⁰

Vzhledem k přetrvávající napjaté situaci byl v roce 2012 v Jižním Dárfúru znovu vyhlášen výjimečný stav a v rámci celého území Dárfúru existuje vážná hrozba teroristických útoků a únosů západních cizinců.¹⁷¹

Zpráva sankčního výboru OSN podle AFP upozornila na mírnou eskalaci konfliktu v Dárfúru, kde soudánské vzdušné síly útočí na vesnice a na mučení vládních oponentů. Experti OSN konstatovali, že Súdán během bojů v regionu Dárfúr na západě země použil bitevní vrtulníky a rakety, které koupil od Ruska a Běloruska po rozšíření sankcí v roce 2005.

7.2 Příčiny konfliktu

Pro porozumění konfliktu v Dárfúru je klíčové pochopit historické souvislosti, neboť existuje více příčin a důvodů vzniku enormního konfliktu v oblasti Dárfúru, které jsou však stejně komplikované jako v případě Občanských válek v Súdánu.

Badmus hledá příčiny ve třech rovinách:

- konflikt mezi soudánskou vládou a regionem Dárfúr o rozdělení národního bohatství a moci;
- konflikt vyvolaný kmenovou rivalitou;
- konflikt mezi africkými zemědělci a arabskými pastýři.¹⁷²

¹⁷⁰ Freedom House. *Sudan* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2013/sudan>.

¹⁷¹ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Súdán*. [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/sudan/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html.

¹⁷² BADMUS, I., A., B. *Contesting Exclusion: Uneven Development and the Genesis of the Sudan's Darfur War*. *Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences* [online]. 2011, roč. 3, č. 3, 880 – 912 cit. [2013-11-23]. Dostupné z WWW: http://www.academia.edu/1188906/Contesting_Exclusion_Uneven_Development_and_the_Genesis_of_the_Sudans_Darfur_War. 899 – 900 s.

Mezi příčiny konfliktu lze zařadit přírodní zdroje - půdu a vodu¹⁷³, čili environmentální faktory. Oblast Dárfúru představuje pro suchý Súdán zásobárnu pitné vody.¹⁷⁴

Konflikt o vodu zde byl již v minulosti, kdy postupující polopoušť podnítila arabské nomády k pohybu na jih do oblastí obydlených černošskými farmáři, které následně napadali. Oblast Dárfúru je závislá na tradičním zemědělství a tak současný konflikt úzce souvisí s environmentálními problémy, které tuto oblast zasahují. Konflikt započal z důvodu soupeření o přírodní zdroje a s následnou vládní podporou rychle přerostl v etnickou rivalitu mezi dílčími kmeny. Nedostatek základních životních potřeb vedl v heterogenních kmenových společnostech k polarizaci na etnickém základě a následným vojenským střetům.

Mezi příčiny tak lze zařadit mimo jiné etnickou nesnášenlivost.¹⁷⁵ Dále se jedná o rasové rozdíly mezi Araby a černošským obyvatelstvem. Obyvatelstvo Dárfúru vyznává z velké části Islám, což nepředstavuje příčinu konfliktu, jelikož aktéři na obou stranách konfliktu vyznávají stejnou víru. Nejrozšířenější náboženství v oblasti je sunnitský islám, který prosadilo v minulosti arabské obyvatelstvo a zároveň si podmanilo černošské obyvatelstvo, přičemž černošské obyvatelstvo zachovalo své rodové a kmenové zřízení. Násilná arabizace a utlumování původních jazyků vyvolalo u afrických kmenů pocit méněcennosti, který silně přetrvává také dodnes.

Nestabilitu Dárfúru zvyšovaly rovněž tlaky ze sousedních států, především konflikt mezi Súdánem a Čadem. Jako jeden ze stimulů vypuknutí dárfúrského povstání lze označit i CPA.

Nejčastěji bývá nynější stav v súdánské provincii Dárfúr definován jako konflikt s etnicko-politickým základem. Za příčiny konfliktu je považována součinnost etnických, politických, ekonomických a environmentálních faktorů působící v regionu.

¹⁷³ COLLINS, R., O. *A history of modern Sudan*. 2008, s. 249-260.

¹⁷⁴ PROKOPOVÁ, K. *Dárfúr - příčiny probíhajícího konfliktu* [online]. E-polis.cz. 2010 cit [2013-11-23]. Dostupné z WWW: <http://www.e-polis.cz/mezinarodni-vztahy/564-darfur-priciny-probihajiciho-konfliktu.html>.

¹⁷⁵ BROWN, M., E. *Ethnic conflict and international security*. 1993, s. 5-10.

7.3 Aktéři konfliktu

7.3.1 Hlavní vnitřní aktéři konfliktu

Na straně povstalců figuruje Hnutí pro rovnost a spravedlnost (JEM), Súdánské osvobozené hnutí/armáda (SLM/A) a Hnutí za svobodu a spravedlnost (LJM) s podporou Čadu a Eritree.

Na straně státu bojují spolu s vládní armádou také milice Janjaweed. V konfliktu hrají důležitou úlohu i vnější aktéři, hlavně Organizace spojených národů (OSN) a Africká unie (AU).

Dárfúrské kmeny Fur, Massaleet a Zaghawa spolu s dalšími etnickými skupinami, které se posléze přidružily, vytvořily dvě hlavní povstalecké skupiny s názvem Súdánské osvobozené hnutí/armáda (SLM/A) a Hnutí pro rovnost a spravedlnost (JEM).¹⁷⁶

Súdánské osvobozené hnutí/armáda (Sudan Liberation Movement/Army) SLM/A vznikla v roce 2003.¹⁷⁷ Súdánské osvobozené hnutí SLM se pak utvořilo jako politická složka povstalců. SLM/A původně směřovala k separatistickým tendencím.¹⁷⁸

SLM/A vedená M. A. Minawi posléze žádala jednotu demokratického Súdánu, založeného na rovnosti všech občanů a oddělení náboženství od státu. Dalším požadavkem je pluralismus ve společnosti, skutečně federativní uspořádání a konec marginalizace regionu. Politická platforma SLM/A je podobná té jakou má s ní spřízněná SPLM/A.^{179,180}

Mezi hlavní představitele patřil Abdul Wahid al Nur a Minni Minnawi. Uvedené hnutí rozštěpilo osvobození Súdánu v roce 2006 do dvou hlavních frakcí a to kvůli rozdílným názorům týkající se mírové dohody Dárfúru.

Súdánské lidové osvobozené hnutí je vedeno Minnim Minnawim, jenž byl jmenován zvláštním asistentem súdánského prezidenta.

¹⁷⁶ Justice and Equality Movement.

¹⁷⁷ ANDERSON, J., WILLIAMS, A., HEAD, V. *Nejkrutější válečné zločiny v dějinách*. 2009, s. 373.

¹⁷⁸ Globalsecurity.org. *Military: Sudan Civil War: DLF, SLM/A, JEM* [online]. 2011 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/darfur.htm>

¹⁷⁹ Uppsala University, Department of Peace and Conflict resolution. *Databáze konfliktů* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.pcr.uu.se/database>.

¹⁸⁰ International Crisis Group. *Darfur rising. Sudan's New Crises*. ICG Africa Report č. 76, 25. [online]. 2011 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.ciaonet.org/wps/icg40/icg40.html>.

Súdánské lidové osvobozené hnutí (al-Nur), které vzniklo v roce 2006, vedeno Abdul Wahid Nur alem, odmítlo mírovou dohodu týkající se Dárfúru.¹⁸¹

1. Hnutí za právo a spravedlnost (Justice and Equality Movement) JEM

Hnutí JEM vzniklo v 90. letech a usilovalo o vytvoření decentralizovaného federativního státu, politickou a náboženskou svobodu a rovné rozdělení bohatství a moci. Hlavní představitel JEM Chálil Ibráhím, který byl důvěrným spolupracovníkem Hassana al-Turábího, požadoval sjednocení Súdánu. Chtěl také prostřednictvím povstalců v Dárfúru, Kordofánu a jižním Súdánu svrhnout autoritativní vládu v Chartúmu.¹⁸² V severním Dárfúru se realizovalo Hnutí rovnost a spravedlnost (JEM), v západním Dárfúru Súdánská osvobozené armáda/hnutí (SLA/M) formulované z velké části z kmene Zaghawa. Na jihu spolupracovali dva aktéři konfliktu: SLA/M s jižní Súdánskou lidově osvobozenou armádou (SPLA). Většinu zakladatelů SLA a JEM tvoří mladí lidé, především absolventi škol a studenti. JEM představuje slabší složku, avšak politicky jednotnější než je SLM/A. Politický koncept JEM obsahuje islamistickou ideologii s ideou o spravedlnosti a rovnosti vycházející z koránu. SLM/A naopak prosazuje sekularismus. JEM požaduje reformu státu a jeho přestavbu do federace šesti původních regionů/států.^{183,184}

Pod vedením Tidžaního Sisího vznikla v únoru 2010 nová skupina nazvaná Hnutí za svobodu a spravedlnost LJM sdružující deset umírněných povstaleckých skupin. Hnutí LJM podepsalo se súdánskou vládou v červenci 2011 novou mírovou dohodu o Dárfúru v katarském Dohá.

2. Janjaweed

Prezident Bašír vysílal do vládou zanedbávaného regionu dárfúrské milice Janjaweed neboli „muži na hřbetech koní“, které se skládaly se skupiny Ben Helba pocházející z arabských pastevců velbloudů nacházejících se na severu. Druhou skupinu tvořili bývalí libyjsí islamističtí žoldnéři a společně utvořili milice Janjaweed, které

¹⁸¹ Office of the Spokesman. *Darfur Peace Agreement Fact Sheet* U.S. Department of State. [online]. 2006 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2006/65972.htm>.

¹⁸² FLINT, J., WAAL de A. *Darfur: a new history of a long war*. 2008, s. 90.

¹⁸³ Webové stránky povstaleckého hnutí JEM [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.sudanjem.com>.

¹⁸⁴ International Crisis Group. *Policy Briefing, Unifying Darfur's Rebels: A Prerequisite for Peace*. Crisis Group Africa Briefing N.32 [online]. 2005 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.ciaonet.org/wps/icg349/icg349.pdf>.

užívaly neomezenou politickou a vojenskou podporu chartúmské vlády.¹⁸⁵ Ty jsou spojovány s masivním porušováním lidských práv zahrnující hromadné vraždy, rabování, znásilňování, drancování, masakry atd. V roce 2003 byla většina oficiálních vojenských jednotek nasazena v konfliktu mezi severem a jihem Súdánu. Dárfúr na rozdíl od Jižního Súdánu požadoval autonomii a s ní spojený rozvoj, sociální a občanské služby, rovnost práva k půdě a demokracii.¹⁸⁶

7.3.2 Hlavní vnější aktéři konfliktu

Mezi hlavní vnější aktéry konfliktu zejména patří Africká unie a humanitární organizace.

1. Africká unie

Africká unie, která byla založena v roce 2001, se v současnosti skládá z 54 afrických států. Unie plní klíčovou roli, poskytuje mírový dohled a usiluje o nalezení finálního kompromisního řešení při řešení konfliktu v Dárfúru. V roce 2003 OSN vyhodnotila situaci v Dárfúru jako tzv. „low intensity conflict“ (konflikt malé intenzity) a po dohodě s Africkou unií a prezidentem Súdánu bylo do Dárfúru v srpnu 2004 delegováno celkem 300 vojáků mise Africké unie (mise AMIS - African Union Mission in the Sudan). Počet vojáků se mezi roky 2003 až 2007 zvýšil až na 7000. Pozorovatelská mise AMIS monitorovala naplňování příměří a disponovala omezenou autoritou pro ochranu humanitární pomoci a civilistů. I přesto bezpečnost afrických kmenů byla stále ohrožena, neboť ty byly napadány milicemi Janjaweed.¹⁸⁷

¹⁸⁵ BADMUS, I., A., B. *Contesting Exclusion: Uneven Development and the Genesis of the Sudan's Darfur War*. Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences [online]. 2011, roč. 3, č. 3, 880 – 912 cit [2013-11-23]. Dostupné z WWW: http://www.academia.edu/1188906/Contesting_Exclusion_Uneven_Development_and_the_Genesis_of_the_Sudans_Darfur_War, s. 906 – 907.

¹⁸⁶ IDRIS, A., H. *Conflict and politics of identity in Sudan*. New York, NY: Palgrave Macmillan, 2005, 143 s. 78 s.

¹⁸⁷ BADMUS, I., A., B. *Contesting Exclusion: Uneven Development and the Genesis of the Sudan's Darfur War*. Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences [online]. 2011, roč. 3, č. 3, 880 – 912 cit [2013-11-23]. Dostupné z WWW: http://www.academia.edu/1188906/Contesting_Exclusion_Uneven_Development_and_the_Genesis_of_the_Sudans_Darfur_War, s. 102.

2. Rada bezpečnosti OSN

Rada bezpečnosti OSN je nejvýznamnějším aktérem tohoto konfliktu. V roce 2004 uvalila embargo na dodávky zbraní do Dárfúru a v roce 2005 vydala OSN rezoluci 1590, kterou nařídila mírovou misi UNMIS. Ta v Súdánu monitorovala dodržování mírových smluv, lidských práv a asistovala při humanitární pomoci v zemi. V roce 2006 byl UNMIS rozšířen mandát. Koncem roku 2006 povolila súdánská vláda mírovou misi UNMIS, ale násilí pokračovalo i v následujícím roce.¹⁸⁸

V roce 2007 byla mise AMIS nahrazena Hybridní operací UNAMID v Dárfúru, na které se podílela AU spolu s OSN (African Union/UN Hybrid Operation in Darfur, UNAMID). UNAMID reprezentuje první operaci OSN s regionální organizací jako partnerem.¹⁸⁹ V roce 2005 Rada bezpečnosti OSN odhlasovala ekonomické sankce na činitele súdánského režimu (rezoluce č. 1591), čímž předala případ konfliktu v Dárfúru k Mezinárodnímu trestnímu soudu (rezoluce č. 1593).

Súdánský prezident Umar al-Bašír, který vládl pomocí extrémistické proislámské politiky a do jisté míry zapříčinil samotný konflikt v Dárfúru, bránil až do roku 2006 nasazení mírových misí.

Rada bezpečnosti OSN ve své historii poprvé vytvořila vyšetřovací komise s cílem potvrzení genocidy.¹⁹⁰

3. Další organizace

Světové povědomí získala situace v Dárfúru až v roce 2003. Už během eskalace konfliktu vláda de facto zakázala veškerou aktivitu a přístup humanitárním organizacím. Vůbec k prvním humanitárním organizacím působícím na území Dárfúru, patří dětský fond OSN (UNICEF).

Spojené státy americké delegovaly podporu pomocí Agentury pro mezinárodní rozvoj USAID,¹⁹¹ jež realizovala průzkum týkající se násilností konaných vládou a milicemi. USAID byla založena v roce 1961 bývalým prezidentem USA John F. Ken-

¹⁸⁸ KOOS, C. *Comparing the United Nations Mission in Sudan (UNMIS) with the United Nations African Union Mission in Darfur: Background, Mandate, Scope, Success: & Failures*. 2010, s. 28.

¹⁸⁹ UN: UNAMID African Union/United Nations Hybrid operation in Darfur. *Mise UNAMID započala ustanovením rezoluce RB OSN 1769* [online]. 2007 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unamid/>.

¹⁹⁰ GRZYB, A., F. *The World and Darfur: International Response to crimes of humanity in Western Sudan*. 2009, s. 109.

¹⁹¹ Agentura Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj (United States Agency for International Development, USAID).

nedým. Tato agentura mimo jiné podporuje svobodu a demokracii. Bojovníci za lidská práva zdokumentovali na nejednom případě rozsáhlé organizované vypalování vesnic, nucené vysídlení celých komunit a běžně uplatňované praktiky znásilňování.

V roce 2003 darovaly celkem 40 milionů dolarů jako jedni z prvních potravinnou pomoc pro oblast Dárfúru. V roce 2004 přijel do země americký ministr zahraničí Colin Powell a předložil vládě ultimátum týkající se plného přístupu humanitární pomoci, které přislíbil dodržet ministr zahraničí Mastafá Usmán Ismáíl.¹⁹²

Mezi další aktéry v tomto konfliktu také patří: Evropská unie, USA a Čína.

7.4 Dosavadní strategie řešení sporu

Vládní politika k vyjednávání využívala nejednotnosti povstaleckých uskupení. V roce 2004 prezident poprvé uznal existenci neklidů v této oblasti, avšak na severozápadu země tuto situaci označil za zcela pod kontrolou. Během této doby zemřelo přibližně 3 000 lidí a 670 000 jich bylo z oblasti vyhnáno. V roce 2004 Čad zprostředkoval jednání v N'Djamena a následnou dohodu o příměří mezi súdánskou vládou, JEM a SLM, avšak žádná ze stran dohodu nedodržela. Rada bezpečnosti OSN v září vydala rezoluci 1564 prohlašující, že súdánská vláda nedodržuje své závazky.

7.4.1 Dárfúrské mírové dohody

Mírové dohody v Dárfúru definují dvě mírové smlouvy s úmyslem ukončit konflikt v Dárfúru, které byly podepsány vládou Súdánu a dárfúrskými povstaleckými skupinami.

V roce 2006 byla podepsána smlouva DPA (Darfur Peace Agreement) v nigerijské Abuji pod dohledem Africké unie (AU), která umožnila realizovat zásadnější krok vůči ukončení násilí. Dohoda byla podepsána M. Minnawim z frakce SLM/A, jenž následně zformovala alianci s vládou.¹⁹³ Nicméně tato dohoda byla zamítnuta dvěma ze tří povstaleckých delegací, a sice JEM a soupeřící minoritní frakcí SLA/M vedenou

¹⁹² MURPHEY, D., D. *Do Something About Darfur: A Review of the Complexities*. The Journal of Social, Political, and Economic Studies [online]. 2008, roč. 33, č. 2 cit [2013-11-23]. Dostupné z WWW: <http://dwrightmurphey-collectedwritings.info/Art96-2.htm>, s. 248.

¹⁹³ Human Rights Watch. *Chaos By Design, Peacekeeping Challenges for AMIS and UNAMID*. [online]. 2007, Vol. 19, No. 15., s. 32 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.hrw.org/reports/2007/sudan0907/sudan0907webwcover.pdf>.

Abdulem Wahídem Nur alem.¹⁹⁴ Podpis dohody jednak posílil rivalitu mezi hnutími v Dárfúru, jednak zesílil útoky na hnutí, která dohodu odmítla. Boje mezi vládními a povstaleckými silami se mírně zpomalily, ale násilí se v některých oblastech vystupňovalo kvůli střetům mezi frakcemi SLM/A, zatímco hranice Čadu zůstala nestálá.¹⁹⁵

DPA zahrnovala plány na diversifikaci bohatství a moci, které Wahíd nepřijal a také nenaplňovala požadavky JEM. Povstalecká hnutí žádala sjednocení tří dárfúrských států do jednoho regionu s vlastním guvernérem, avšak to Chartúmská vláda nepřijala.¹⁹⁶

Po podepsání dohod v Abuji nastává opakující se perioda porušovaných příměří. V listopadu 2008 vláda deklarovala bezprostřední příměří, které JEM zavrhl a dále setrvala v násilné opozici.

V březnu v roce 2009 vydal Mezinárodní trestní soud (ICC) v Haagu na soudánského prezidenta Umara Hasana Ahmada al-Bašíra mezinárodní zatykač na základě obžaloby z válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, ale nikoli zločinů genocidy, v západosúdánské provincii Dárfúr.¹⁹⁷ V roce 2010 obvinění rozšířil ICC o podezření z páchání genocidy.¹⁹⁸ Jedná se tak o první úřadující hlavu státu, jež byla obviněna Mezinárodním trestním soudem.¹⁹⁹

Jedna z hlavních povstaleckých skupin JEM vedená Chalílem Ibráhímem byla na konci roku 2009 připravena k jednání. V únoru 2010 přijala povstalecká delegace JEM s vládou za mezinárodního zprostředkování dohodu o příměří. JEM později opustilo jednání, jelikož nařklo vládu, že nedostala podmínkám jednání, které z povstaleckého hnutí JEM měly vytvořit politickou stranu. Úřady poté požadovaly, aby Interpol zatknul Ibráhíma za plánování útoku v největším soudánském městě Omdurman uskutečněném v roce 2008. JEM odpovědělo hrozbou o vyhlášení totální války. Obě frakce SLA/M se však mírových rozhovorů neúčastnily. V prosinci 2011 byl Chalíl Ibráhím zavražděn vládními armádními jednotkami, načež v únoru 2011 soudánská vláda odmítla myšlenku jednoho kraje v čele s místopředsedou z regionu.

¹⁹⁴ Uppsala Conflict Data Program Conflict Encyclopedia. *Peace Agreements, Sudan, Darfur Peace Agreement* [online]. 2013 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=145®ionSelect=1-Northern_Africa#

¹⁹⁵ HOILE, D. *Darfur: the road to peace*. 2008, s. 68.

¹⁹⁶ HOILE, D. *Darfur: the road to peace*. 2008, s. 357.

¹⁹⁷ International Criminal Court. *Warrant of Arrest for Omar Hassan Ahmad Al Bashir* [online]. 2009 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.icc-cpi.int/iccdocs/doc/doc639078.pdf>.

¹⁹⁸ International Criminal Court. *Second Warrant of Arrest for Omar Hassan Ahmad Al Bashir* [online]. 2010 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.icc-cpi.int/iccdocs/doc/doc907140.pdf>.

¹⁹⁹ V roce 2011 byl vydán zatykač na Muammara Kaddáfího a Laurenta Gbagba.

Vláda zavrhla vydání zatykače a následně vypověděla ze země 13 humanitárních organizací, které obvinila z porušování zákona a úsilí o destabilizaci země spiknutím se západními zeměmi.

Prokurátor obvinil Bašíra z individuální trestní odpovědnosti a iniciace hromadných čistek tří hlavních etnických skupin: Fur, Massaleet a Zaghawa. Amnesty International požaduje vydání prezidenta do rukou Mezinárodnímu trestnímu soudu, Súdán však jurisdikci ICC neuznává.²⁰⁰

Od zahájení bojů v Dárfúru proběhlo několik pokusů o ukončení bojů a vláda opakovaně jednala se všemi třemi dárfúorskými povstaleckými skupinami, především s M. Minnawim a jeho Súdánskou osvobozenou armádou (SLA/M), dále s JEM vedenou Chalílem Ibráhímem a jeho minoritní frakcí vedenou Abdulem Wahídem Nuralem.

Mírová dohoda v katarském Dohá představuje sérii zdlouhavých nestálých politických vyjednávání, při kterých se postupem času měnili i samotní aktéři. Dílčí jednání se konala mezi súdánskou vládou a většinou dárfúorských povstaleckých hnutí od roku 2010 až do roku 2012 a nově vzniklá mírová dohoda měla substituovat Abuja dohodu z roku 2006.

V následující sérii jednání prostřednictvím AU a katarské vlády byla podepsána Mírová dohoda Dárfúru (Doha Document for Peace in Darfur, DDPD) v červenci 2011 mezi súdánskou vládou a LJM Tidžaního Sisího. Komisi společných mediátorů v Dohá DDPD pro kontrolu a implementaci dohody vedou Katar, USA a EU. Dohoda stanovila odškodnění pro oběti konfliktu v Dárfúru a přikláněla se k sdílení moci na národní úrovni.²⁰¹

I přes mnohé pokusy o mírová jednání a iniciace AU a OSN se dosud nepovedlo zcela ukončit konflikt v Dárfúru.²⁰² Po podepsání mírové dohody v Dohá nastaly další nepokoje mezi povstaleckými skupinami a konflikt naznal nových rozměrů.

²⁰⁰ Amnesty International. *ICC issues arrest warrant for Sudanese President al Bashir* [online]. 2009 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/news/icc-issues-arrest-warrant-sudanese-president-al-bashir-20090304>.

²⁰¹ Uppsala Conflict Data Program Conflict Encyclopedia, *Peace Agreements, Sudan, Darfur Peace Agreement* [online]. 2013 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: http://www.ucdp.uu.se/gpdata/gpcountry.php?id=145®ionSelect=1-Northern_Africa#

²⁰² PAN, J. *African Union's Intervention in Sudan: Importance and Effectiveness*. Insight on Africa, roč.2. č.2. 113 – 127, s. 122 – 123.

7.4.2 Genocida

Legální definice genocidy byla poprvé publikovaná prostřednictvím OSN v Úmluvě o zabránění a potrestání zločinu genocidy v čl. 2. z roku 1948.²⁰³

Úmluva ustanovuje genocidu jako čin spáchaný v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou národní, etnickou, rasovou či náboženskou skupinu jako takovou. Případně uvést kteroukoliv z těchto skupin do takových životních podmínek, které mají přivodit její úplné nebo částečné fyzické zničení.²⁰⁴

Mezinárodní společenství nedokáže ustanovit ucelenou a výstižnou definici genocidy, která by jasně dokázala určit, zda se jedná o genocidní jednání nebo nikoli a kterou by shodně uznaly všechny subjekty mezinárodního společenství. První mezinárodní dokument definující genocidu má několik nesrovnalostí. Úmluva značí možnost smluvních stran od ní kdykoli upustit, avšak na druhou stranu hraje roli nadměrná úzkost pojmů použitých v této definici. Nicméně tuto úmluvu je možné označit za významný nástroj při stíhání zločinů genocidy.

V případě konání genocidy by měl primárně zakročit státní celek, na jehož území se genocidní jednání vyskytuje. Situace se ovšem komplikuje, když je z genocidního jednání obviněn i samotný stát. Jestliže stát nesplní svoji povinnost zasáhnout, pak je odpovědný za řešení situace mezinárodní společenství v tom případě, že se jednání označí za genocidu a mělo by adekvátně jednat. V případě Súdánu se odhady o počtu obětí a jejich etniku různí, neboť vláda a humanitární organizace udávají zcela odlišné odhady. Mezinárodní společenství však neuznalo humanitární katastrofu v Dárfúru za genocidu, což by dovolilo konání vojenské intervence.

RB OSN už v květnu 2004 varovala před humanitární katastrofou a vyzvala k ukončení konfliktu, nýbrž situaci nedefinovala jako genocidu. V červenci 2004 americký kongres určil situaci v Dárfúru za genocidu a podnítl prezidenta Bushe ke společné intervenci s RB OSN. V září 2004 ministr zahraničí USA C. Powell potvrdil páchání genocidy Súdánskou vládou a provládními milicemi Janjaweed, avšak Evropský parlament (EP) označil situaci v Dárfúru jakožto možnou genocidu. Posléze byla ustanovena rezoluce OSN 1564, která požadovala vytvoření mezinárodní vyšetřovací komise pro Dárfúr. Ta měla podrobně analyzovat násilí a porušování lidských práv a

²⁰³ *Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide: Approved and proposed for signature and ratification or accession by General Assembly resolution 260 A (III) of 9 December 1948* [online]. cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.hungarian-human-rights.eu/Convention%20on%20the%20Prevention%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Genocide.pdf>.

²⁰⁴ Tamtéž.

najít viníky těchto činů.²⁰⁵ Diskuse mezinárodního společenství v roce 2005 pokračovala dále a v tomto roce prezident Bush oficiálně nazval situaci v Súdánu za genocidu. Členské země EU situaci v Dárfúru situaci zde také nevyhodnotily jako genocidu, ale žádaly vyšetření pomocí Mezinárodního trestního tribunálu (ICC).²⁰⁶ Ani organizace Amnesty International a Human Rights Watch tuto situaci nepovažovaly za genocidu. Mezinárodní vyšetřovací komise pro Dárfúr setřídila uvedené informace a vydala zprávu, kterou prezentovala generálnímu tajemníkovi OSN. V této zprávě byla vláda Súdánu spolu s milicemi Janjaweed označena jako zodpovědná za sled porušování lidských práv rovnající se zločinu vymezenému dle mezinárodního práva, avšak základní elementy genocidních záměrů podle zprávy dosud schází.²⁰⁷ Zpráva neoznačila vládní politiku Súdánu za politiku genocidy, avšak uznala vinu jednotlivců, jejichž seznam poskytla ICC.

Bašír byl pak obžalován v březnu 2009 v době, kdy Mezinárodní trestní soud vydal na jeho osobu zatykač za zločiny proti lidskosti a válečným zločinům. Jelikož byl na prezidenta dne 12. 7. 2010 vydán příkaz k zatčení obviňující jej z genocidy.²⁰⁸ Súdánská vláda neuznala jurisdikci ICC a Africká unie a Liga arabských států odmítají ve zprávách spolupráci s ICC.

7.5 Perspektivy dalšího vývoje

Perspektivy dalšího vývoje v této oblasti se přímo dotýkají okolnostem, jež brání vyřešení sporu. Mezi tyto okolnosti patří mimo jiné nekontrolovatelné arabské milice, stálé rozepře v povstaleckých frakcích, dále pak netransparentnost a neschopnost vlády a slabé nasazení jednotek AU i omezenost mandátů misí OSN.

Dlouhotrvající řešení dárfúrského konfliktu se skládá ze zavedení místní mocenské rovnováhy a omezení násilných integračních sil. Dále by bylo vhodné podpořit

²⁰⁵ *United Nations Security Council: Resolution 1564* (2004) Adopted by the Security Council at its 5040th meeting, on 18 September 2004, S/RES/1564 (2004). [online]. 2004 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.worldlii.org/int/other/UNSCRsn/2004/43.pdf>.

²⁰⁶ *United Nations Security Council. Adopted by the Security Council at its 5158th meeting. S/RES/1593* [online]. 2001 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/85FEBD1A-29F8-4EC4-9566-48EDF55CC587/283244/N0529273.pdf>.

²⁰⁷ *Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the United Nations Secretary General, Geneva* [online]. 2005 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.un.org/news/dh/sudan/com_inq_darfur.pdf.

²⁰⁸ *Úřední věstník Evropské unie. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 9. září 2010 o odmítnutí Keni zatknout prezidenta Umaraal-Bašíra* [online]. 2010 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:GdqAKjE7_icJ:eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do%3Furi%3DOJ:C:2011:308E:0083:0085:CS:PDF+&cd=12&hl=en&ct=clnk&gl=cz.

politické uspořádání, které dárfúrským africkým povstalcům zajistí splnění základních politických, ekonomických a bezpečnostních potřeb, které jsou centrální Chartúmskou vládou opomíjeny.²⁰⁹

Důležité pro budoucí vývoj konfliktu je odzbrojení arabských milic a vyřešení interních sporů v SLA, jelikož dárfúrstí Afričané potřebují jednotné politické zastoupení. Jestliže budou výše zmíněné potřeby uspokojeny, zanikne tak důvod samotného konfliktu.

Nutné je silné zapojení třetí strany s cílem zastavení vojenského řešení, které je preferováno vládou země. Diskutabilní pořád zůstává míra zakročení intervenčních vojsk v oblasti i jejich počet. Bez těchto vojsk však není možné ukončit válečný konflikt, stále probíhající humanitární krizi a násilí páchané na africkém obyvatelstvu. Působení mezinárodní intervence OSN nedocílí ukončení konfliktu bez zásadní kooperace s více mezinárodními subjekty a dostatečně silným mandátem. OSN ve spolupráci s mezinárodními politickými aktéry a humanitárními organizacemi by mohla zajistit bezpečnost a navrácení uprchlíků.

Samozřejmě největším problémem je celková situace v Dárfúru, kterou mělo zlepšit podpis mírové dohody v katarském Doha. Nicméně i ta se ukazuje jako neúčinná.

7.6 Shrnutí

Uvedená část práce se zabývala analýzou konfliktu v Dárfúru. Byly zde informace týkající se území Dárfúru, jeho odlišnostech od Súdánu. Bylo zde také uvedeno, že Dárfúr pokrývá oblast o rozloze přibližně 493 180 km², což je přibližná velikost Španělska. Dárfúr sousedí s Čadem a Středoafričskou republikou. Rovněž zde byly informace týkající se historie a klíčových událostí ve vývoji sporu v této oblasti. Dárfúr a jeho historie je jen málo zdokumentovaný, zejména pokud je řeč o jeho dřívějším období. V zemi panuje a panovala řada konfliktů. Prvotním konfliktem zde byl již o mnoho let dříve konflikt na lokální úrovni mezi pastevcí a farmáři, který se následně transformoval do etnické linie mezi araby a černochoy. Již v roce 1932 byly zaznamenány první spory o půdu. Byla zde celá řada konfliktů, například v roce 2001 k dalšímu konfliktu týkající se neschopnosti Chartúmu úspěšně řešit environmentální krizi, vyřešit spory o půdu a obnovit bezpečnostní situaci v zemi, což mělo za násle-

²⁰⁹ MATYÁŠ, Pe. Britské listy: *Dárfúr: Genocida, nebo politický konflikt mající hluboké kořeny?* [online]. 2006 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/31670.html>.

dek, že nearabští obyvatelé přestali vládě zcela důvěřovat. Navíc se v zemi začal projevovat další problém spojený s arabskými nájezdníky označovanými jako Janjaweed. Ti zemi drancovali pomocí loupeží a násilí, které konali na běžné populaci. Konflikt v Dárfúru eskaloval v roce 2003 také vlivem toho, že dohoda CPA, která ukončila válku mezi severem a jihem, ignorovala marginalizaci této periferní oblasti. Velký dopad na vývoj dárfúrského konfliktu mělo referendum mezi jihem a severem uskutečněné v roce 2011. Mírové dohody mezi vládou a menší povstaleckou skupinou vyústily v roce 2012 ve zřízení Krajského úřadu v Dárfúru, který zajišťoval ustanovení o odškodnění obětí války a návrat vysídlených obyvatel do svých domovů, avšak i přesto se v druhé polovině roku 2012 situace v zemi zhoršila. Kvůli přetrvávající napjaté situaci byl v roce 2012 v Jižním Dárfúru znovu vyhlášen výjimečný stav a dále v rámci celého území Dárfúru existuje vážná hrozba teroristických útoků a únosů západních cizinců.

V práci byly zaznamenány příčiny vzniku sporu. Mezi příčiny konfliktu lze zařadit přírodní zdroje - půdu a vodu, nebo také environmentální faktory. Oblast Dárfúru představuje pro suchý Súdán zásobárnu pitné vody. Mezi příčiny tak lze zařadit i etnickou nesnášenlivost. Dále rasové rozdíly mezi Araby a černošským obyvatelstvem. Nestabilitu Dárfúru zvyšovaly rovněž tlaky ze sousedních států, především konflikt mezi Súdánem a Čadem. Jako jeden ze stimulů vypuknutí dárfúrského povstání lze označit i CPA.

V práci byli uvedeni také aktéři konfliktu, kde na straně povstalců figuruje Hnutí pro rovnost a spravedlnost (JEM), Súdánské osvobozené hnutí/armáda (SLM/A) a Hnutí za svobodu a spravedlnost (LJM) s podporou Čadu a Eritree.

Na straně státu bojují spolu s vládní armádou také milice Janjaweed. V konfliktu hrají důležitou úlohu i vnější aktéři, hlavně Organizace spojených národů (OSN) a Africká unie (AU).

Dárfúrské kmeny Fur, Massaleet a Zaghawa spolu s dalšími etnickými skupinami, které se posléze přidružily, vytvořily dvě hlavní povstalecké skupiny s názvem Súdánské osvobozené hnutí/armáda (SLM/A) a Hnutí pro rovnost a spravedlnost (JEM) a další. Jsou zde také určité humanitární organizace. V rámci této části práce byla uvedena také dosavadní strategie řešení sporu. Informace se týkaly také genocidy. Dále zde byly informace týkající se okolností bránicím vyřešení sporu. Mezi okolnosti bránicím vyřešení sporu patří kromě toho nekontrolovatelné arabské milice, stálé rozepře v povstaleckých frakcích, dále pak netransparentnost a neschopnost vlády a slabé nasazení jednotek AU i omezenost mandátů misí OSN.

8 PŘEHLED DALŠÍCH KONFLIKTŮ V SÚDÁNU A JIŽNÍM SÚDÁNU

Súdán a Jižní Súdán stále řeší konfliktní situace, které se nedaří příliš řešit. V roce 2011 Súdánská armáda zahájila letecké bombardování a bezohledné ostřelování civilistů v Jižním Kordofánu. Etnické skupiny (převážně Núbijci) byly považovány za nepřátelské vůči Chartúmské vládě a byly tak častým cílem útoků. Násilí se rychle rozšířila na východ do oblasti Modrého Nilu, přičemž Chartúm SPLM obvinil z vedení povstání. Bašír vyhlásil výjimečný stav a v září 2011 vetoval SPLM-N jako politickou stranu.

Přestože se Súdán a Jižní Súdán snažily urovnat konflikty, situace opakovaně vedla k pohraničním ozbrojeným střetům mezi oběma stranami, které vyústily v březnu k obsazení jednotkami SPLA súdánského hlavního ropného pole Heglig. Oba národy se přiblížily k válečnému stavu a RB OSN požadovala zastavení nepřátelských akcí a stanovila lhůtu na vyřešení situace. SPLA stáhla jednotky v dubnu a jednání pokračovala. Dohoda o určování cen za tranzit jihosúdánské ropy přes severosúdánské území byla podepsána v září a následně se vyjednala demilitarizace hranic mezi státy a otevřela se cesta k obnovení těžby ropy.²¹⁰

Boje v Jižním Kordofánu a oblasti Modrém Nilu tedy pokračovaly dále v roce 2012, kromě pauzy během období dešťů. Tato situace vyústila ve zničující humanitární krizi, která byla umocněna odmítnutím přístupu humanitárních organizací do oblastí ovládaných SPLM-N Chartúmem. OSN odhaduje, že více než 200 tisíc uprchlíků, kteří unikli do Etiopie a Jižního Súdánu a dalších 700 tisíc lidí již ke konci roku 2012 bylo vnitřně přesídleno.²¹¹

V září 2013 se v Chartúmu a dalších městech konaly demonstrace, které však byly násilně potlačeny. Ozbrojené povstání stále pokračují v nekonstantní míře také v Jižním Kordofánu a oblasti Modrého Nilu, přičemž zhoršující se humanitární situace ohrožuje mírové jednání obou států.

Stále pokračuje napjatá situace v oblastech okolo společné hranice mezi Súdánem a Jižním Súdánem, pobřežní hraniční oblasti Súdánu s Eritreou a jak již bylo uvedeno ve výše zmíněných regionech Jižní Kordofán, oblast Modrého Nilu, Unity a Abyei.

²¹⁰ Freedom House. *Sudan* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2013/sudan> n.

²¹¹ Tamtéž.

V Súdánu je možné se setkat se spornými oblastmi konfliktů. Jedná se o tyto oblasti:

- Jižní Kordofán a oblast Modrého Nilu.
- Trojúhelník Hala'ib je sporná oblast mezi Súdánem a Egyptem v současné době pod egyptskou správou.
- Abyei.
- Bir Tawil vyskytující se na hranici mezi Egyptem a Súdánem.
- Kafia Kingi a Radom národní park.

Další boje je možné očekávat zejména na sporném území Abyei kvůli ropě, která zde činí největší problémy. Situace je stále nedořešená, vedou se neustálé boje a vláda severního Súdánu hrozí uzavřením cest z Jižního Súdánu přes území Súdán.

9 ZÁVĚR

Tématem diplomové práce byla problematika konfliktu v Súdánu. Oblast Súdánu se stala samostatným státem s oficiálním názvem Súdánská republika hned po vyhlášení nezávislosti v roce 1956, přičemž státním zřízením se tak stala parlamentní demokracie.²¹²

Od začátku byla zjevná politická a ekonomická nadvláda Severu nad jižními kmeny Súdánské republiky a navíc Sever chápal Jih jako vlastní kolonii, což bylo pochopitelné, neboť již v roce 1955 se obyvatelé Jihu dozvěděli o předání moci z rukou Velké Británie muslimům žijícím na severu, což dalo příčinu ke vzniku občanské války.²¹³

Diplomová práce se rovněž zabývala konfliktem v Darfúru, který vyvrcholil počátkem 21. století z důvodu neschopnosti vlády řešit regionální problémy. Došlo tak k povstání dárfúrských kmenů, ke kterým se následně připojili jiné menší etnické skupiny a utvořily povstalecké skupiny Hnutí súdánské osvobozené armády (SLAM/M) a Hnutí spravedlnost a rovnost (JEM). V roce 2003 vznikla Súdánská osvobozená armáda (SLA).²¹⁴

Pro Súdán je velmi důležitá ropa, avšak ta s sebou nese jednu z hlavních příčin vzniku konfliktů. Severní Súdán oddělením Jižního Súdánu přišel o čtvrtinu svého obyvatelstva, o třetinu svého území a také o 70 - 80 % zásob ropy a z toho plynoucí ztráta ve výši 75 % příjmových zdrojů státního rozpočtu těžce zasáhla súdánskou ekonomiku. Chartúmská vláda začala pátrat po alternativních zdrojích příjmů, například započala více podporovat rozvoj těžby zlata.²¹⁵ Situace v Jižním Súdánu je kontrolována vojáky OSN a také mezinárodní policií.

V zemi působí rovněž humanitární organizace, které usilují o kvalitnější podmínky pro život apod. V březnu 1989 se vláda Sádika a-Mahdího dohodla s OSN a s několika dárcovskými státy (včetně USA) na plánu s názvem Operace živý Súdán (Operation Lifeline Sudan OLS), který zajišťoval úlohu organizátora i distributora potravinové pomoci. Podle OLS byla oběma stranám konfliktu, vládě i SPLA, dodána potravinová pomoc, která částečně odvrátila hrozbu rozšíření hladomoru. Vzhledem k obrovskému suchu, které postihlo Súdán, začala v roce 1990 druhá fáze rozsáhlé humanitární pomoci OLS. Pro-irácký postoj Súdánu během války v Perském zálivu a

²¹² PANTŮČKOVÁ, J. *Súdán*. 1981, s. 46.

²¹³ TERNON, Y. *Genocidy XX. století*. 1997, s. 268.

²¹⁴ ANDERSON, J. *Nejkrutější válečné zločiny v dějinách*. 2009, s. 373.

²¹⁵ Businessinfo.cz. *Súdán: Vnitropolitická charakteristika* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/sudan-vnitropoliticka-charakteristika-18044.html>.

jeho nedodržování lidských práv odradilo mnoho dárců. Zpravidla byla potravinová pomoc dovážena pod záštitou OSN a její institucí Operation Lifeline Sudan. Začátkem roku 1999 spustila instituce při OSN, World Food Programme (WFP) potravinovou pomoc v západním Súdánu o objemu 142 mil. USD určenou pro 2,4 milionů obyvatel. V období sucha v letech 2000 - 2001 mezinárodní společenství opět pohotově reagovalo a odvrátilo naprostou humanitární katastrofu. Mezinárodní dárci nadále poskytují velké množství humanitární pomoci do všech částí Súdánu.

Největší dárcé rozvojové pomoci podle OECD v období 2010 - 2011 ztělesnily USA s 371 mil. USD a EU instituce s 224 mil. USD následované Velkou Británií s 139 mil. USD.²¹⁶

Země čelila řadě nevyřešených problémů. Také bylo připravováno referendum, které bylo nakonec uskutečněno v lednu 2011. Většina osob v referendu hlasovala pro osamostatnění, avšak stále vyvstává na povrch otázka týkající se oblasti Abyei. K osamostatnění Jižního Súdánu došlo 9. července 2011. Nepřípravenost obou států na tak radikální změnu ukázaly rozsáhlé ozbrojené střety prakticky hned po oddělení ve sporných hraničních oblastech. Oba státy se nedohodly na výši tranzitních poplatků za jihosúdánskou ropu, avšak není jiná možnost než přepravovat ropu výhradně přes území Súdánské republiky. Poplatky zahrnují používání potrubí, súdánských rafinerií a přístavního zařízení. Podíly na ziscích z ropy tvořily většinu státních příjmů obou zemí, čili jejich oddělení způsobilo radikální zhoršování ekonomické situace.²¹⁷

Dále došlo k implementaci mnoha smluv, které se však uskutečňují jen v pomalém tempu. Na začátku září 2013 prezidenti obou Súdánů souhlasili s mírovým postupem s další implementací dohod a s řešením případných sporů. Nevyřešenou otázkou však nadále tvoří území Abyei, které je bohaté na ropu. Obě vlády rovněž souhlasily s realizací referenda, avšak se rozcházejí v názoru na podmínky účasti.

Stále však pokračuje napjatá situace v oblastech okolo společné hranice mezi Súdánem a Jižním Súdánem nebo pobřežní hraniční oblasti Súdánu s Eritreou a dalšími.

Také v současnosti je v zemi řada sporných území a otázek, jenž vyžadují společné řešení. Zatím snad největším problémem jsou neutichající konflikty v Dárfúru. Konflikt v Dárfúru eskaloval v roce 2003 také proto, že dohoda CPA, která ukončila válku mezi severem a jihem, ignorovala marginalizaci této periferní oblasti. Povstalci

²¹⁶ Businessinfo.cz. *Súdán: Vnitropolitická charakteristika* [online]. 2009 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/sudan-vnitropoliticka-charakteristika-18044.html>.

²¹⁷ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Súdán*. [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/sudan/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html.

pak nařkli vládu z diskriminace dárfúrského regionu a neschopnosti řešit problémy na regionální úrovni. Začali útočit na vládní cíle reprezentované policejními stanicemi, armádními základnami a vojenskými konvoji. Následně došlo k dobytí města Golo v Severním Dárfúru. Chartúmská vláda odpověděla na tyto akce masivními leteckými a pozemními útoky. V březnu 2003 se rebelové zmocnili města Tine podél hranice Čadu a zajistili velké množství zásob a zbraní. Konflikt má velkou řadu obětí a do bojů byl zatažen také sousední ČAD. Konflikt měl vyřešit podpis mírové dohody v katarském Doha, avšak jak se zdá, ani tato cesta prozatím nevedla k úspěchu.

Diplomová práce analyzovala příčiny nestability v Súdánu se zaměřením na podstatu konfliktu, jeho aktéry a postoje mezinárodního společenství. Analýza se věnovala charakteristice nově vzniklého státu Jižní Súdán a konfliktu v západosúdánské oblasti Dárfúr. Práce se dále zaměřila na klíčové události ve vývoji sporu zvláště od druhé občanské války až po současnost. Pozornost byla věnovaná dosavadním strategiím řešení sporu.

Diplomová práce se zaměřila také na splnění dílčích cílů práce, kterými bylo:

1. Analyzovat historii země.
2. Analyzovat konflikty země.
3. Snaha uvést, kdo a co je příčinou vzniku sporů této země.
4. Analyzovat současný stav země.
5. Popsat předpokládaný vývoj země.

Domnívám se, že se úspěšně podařilo analyzovat výše uvedené cíle.

Zároveň byly v rámci práce stanoveny hypotézy, které byly dále vyhodnoceny a následně potvrzeny nebo vyvráceny. Jednalo se o následující hypotézy:

Hypotéza H1: Příčiny konfliktů spočívají v etnické a náboženské rozmanitosti země.

Hypotéza H2: Velký vliv na vznik konfliktů má politický vývoj země.

Hypotéza H3: Geografická poloha má dopad na vznik konfliktů v zemi.

Hypotéza H4: Súdánský konflikt je ve velké míře internacionalizován díky účasti USA, OSN a EU.

Hypotéza H1 se potvrdila. Náboženská rozmanitost země kupodivu nečiní příliš velké problémy, jelikož země je spíše orientovaná, ač násilně, na islám. Naopak etnická příslušnost hraje klíčovou roli ve vývoji konfliktu. Podívám se na tuto problematiku nyní podrobněji. V Jižním Súdánu žije více než 200 etnických skupin a vyskytuje

se zde z toho důvodu velké množství jazyků. V této zemi se nejvíce vyznává křesťanství (60,5 %), tradiční animismus (32,9 %) a zbylou část tvoří muslimové (6,2 %). Avšak zákon zakazuje vyznávat jiné vyznání než je islám a vláda využívá zákony ke stíhání politických oponentů. Existuje i určitá podmíněnost mezi politickou nestabilitou a počtem etnických skupin v zemi. Například v Dárfúru je jednoznačně patrná etnická nesnášenlivost. Násilná arabizace a utlumování původních jazyků vyvolala u afrických kmenů pocit méněcennosti, jenž přetrvává dodnes.

Hypotéza H2 se potvrdila, neboť na vznik konfliktů má také velký podíl politický vývoj země, jelikož velká část obyvatelstva s vládou nesouhlasí. Zejména konflikt v Dárfúru má politický kontext. Také tuto hypotézu je nutné podrobněji rozebrat. V práci bylo řečeno, že při konfliktu v Súdánu hraje důležitou roli politická realita nezávislé země a dlouhodobý nerovnoměrný rozvoj dvou částí země. Problém zde tvoří také zkorumpované vlády, a tak lokální a regionální skupiny pomocí nezávislé se snaží získat svá práva. obecně v těchto chudých zemích jsou občanské vlády důsledkem přetrvávající nefunkčnosti mocenských systémů již v období turecko-egyptské nadvlády. Již v době kolonialismu putovaly všechny finanční prostředky jen na sever země, zatímco jih země byl bez prostředků a takto to trvalo i nadále. Problémem znepráctění země je také z velké části naleziště ropy, o které se obě přou. Hypotéza H2 se potvrdila, neboť byl zde autoritativní režim se spornou legitimitou nastolený opakovaně po vojenském převratu, časté neústavní změny, neúčinnost státního aparátu a vlády zajistit bezpečnost v zemi, hrubé porušování lidských práv apod.

Hypotéza H3 se potvrdila, neboť geografická poloha má také do určité míry dopad na vznik konfliktů. Například jde o rozložení vodstva a tím také možnost žití nebo již zmiňované pře o naleziště ropy.

Hypotéza H4 se potvrdila, neboť bylo zjištěno, že Súdánský konflikt je ve velké míře internacionalizován díky účasti USA, OSN a EU.

Domnívám se, že se stanovené cíle práce podařilo splnit. Téma, které jsem si vybrala pro svou diplomovou práci, je značně rozsáhlé a jistě by bylo možné je napsat mnohem podrobněji. Takto podrobný popis však není možný, jelikož by v mnohém přesáhl stanovený rámec práce, avšak je možné se mu blíže věnovat při diskusi. Další zaměření této práce lze směřovat k výhradní analýze konfliktu v Dárfúru apod.

SUMMARY

The theme of the thesis is: the conflict in the Sudan. The diploma thesis consists of 9 chapters. The thesis is devoted to the general theory of basic characteristics and subsequent conflicts in Sudan and South Sudan. The main aim of the thesis is the analysis of the causes of the instability in Sudan focusing on the essence of the conflict based on political, historical, ethnic, religious, and economic factors. The thesis focuses on the characterization of the actors of the conflict in the Sudan and the conflict in Darfur. There are laid down intermediate objectives as well as there are a set of hypotheses. The thesis presents the problem of the North and South Sudan, where they are kept constant. From the beginning there was obvious a political and economic domination of the North above the southern tribes of the Sudanese Republic. The North understood the South as its own colony which was understandable, since the residents of the South have learned about the transfer of power from the hands of Great Britain to Muslims living in the North in 1955. This led to civil war.

The thesis also addressed the conflict in Darfur which peaked in the early 21st century due to the Government inability to solve the regional problems. The Darfur strains have revolted and were subsequently joined by other smaller ethnic groups. They together have formed a rebel group called the Sudanese Liberation Army Movement (SLAM/M) and the Justice and Equality Movement (JEM). Established in 2003, the Sudanese Liberation Army (SLA).

The thesis has confirmed that in the country there are problems associated with ethnicity as well as there are problems with the Government and politics of the country. In the country there is an authoritarian regime with the disputed legitimacy established repeatedly after a military coup, the frequent changes, the ineffectiveness of the unconstitutional state apparatus and the Government to ensure security in the country, gross violations of human rights as well. Geographic location influences the emergence of conflicts. For example there are problems with the layout of the waters, and thus also the possibility of living or over oil deposits.

Nowadays there are still problems in Darfur which should solve the Doha Agreement. This step unfortunately didn't solve the conflicts.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- **Monografie**

ANDERSON, J., WILLIAMS, A., HEAD, V. *Nejkrutější válečné zločiny v dějinách*. 1. vyd. Frýdek-Místek: Alpress, 2009. 398 s. ISBN 978-80-7362-706-5.

BAAR, V. *Národy na prahu 21. století, Emancipace nebo nacionalismus?* Ostrava: Tilia, 2001. 415 s. ISBN 80-7042-807-4.

BROWN, M. E. *Ethnic conflict and international security*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1993. 276 s. ISBN 0691000689.

COLLINS, R., O. *A history of modern Sudan*. New York: Cambridge University Press, 2008, 331 s. ISBN: 978-0-521-67495-9.

COLLINS, R., O. *Civil wars and revolution in the Sudan: essays on the Sudan, southern Sudan, and Darfur, 1962-2004*. 1 vyd. Hollywood, CA: Tsehai Publishers, 2005. ISBN 0-9748198-7-5.

DALY, M. *Darfur's sorrow: the forgotten history of a humanitarian disaster*. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2010, 376 s.

FLINT, J., DE WAAL, A. *Darfur: a new history of a long war*. New York: Distributed in the USA exclusively by Palgrave Macmillan, 2008. 320 s. ISBN 978-184277-949-1.

GALLAB, Abdullahi A. *The first Islamist republic: development and disintegration of Islamism in the Sudan*. Aldershot and Burlington, VT: Ashgate, 2008. 183 s. ISBN 978-0-7546-7162-6.

GEDLU, M. *Subsaharská Afrika: Problémy demokracie, nacionalismu a mezinárodních vztahů*. Ústav mezinárodních vztahů, 1998. ISBN 80-85864-42-8.

Grzyb, Amanda, F. *The World and Darfur: International Response to crimes of humanity in Western Sudan*, McGill-Queen's University Press, Montreal 2009. 392 S. ISBN 978-07735-3535-0.

GUARAK, Mawut Achiecque Mach. *Integration and fragmentation of the Sudan: an African renaissance*. Bloomington. In: AuthorHouse. 735 s.

HOILE, David. *Darfur: the road to peace*. 3rd, rev. ed. European-Sudanese Public Affairs Council, 2008. 525 s. ISBN 1903545412.

HUNTINGTON, Samuel P. *Střet civilizací : boj kultur a proměna světového řádu*. Přeložil Ladislav Nagy. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 2001. 447 s. ISBN 80-86182-49-5.

HOWARD, O. T. *The Tragedy of Failure: Evaluating State Failure and Its Impact on the Spread of Refugees, Terrorism, and War*. ABC-CLIO. 2010. 156 s. ISBN 978-0-313-38120-1.

IDRIS, A., H. *Conflict and politics of identity in Sudan*. New York, NY: Palgrave Macmillan, 2005. 143 s. ISBN 1-4039-6939-6.

KEPEL, G. *Jihad: the trail of political Islam*. 1. vyd. Překlad Růžena Ostrá. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 2002. 182 s. ISBN 10: 0674010906.

Kolektiv autorů. *Encyklopedie Zeměpis světa*. Praha: Columbus, 1999. ISBN 80-901727-6-8.

KOOS, Carlo. *Comparing the United Nations Mission in Sudan (UNMIS) with the United Nations African Union Mission in Darfur: Background, Mandate, Scope, Success: & Failures*. München: GRIN Verlag GmbH, 2010. ISBN 978-3-640-63610-5.

KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*. 2. aktual. a rozš. vyd. Praha: Ekopress, 2001. 712 s. ISBN 80-86119-45-9.

KVÁČA, V., KNOTKOVÁ, V., KOCHAN, J. *Ropné zásoby v subsaharské Africe a jejich vliv na utváření světové politiky*. Brno: Tribun EU, 2009. 268 s. ISBN 978-80-7399-870-7.

LEVY, P., LATIF, A. Z. *Sudan*. Marshall Cavendish. 2008. 144 s. ISBN 978-0-7614-2083-5.

LOBBAN, R. *Historical Dictionary of the Sudan*. Lanham, Md.: Scarecrow Press, 2002. ISBN 10: 0810841002.

MAMDANI, M. 2009. *Saviours and Survivors. Darfur, Politics and the War on Terror*. Cape Town: HSRC Press. ISBN 10: 0385525966.

MULU, F., K. *The role of regional organizations in conflict management: IGAD and the Sudanese Civil war*. 2008. 94 s. ISBN 9966909583.

NDULU, J. B. *The Political Economy of Economic Growth in Africa, 1960-2000*. Cambridge University Press, 2008. ISBN 97805218494.

PANTŮČKOVÁ, J. *Súdán*. 1. vyd. Praha: PRESSFOTO, 1981.

PETTERSON, D. *Inside Sudan: political Islam, conflict, and catastrophe*. Rev. and updated, pbk. ed. Boulder, Colo.: Westview Press, 2003. 269 s. ISBN 978-0-8133-3657-2.

PROROK, V., LISA, A. *Teorie a praxe řešení politických konfliktů*. Praha: Grada. 2011. 160 s. ISBN 978-80-247-7376-6.

RADĚJ, T. *Súdán: mír na obzoru*. Mezinárodní politika, 3/2004. ISSN 0543-7962.

SMITH, S. W. 2001. *Sudan: In a Procrustean Bed with Crisis*. *International Negotiation* 16.

TERNON, Y. *Genocidy 20. století: zločinný stát*. 1. vyd. Praha: Themis, 1997. 358 s. ISBN 80-85821-45-1.

TESAŘ, F. *Etnické konflikty*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 251 s. ISBN 978-80-7367-097-9.

TOMEŠ, J., FESTA, D., NOVOTNÝ, J. *Konflikt světů a svět konfliktů: střety idejí a zájmů v současném světě*. P3K Praha. 2007. ISBN 978-80-903587-6-8.

VOTRUBEC, C. *Afrika, zeměpisný přehled kontinentu a jeho oblastně ekonomické problémy*, 1. vyd. Praha: SPN, 1978. 593 s.

WAI, D., M. *The Southern Sudan: the problem of national integration*. London: F. Cass, 1973.

WEISS, G. T. *What's Wrong with the United Nations and How to Fix it*. Wiley. 2008. 292 s. ISBN 10: 0745642985.

WAISOVÁ, Š. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005, 206 s. ISBN 80-7178-390-0.

ZÁHOŘÍK, J. *Ohniska napětí v postkoloniální Africe*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2012. 274 s. ISBN 978-80-246-1961-3.

- **Sborníky**

ABDUL-JAIL, M. A. *Nomad-sedentary relations and the question of land rights in Darfur: From complementarity to conflict*. In: Nomadic-sedentary relations and failing state institutions in Darfur and Kordofan (Sudan). Ed. Rottenburg, R. Halle: Ori-entwissenschaftliches Zentrum, Martin-Luther-Universität. 2008.

USMAN, T. *Counter-Insurgents or Ethnic Vanguard?* in: Francis, D. J. (eds.): *Civil Militia, Africa's Intractable Security Menace*. Aldershot, Ashgate Publishing Limited, 2005.

- **Články v odborných časopisech**

BARBOUR, K. M. *The Sudan Since Independence*. The Journal of Modern African Studies. Cambridge University Press, Vol. 18, No. 1 (March 1980), pp. 73-93. ISSN 0022-278X.

BÍLKOVÁ, Veronika Bílková. *Afrika: laboratoř mezinárodního trestního soudnictví*. Mezinárodní politika. Ústav mezinárodních vztahů. 2007, roč. 31, č. 5, s. 16-18.

BÍLKOVÁ, V. a kol. *Konflikt světů a svět konfliktů. Střety idejí a zájmů v současném světě*. Mezinárodní vztahy. [online]. 2008, roč. 2008, č. 4. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.mezinarodnivztahy.com/article/view/308>. ISSN 0323-1844.

FLUEHR-LOBBAN, C., LOBBAN, R. *The Sudan since 1989: National Islamic Front rule*. Arab Studies Quarterly 23(2). 2001. ISSN 2043–6920.

KVÁČKA, V. *Politická nestabilita v Africe 1960-2000*, Mezinárodní vztahy, 2003, roč. 38, č. 4. ISSN 0323-1844.

LESCH, A., M. *The Impasse in the Civil War*. Arab Studies Quarterly 23(2). 2001. ISSN 2043–6920.

LESCH, A., M. *Sudan: The Torn Country*. Current History. Vol. 98. no 628. 1999. ISSN 0011-3530.

MAYOTTE, J. *Civil War in Sudan: The Paradox of Human Rights and National Sovereignty*. Journal of International Relations. 1994. Vol. 47. 497 – 524. ISSN 0022-197X.

SCOTT, P. *The Sudan Peoples' Liberation Movement (SPLM) and Liberation Army (SPLA)* In: Review of African Political Economy [online]. 1985, č. 33. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.roape.org/033/08.html>.

PAN, J. *African Union's Intervention in Sudan: Importance and Effectiveness*. Insight on Africa, roč. 2. č. 2. 113 – 127 s. ISSN 0975-0878.

ZÁHOŘÍK, J. *Severovýchodní Súdán. "Zapomenutý konflikt" v širší perspektivě*. Mezinárodní vztahy. Roč. 2008, vol. 3. ISSN 0323-1844.

- **Internetové zdroje**

A summary of the Comprehensive Peace Agreement. *Conciliation Resources* [online]. cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.c-r.org/our-work/accord/sudan/cpa-summary.php>.

ABIODUN, A., OLONISAKIN, F. *Economic Fragility and Political Fluidity: Explaining Natural Resources and Conflicts*. Adekeye Adebajo – Sriram, Ch. L. *Managing Armed Conflict in the 21st Century*. [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.artsrn.ualberta.ca/courses/PoliticalScience/474A1/documents/AlaoandOlonisakinEconFragilityPolFluidityResourceConflict.pdf>.

AFROL NEWS. *Sudan now Africa's third largest oil producer* [online]. 2010 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.afrol.com/articles/21889>.

Amnesty International. *ICC issues arrest warrant for Sudanese President al Bashir* [online]. 2009 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/news/icc-issues-arrest-warrant-sudanese-president-al-bashir-20090304>.

AMO. *Súdán - Dárfúr* [online]. 2007 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.amo.cz.uvds103.active24.cz/soubory/student-summit/12-rocnik/BGR_RB_Sudan_Darfur.pdf.

BADMUS, I., A., B. *Contesting Exclusion: Uneven Development and the Genesis of the Sudan's Darfur War*. *Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences* [online]. 2011, roč. 3, č. 3, 880 – 912 cit [2013-11-23]. Dostupné z WWW: http://www.academia.edu/1188906/Contesting_Exclusion_Uneven_Development_and_the_Genesis_of_the_Sudans_Darfur_War. 899 – 900 s.

BBC News. *Sudan „Stealing“ Oil from South* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.bbc.co.uk/news/worldafrica-15983251>.

Businessinfo.cz. *Súdán: Základní informace o teritoriu* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/sudan-zakladni-informace-o-teritoriu-18043.html>.

Businessinfo.cz. *Súdán: Vnitropolitická charakteristika* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/sudan-vnitropoliticka-charakteristika-18044.html>.

CIA The World Factbook. *South Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/od.html>.

COLLINS, R., O, a kol. *South Sudan*. Encyclopedia Britannica [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.britannica.com/search?query=south%20sudan>.

Country Reports on Human rights Practices for 2011 [online]. 2011 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.state.gov/documents/organization/187907.pdf>.

CountryReports.org. *Country information* [online]. cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.countryreports.org/country.aspx?countryid=228&countryName=Sudan>.

Country Reports. *Sudan country* [online]. 2010 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.countryreports.org/country/Sudan.htm>.

Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide: Approved and proposed for signature and ratification or accession by General Assembly resolution 260 A (III) of 9 December 1948 [online]. cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.hungarian-human-rights.eu/Convention%20on%20the%20Prevention%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Genocide.pdf>.

Encyclopedia of the Nations. *Sudan* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Sudan.html>.

EU External Action. *EU Relations with the Republic of South Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://eeas.europa.eu/south_sudan/.

Freedom House. *Freedom in the World 2013* [online]. 2013 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2013>.

Freedom House. *Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2013/sudan>.

Globalsecurity.org. *Military: Sudan Civil War: DLF, SLM/A, JEM* [online]. 2011 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/darfur.htm>.

GlobalSecurity.org. *Sudan Civil War: DLF, SLM/A, JEM* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/darfur.htm>.

Globalsecurity.org. *Military: Sudan People's Liberation Army (SPLA)* [online]. 2011 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.globalsecurity.org/military/world/para/spla.htm>.

GUIDÈRE, M. *Historical dictionary of Islamic fundamentalism*. Lanham, Md. Scarecrow Press [online]. 2012 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://books.google.cz/books?id=p5FWkN6B09YC&dq=Lobban,+Richard.+Historical+Dictionary+of+the+Sudan.+Lanham,+Md.:+Scarecrow+Press,+2002.&source=gbs_navlinks_s

HIK. *The Heidelberg Institute for International Conflict Research. Methodology* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.hiik.de/en/methodik/index.html>.

Human Rights Watch. *Chaos By Design, Peacekeeping Challenges for AMIS and UNAMID*. [online]. 2007, Vol. 19, No. 15., s. 32 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.hrw.org/reports/2007/sudan0907/sudan0907webwcover.pdf>.

ICG. *Darfur Rising: Sudan's New Crisis*. Nairobi/Brussels: ICG [online]. 2004 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.crisisgroup.org/en/regions/africa/horn-of-africa/sudan/076-darfur-rising-sudans-new-crisis.aspx>.

IGAD. *Intergovernmental Authority on Development IGAD* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.igad.int>.

International Crisis Group. *Darfur rising. Sudan's New Crises*. ICG Africa Report N. 76. [online]. 2004 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.ciaonet.org/wps/icg40/icg40.html>.

International Criminal Court. *Warrant of Arrest for Omar Hassan Ahmad Al Bashir* [online]. 2009 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.icc-cpi.int/iccdocs/doc/doc639078.pdf>.

LYMAN, P. *Two New Sudans: A Roadmap Forward*. U. S. Senate Foreign Relations Committee Hearing, Washington [online]. 2011 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.state.gov/s/sudan/rem/2011/168657.htm>.

MACHAR T., R. *South Sudan: A History of Political Domination: A Case of Self-Determination (Riek Machar)*. Philadelphia: African Studies Center, University of Pennsylvania [online]. 1995 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://www.africa.upenn.edu/Hornet/sd_machar.html.

MATYÁŠ, Pe. *Britské listy: Dárfúr: Genocida, nebo politický konflikt mající hluboké kořeny?* [online]. 2006 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://blisty.cz/art/31670.html>.

METZ, CH. H. *Geography in Sudan: A Country Study*. Federal Research Division, Library of Congress [online]. 1991 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://countrystudies.us/sudan/30.htm>.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Súdán*. [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/sudan/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html.

Minority Rights Group International. *World Directory of Minorities and Indigenous Peoples - Sudan: Nuba* [online]. 2008 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.refworld.org/docid/49749ca43c.html>.

Mongabay. *Sudan - History* [online]. cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.mongabay.com/reference/country_studies/sudan/HISTORY.html.

MURPHEY, D., D. *Do Something About Darfur: A Review of the Complexities*. The Journal of Social, Political, and Economic Studies [online]. 2008, roč. 33, č. 2 cit [2013-11-23]. Dostupné z WWW: <http://dwightmurphey-collectedwritings.info/Art96-2.htm>, s. 241 – 242.

Office of the Spokesman. *Darfur Peace Agreement Fact Sheet U.S.* Department of State. [online]. 2006 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2006/65972.htm>.

Patey, L.A. *A Complex Reality: The Strategic behaviour of multinational oil corporations and the new wars in Sudan*. DIIS REPORT, s. 32-34 [online]. 2006 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.ciaonet.org/wps/dii028/index.html>.

Pew Research Forum. *Global Religious Landscape* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://features.pewforum.org/grl/population-percentage.php>.

PROKOPOVÁ, K. *Dárfúr - příčiny probíhajícího konfliktu* [online]. E-polis.cz. 2010 cit [2013-11-23]. Dostupné z WWW: <http://www.e-polis.cz/mezinarodni-vztahy/564-darfur-priviny-probihajiciho-konfliktu.html>.

Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the United Nations Secretary General, Geneva [online]. 2005 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.un.org/news/dh/sudan/com_inq_darfur.pdf.

Republic of the Sudan. *European Community, Country Strategy Paper and National Indicativ: Programme for the period 2005 – 2007* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_sd_csp_en.pdf.

Sudan Humanitarian Update 3rd quarter 2011, OCHA, 1 December 2011, s. 1 [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.unsudanig.org/docs/OCHA%20Sudan%20Humanitarian%20Update%20Q3%202011.pdf>.

Technology Integration Division. *Sudan in Perspective. An Orientation Guide* [online]. 2012 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://famdliflc.lingnet.org/products/cip/Sudan/sudan.pdf>.

The World Bank. *South Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://data.worldbank.org/country/south-sudan>.

The Southern Sudan Centre for Census. *Statistics and Evaluation. Key Indicators for Southern Sudan* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://ssnbs.org/storage/key-indicators-for-southern-sudan/Key%20Indicators_A5_final.pdf 2011-02-08.

Transparency International: Global Corruption Barometer [online]. 2013 [cit. 2013-11-22]. Dostupné z: <http://www.transparency.org/gcb2013>.

Transparency International [online]. 2013 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://www.transparency.org/whatwedo/answer/overview_of_corruption_and_anti_corruption_in_south_sudan.

UCDP. *Sudan*. [online]. 2012 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=145®ionSelect=1-Northern_Africa#.

UN: UNAMID African Union/United Nations Hybrid operation in Darfur. *Mise UNAMID započala ustanovením rezoluce RB OSN 1769* [online]. 2007 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.un.org/en/peacekeeping/missions/unamid/>.

United Nations Security Council: Resolution 1564 (2004) Adopted by the Security Council at its 5040th meeting, on 18 September 2004, S/RES/1564 (2004). [online]. 2004 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.worldlii.org/int/other/UNSCRSn/2004/43.pdf>.

United Nations Security Council. *Adopted by the Security Council at its 5158th meeting*. S/RES/1593 [online]. 2001 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.icc-cpi.int/NR/rdonlyres/85FEBD1A-29F8-4EC4-9566-48EDF55CC587/283244/N0529273.pdf>.

United Nations. *Press Conference* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://www.un.org/News/briefings/docs/2013/131120_LDCs.doc.htm.

United States of the Treasury. *Sudan sanctions* [online]. cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.treasury.gov/resource-center/sanctions/Programs/pages/sudan.aspx>.

UNMIS. *Sudan Comprehensive Peace Agreement* [online]. 2005 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://unmis.unmissions.org/Default.aspx?tabid=515>.

Uppsala University, Department of Peace and Conflict resolution. *Dabáze konfliktů* [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.pcr.uu.se/database>.

Uppsala Conflict Data Program Conflict Encyclopedia. *Peace Agreements, Sudan, Darfur Peace Agreement* [online]. 2013 [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: http://www.ucdp.uu.se/gpdata/gpcountry.php?id=145®ionSelect=1-Northern_Africa#.

Úřední věstník Evropské unie. *Rozhodnutí rady 2013/527/SZBP* [online]. 2013 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ZGHQa5-jsHqJ:eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do%3Furi%3DOJ:L:2013:284:0023:0026:CS:PDF+&cd=3&hl=en&ct=clnk&gl=cz>.

Úřední věstník Evropské unie. *Usnesení Evropského parlamentu ze dne 9. září 2010 o odmítnutí Keni zatknout prezidenta Umaraal-Bašíra* [online]. 2010 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:GdqAKjE7_icJ:eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do%3Furi%3DOJ:C:2011:308E:0083:0085:CS:PDF+&cd=12&hl=en&ct=clnk&gl=cz.

VESELÝ, D. *Britské listy: Dárfúr: Genocida, nebo politický konflikt mající hluboké kořeny?* [online]. 2009 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://blisty.cz/art/47207.html>.

Voice of America. *Sudan's Comprehensive Peace Agreement* [online]. cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.voanews.com/content/sudans-comprehensive-peace-agreement-cpa-112719954/157128.html>.

Webové stránky povstaleckého hnutí JEM [online]. 2013 cit. [2013-12-28]. Dostupné z WWW: <http://www.sudanjem.com>.

WOLFRAM, L. *South Sudan: International State-building and Its Limits*. Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik, German Institute for International and Security Affairs. [online]. 2012 cit. [2013-11-22]. Dostupné z WWW: http://www.swp-berlin.org/en/publications/swp-research-papers/swp-research-paper-detail/article/south_sudan_state_building.html.

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha 1: Všeobecná mapa Súdánu
- Příloha 2: Politické sféry vlivu: červen 2006
- Příloha 3: Všeobecná mapa Jižního Súdánu
- Příloha 4: Administrativní mapa Jižního Súdánu
- Příloha 5: Rozložení obyvatelstva Jižního Súdánu
- Příloha 6: Náboženství v Súdánu před rozdělením
- Příloha 7: Etnické skupiny v Súdánu před rozdělením
- Příloha 8: Jazykové skupiny v Súdánu před rozdělením
- Příloha 9: Ropné koncese a súdánský konflikt
- Příloha 10: Říše Mahdího 1881-1898
- Příloha 11: Súdán pod anglo-egyptskou správou
- Příloha 12: Přehled zničených vesnic v Dárfúru
- Příloha 13: Mapa rostoucí militarizace konfliktu v Dárfúru

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Graf č. 1: Výsledky referenda

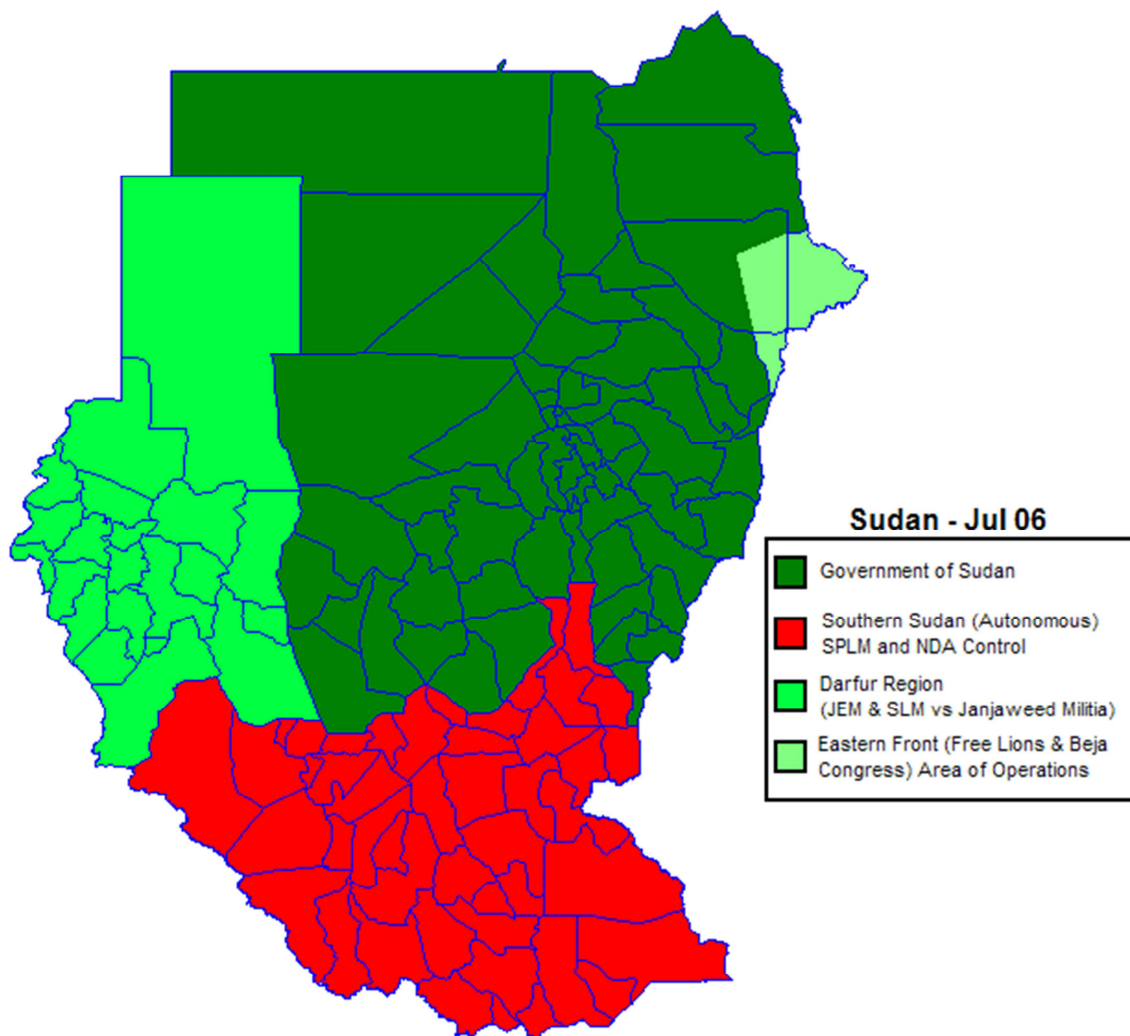
Tab. č. 1: Výsledky referenda podle oblastí

Příloha č. 1.: Všeobecná mapa Súdánu, [on - line 20. 11. 2013] Zdroj:

<http://mapsof.net/uploads/static-maps/sudan-map-2012.png>.

Příloha č. 2.: Politické sféry vlivu: červen 2006, [on - line 21. 11. 2013] Zdroj:
http://mapsof.net/map/sudan-politicaly-distrikt-map-jul2006#.Uos3o_ILOPw.

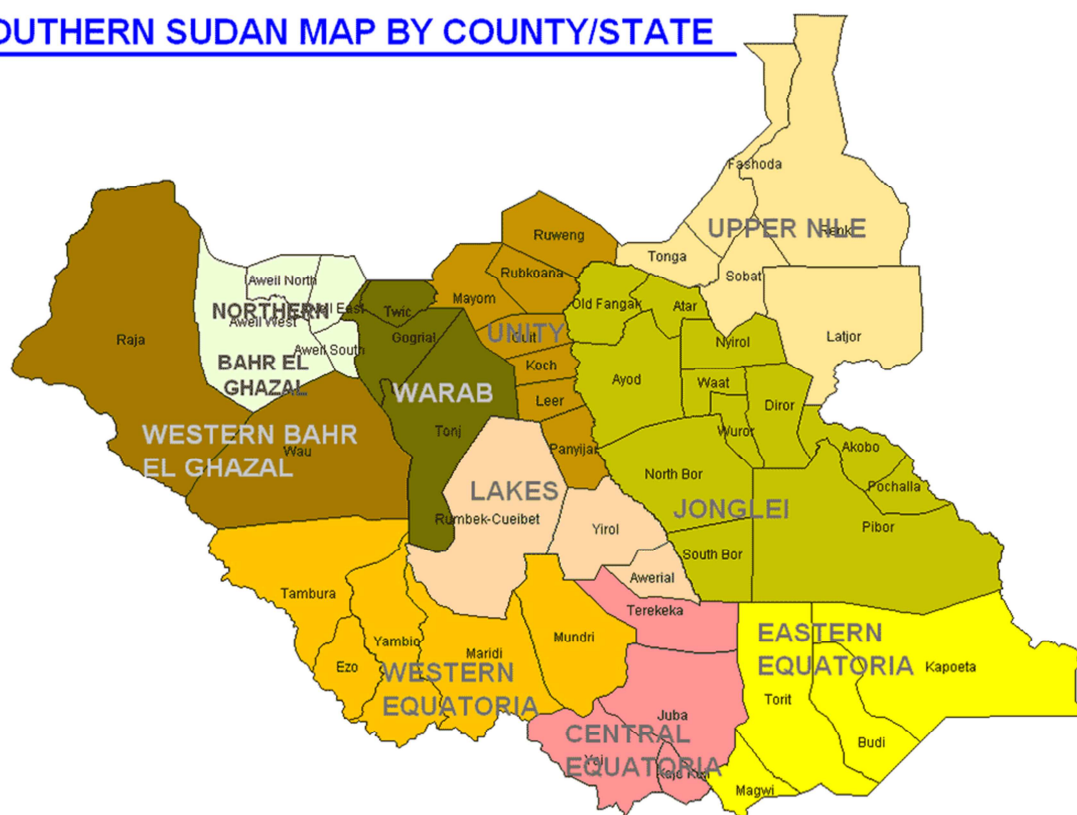
Příloha č. 3.: Všeobecná mapa Jižního Súdánu, [on - line 20. 11. 2013]

Zdroj: <http://mapsof.net/uploads/static-maps/south-sudan-map-2012.png>.

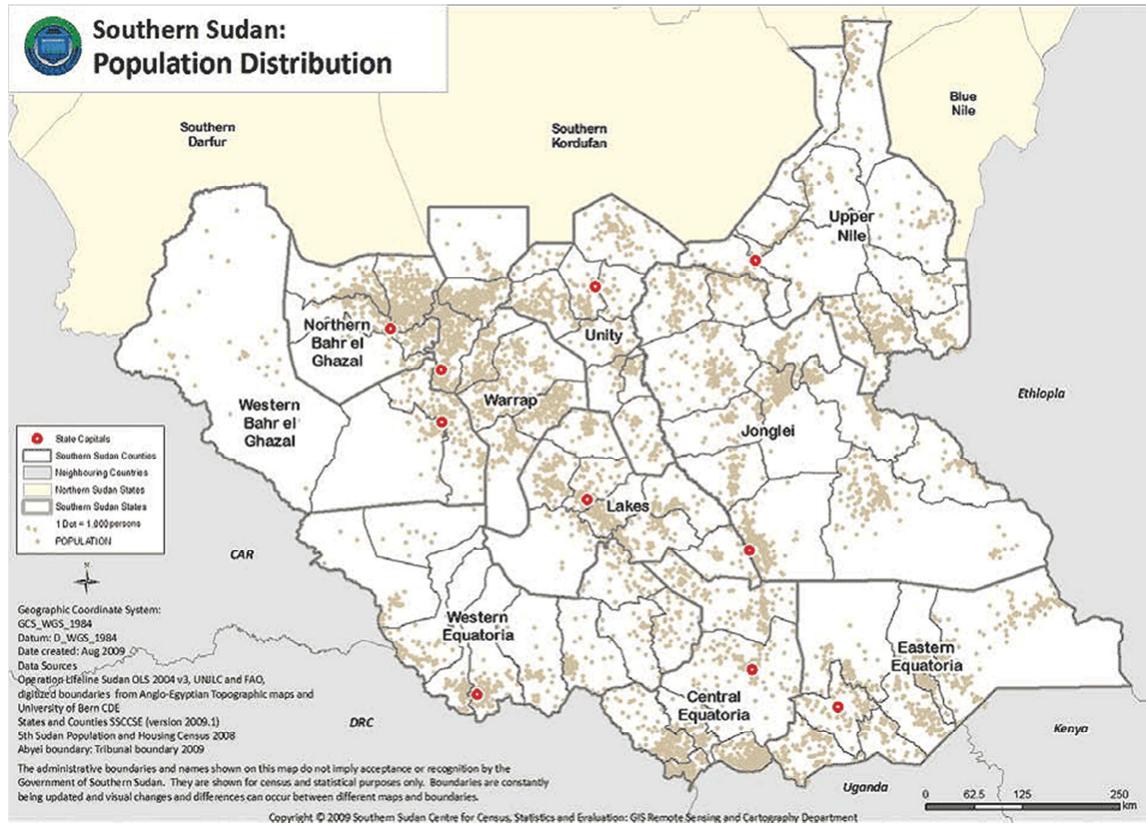
Příloha č. 4.: Administrativní mapa Jižního Súdánu, [on - line 20. 11. 2013]
http://mapsof.net/uploads/static-maps/south_sudan_map_states.png.

Zdroj:

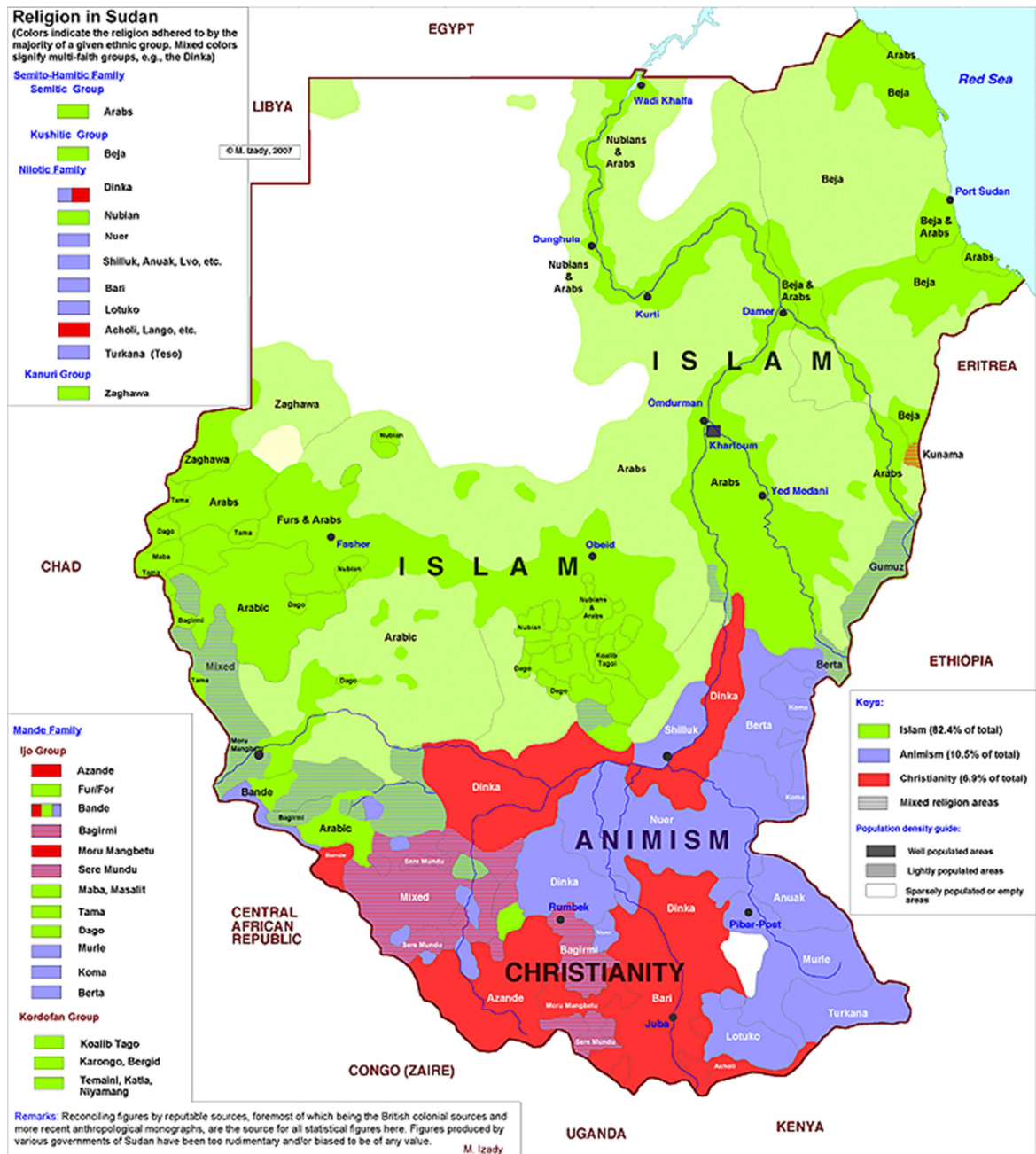
SOUTHERN SUDAN MAP BY COUNTY/STATE

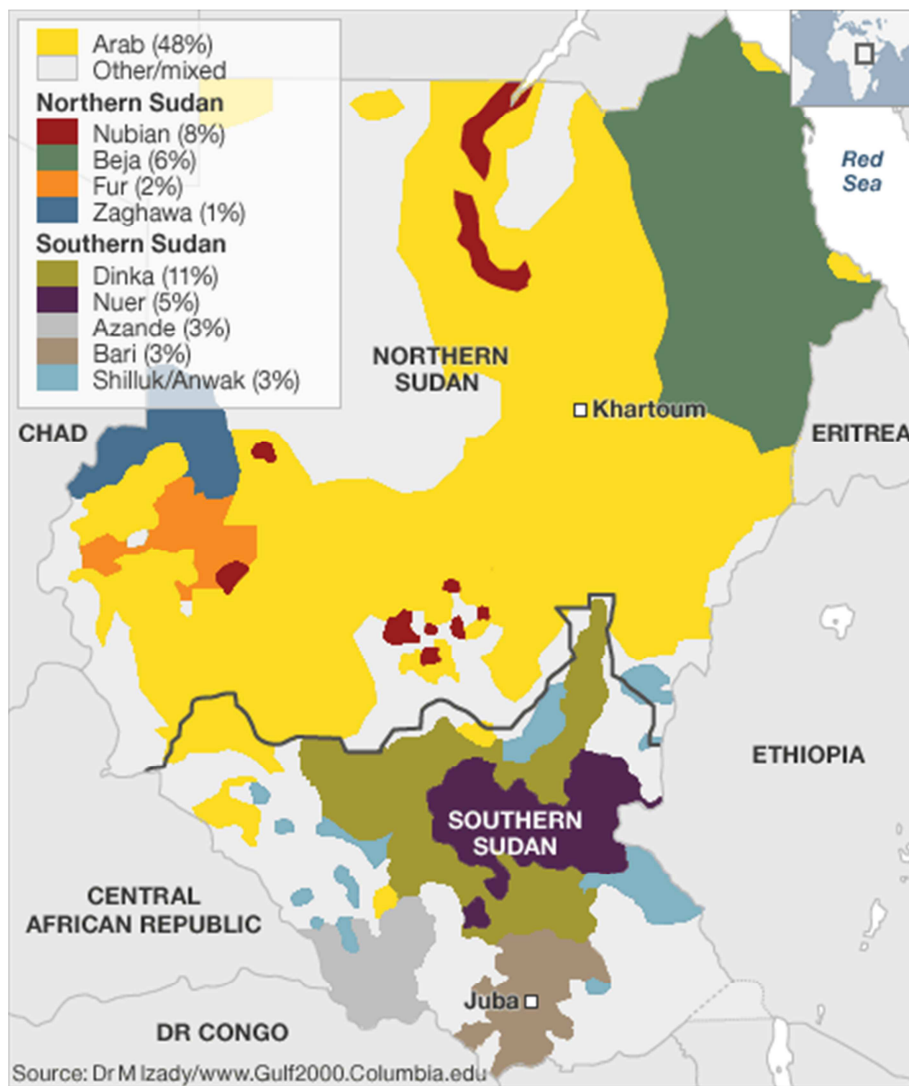
Příloha č. 5.: Rozložení obyvatelstva Jižního Súdánu, [on - line 20. 11. 2013] Zdroj: http://mapsof.net/uploads/static-maps/southern_sudan_population_distribution.png.

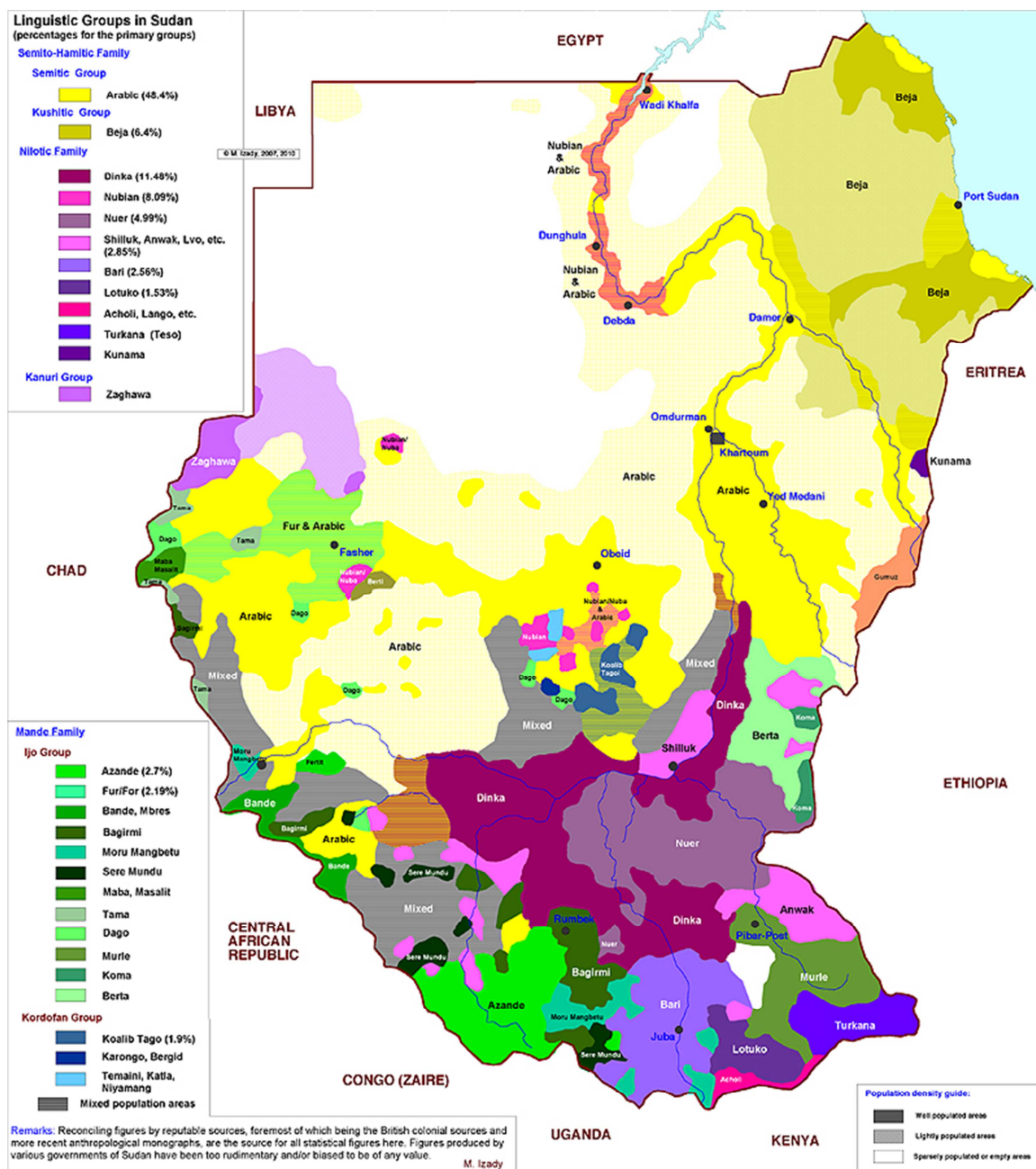
Příloha č. 6.: Náboženství v Súdánu před rozdělením, [on - line 20. 11. 2013] Zdroj: http://southsudaninfo.net/wp-content/uploads/reference_library/maps/map_sudan_religion.jpg.

Příloha č. 7.: Etnické skupiny v Súdánu před rozdělením , [on - line 20. 11. 2013] Zdroj: http://southsudaninfo.net/wp-content/uploads/reference_library/maps/map_sud_ethnic_464.gif.

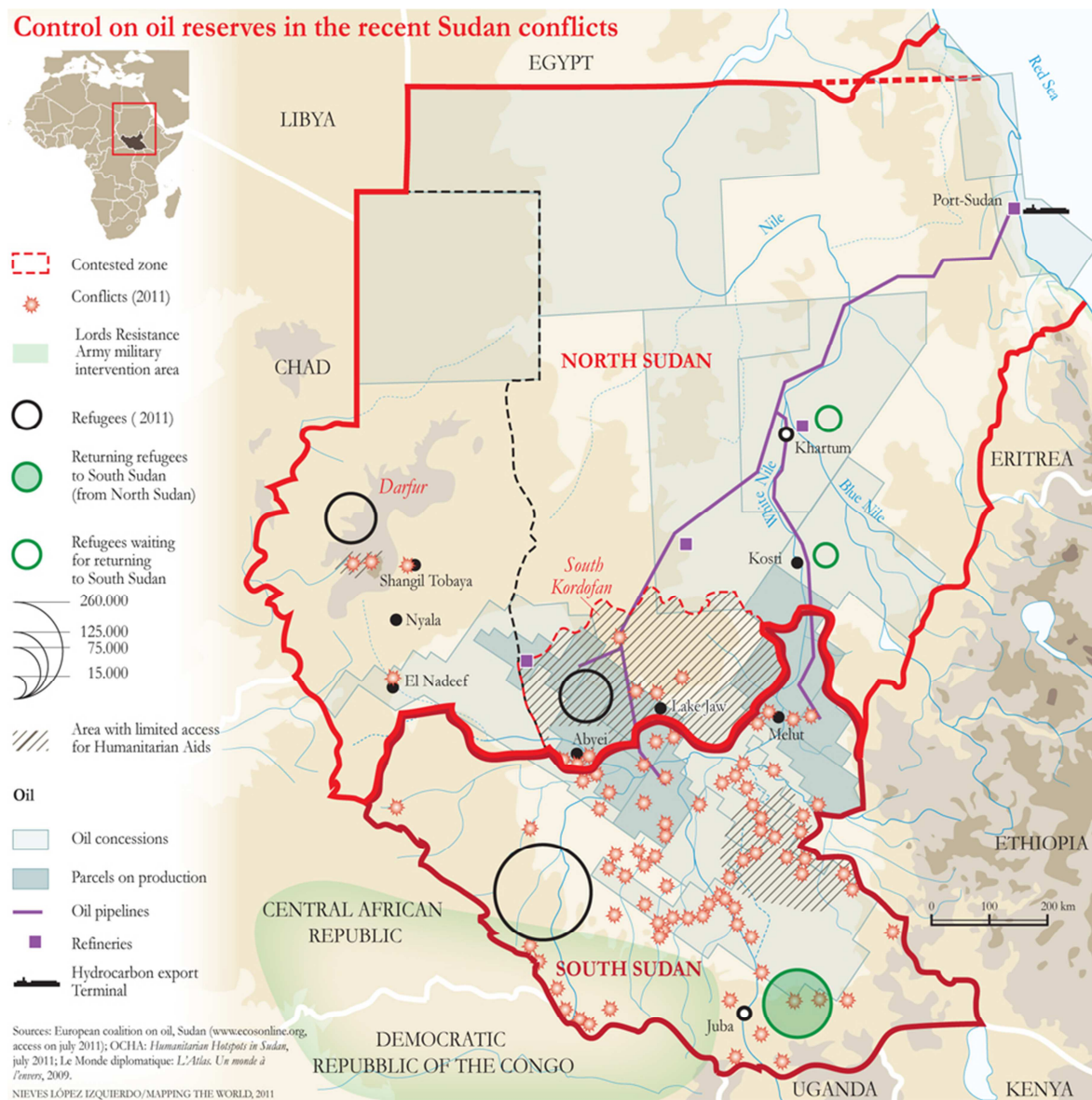

Příloha č. 8.: Jazykové skupiny v Súdánu před rozdělením, [on - line 20. 11. 2013] Zdroj: http://southsudaninfo.net/wp-content/uploads/reference_library/maps/map_sudan_languages.jpg.

Příloha č. 9.: Ropné koncese a soudánský konflikt, [on - line 21. 11. 2013]

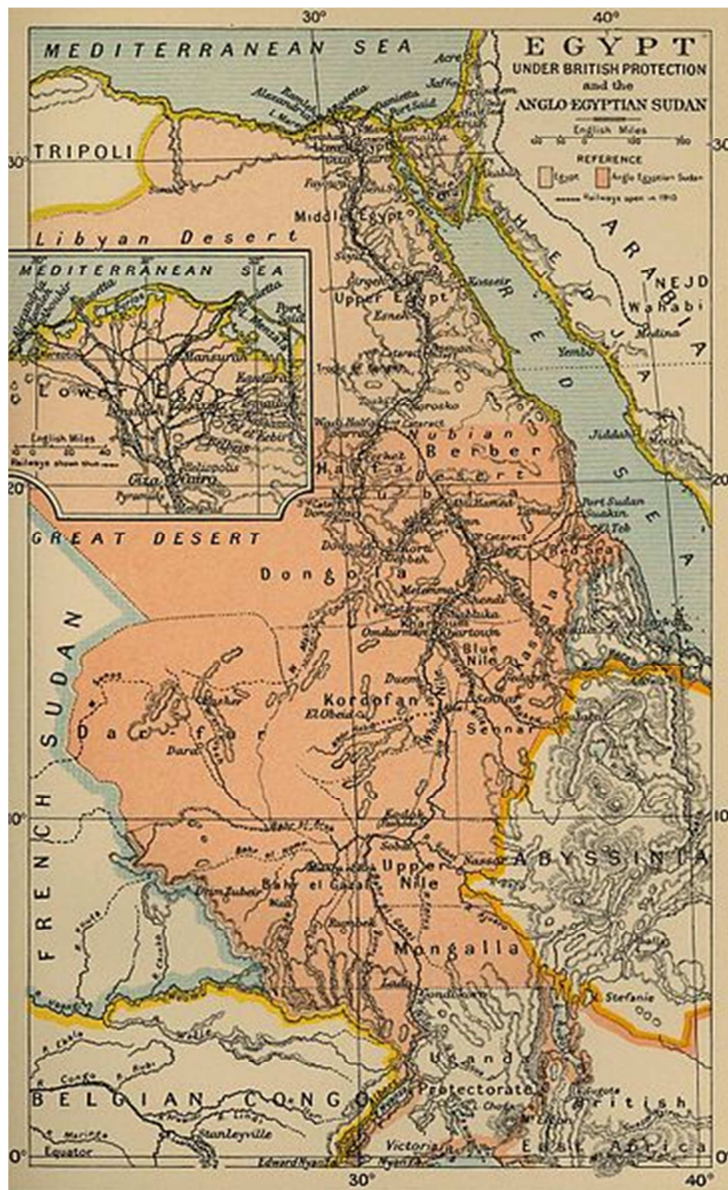
Zdroj: http://mapsof.net/uploads/static-maps/sudan_oil_and_gas_concession_holders.png.

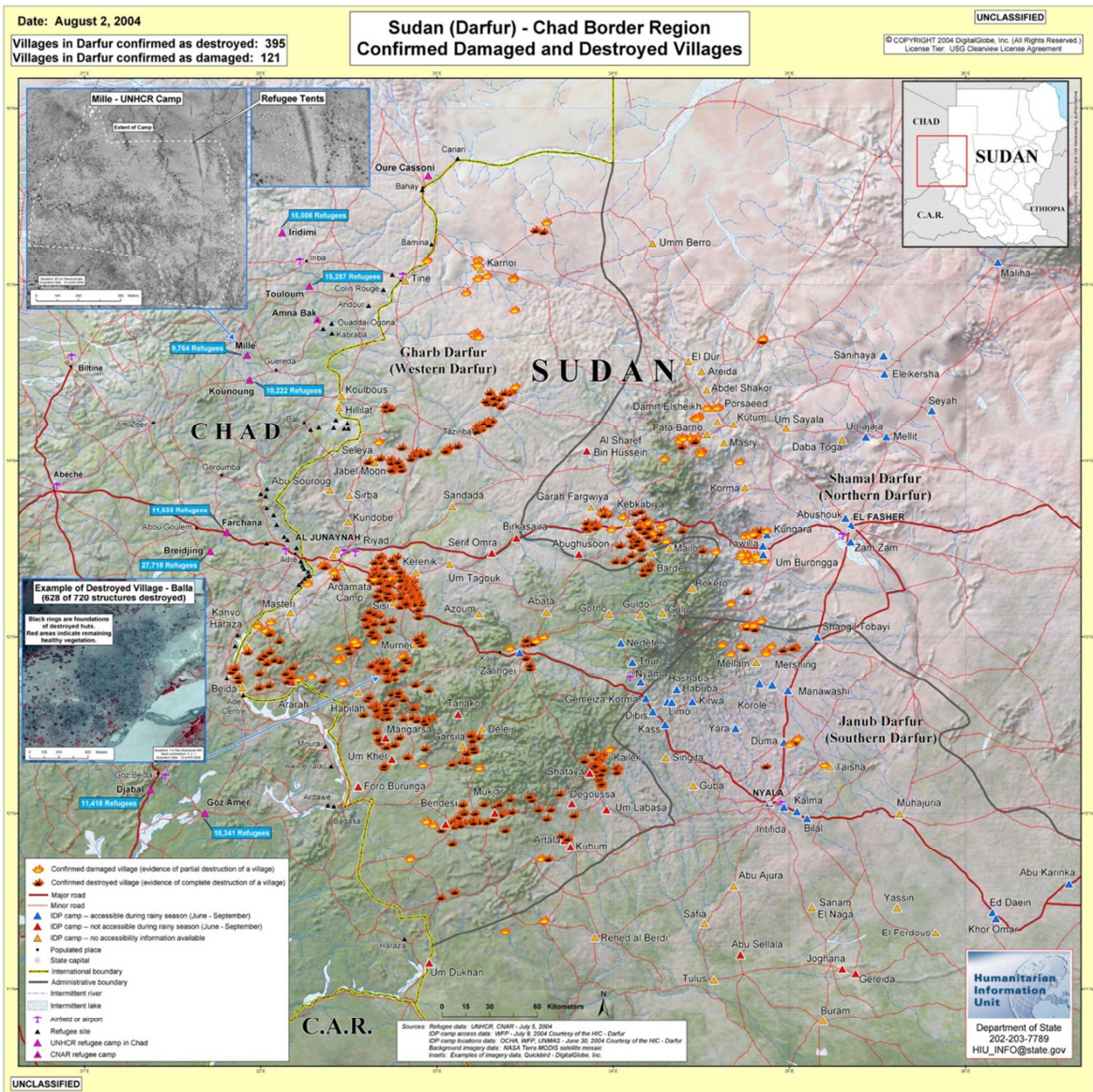
Příloha č. 10.: Říše Mahdího 1881-1898, [on - line 20. 11. 2013] Zdroj: <http://www.blackpast.org/gah/mahdist-revolution-1881-1898>.

Příloha č. 11.: Súdán pod anglo-egyptskou správou, [on - line 20. 11. 2013] Zdroj: http://www.lib.utexas.edu/maps/historical/ward_1912.html.

Příloha č. 12.: Přehled zničených vesnic v Dárfúru, [on - line 21. 11. 2013] Zdroj: <http://www.mappery.com/Villages-Destroyed-in-Darfur-Sudan-Map>.

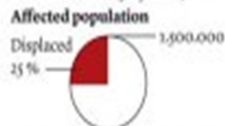

Příloha č. 13.: Mapa rostoucí militarizace konfliktu v Dárfúru, [on - line 21. 11. 2013] Zdroj: <http://www.cartografareilpresente.org/article540.html>.

Growing militarisation in the Darfur conflict

Effects of the conflict on civil population before the 2006 peace agreement

Villages destroyed by pro-government militias (*Janyanraal*)

The conflict after the agreement

Actors

- Signatory groups (SLA/MM¹)
- Non-signatory groups (JEM², SLA)
- Sudanese security forces
- UNAMID contingent³

Major military confrontations and actions (2008-2010)

- Sudanese army and pro-government militias against non-signatory groups
- Clashes between rebel groups
- Attacks against UNAMID
- Confrontations between Chad army and rebel groups based in Darfur

People fleeing after Muhajiriya fighting in January-February 2009

Embargo

- Borders where the embargo is systematically violated
- Main points of arrival for weapons

Main routes for weapons delivery

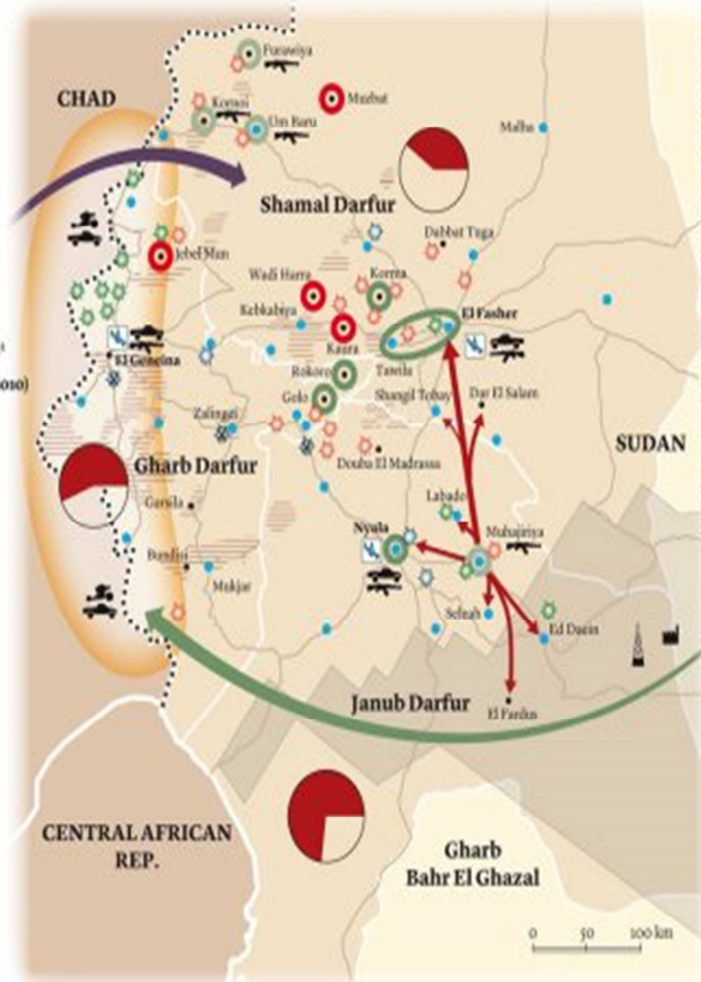
- From Sudan government to Chad rebels
- From Chad government to Darfur rebels
- Weapons stolen after attacks to UNAMID

Proven presence of weapons fabricated after the embargo (2009)

- Light weapons and munitions
- Heavy weapons
- Modified vehicles

Oil resources

- Concessions
- Refinery
- Wells

NETHERS/LOPEZ/ROZEMBERG AND FRANCESCO CASTALDINO / MAPINFO: THE WORLD, 2009

Notes:

1. The peace agreement was signed by the faction of the Sudan Liberation Army (SLA) led by Minni Minnawi (SLA/MM) on the 5th of May 2006.
2. Between February and March 2010 the Justice and Equality Movement (JEM) and a coalition of 10 minor groups signed a ceasefire with the government.
3. UNAMID is a hybrid peacekeeping mission between UNO and African Union.

Sources: Philippe Leysmaric; Humanitarian Information Unit, 2004; United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, 2007 and 2010; United Nations Security Council, 2009; Small Arms Survey, 2009; Human Rights Watch, 2004 and 2009; BBC News Africa, 2010; Africa South of the Sahara, 2009; Philippe Leysmaric, 2007; Cécile Marin, 2009; Unweird, 2010.